BİLİMKURGU KLASİKLERİ

ARKADİ ve BORİS STRUGATSKİ

KIYAMETE BİR MİLYAR YIL

ithaki

Arkadi ve Boris Strugatski

Sovyet bilimkurgu edebiyatının en büyük yazarları olarak kabul edilen Arkadi (1925-1991) ve Boris (1933-2012) Strugatski, Tarkovski'nin kült filmi Stalker'a ilham veren *Uzayda Piknik*'in yanı sıra, *Yokuştaki Salyangoz*, *Zor Şey Tanrı Olmak*, *Pazartesi Cumartesiden Başlar* gibi önde gelen pek çok romanın yazarıdır.

1977 yılında keşfedilen 3054 Strugatskia asteroidi, adını yazarlardan almıştır.

Orijinal dili Rusça da dahil yayımlandığı pek çok dilde sansürlenen *Kıyamete Bir Milyar Yıl*, Türkçede ilk kez ve eksiksiz olarak yayımlanmaktadır.

Kıyamete Bir Milyar Yıl
Arkadi ve Boris Strugatski

Özgün Adı
За миллиард лет до конца света, *Za milliard let do kontsa sveta*

İthaki Yayınları - 1042

Bilimkurgu Klasikleri - 2

Yayın Koordinatörü: Tuğçe Nida Sevin
Dizi Editörü: Alican Saygı Ortanca
Yayına Hazırlayan: Alican Saygı Ortanca
Düzelti: Eren Karadağ
Kapak Tasarımı: Şükrü Karakoç
Grafik Uygulama: Şükrü Karakoç
2. Baskı, Kasım 2015, İstanbul
ISBN: 978-605-375-485-5
Sertifika No: 11407

Türkçe Çeviri © Hazal Yalın, 2015
Arkadi ve Boris Strugatski © 1976, 1977
Türkçe Telif Hakkı © İthaki, 2015

Bu eserin tüm hakları Kalem Telif Hakları Ajansı aracılığıyla satın alınmıştır.

За миллиард лет до конца света ["One Billion Years to the End of the World/Definitely Maybe"] © 1976, 1977, Arkadi ve Boris Strugatski

Yayıncının yazılı izni olmaksızın alıntı yapılamaz.

İthaki™ Penguen Kitap-Kaset Bas. Yay. Paz. Tic. Ltd. Şti.'nin yan kuruluşudur.
Bahariye Cad. Dr. İhsan Ünlüer Sok. Ersoy Apt. A Blok No: 16/15 Kadıköy - İstanbul
Tel: (0216) 348 36 97 - Faks: (0216) 449 98 34
editor@ithaki.com.tr - www.ithaki.com.tr - www.ilknokta.com

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık
Gümüşsuyu Cad. Topkapı Center, Odin İş Merkezi No: 403/2 Topkapı-İstanbul
Tel: (0212) 613 30 06 - Faks: (0212) 613 51 97
Sertifika No: 29652

ARKADİ ve BORİS STRUGATSKİ

KIYAMETE BİR MİLYAR YIL

Tuhaf şartlar altında bulunmuş bir elyazması

Rusçadan çeviren

Hazal Yalın

İthaki

Kitapta geçen Rusça isimler üzerine

Rus edebiyatına yabancı olmayan okurun hatırlayacağı gibi, Rus adları, günlük hayatta kullanılırken çok sık ve çok çeşitli biçimlerde kısaltılır. Rusya'da doğan her kişinin üç adı bulunur: kendi adı, baba adı ve soyadı. Soyadı kullanımı (Avrupa ülkelerinde olduğunun tersine) çok yaygın değildir; sizli-bizli konuşmalarda genellikle ad ve baba adı birlikte kullanılır; örneğin: İvan İvanoviç, Genadi Mihayloviç gibi. Soyadı ancak resmî belgelerde bir kural kabilinden kullanılır; bu durumda da ad ve baba adı, soyadından sonra veya önce, baş harfler şeklinde yazılır: Belyaev, A. A. veya L. N. Tolstoy gibi. Samimi ortamlarda, aile içinde, dost çevresinde, hatta bazen, henüz sizli-bizli konuşuluyor olsa bile belli bir samimiyetin oluştuğu yerlerde adların yerini kısaltmalar alır; bu kitapta siz diye konuşulduğu halde Lidoçka-Dimoçka şeklinde hitap edilmesinde olduğu gibi. Bu öyle yaygın bir uygulamadır ki, bazı durumlarda baba adları bile kısaltılabilir. Bu kitapta Arnold Pavloviç yerine Arnold Palıç denilmesinde olduğu gibi. Öte yandan, kadınların soyadları da adları gibi farklıdır. İster eşinin soyadını taşısın, ister babasının; bir kadının soyadı genel olarak -a veya -ya ile biter: Malyanov'un eşi, İrina Malyanova, gibi.

Bu kısa malumat ışığında, kitapta geçen adları şimdi okurun bilgisine sunabiliriz:

Dimitri – Dimka – Dimkin – Dimoçka – Mitka – Mitya
Pavlov – Pavel
İrina – İrka – İra – İrkina
Valentin – Valka
Bobkin – Bobkina – Bobka – Bobçik
Zinanda – Zina
Lidya – Lida – Lidka – Lidoçka
Svetlana – Svetka
Filip – Fil
Kalyam – Kalyamuşka

Birinci Bölüm

Parça 1... son iki yüzyılın en şiddetli temmuz sıcağı şehri boğuyordu. Akkora dönmüş çatıların üzerinden kızgın hava yükseliyordu. Şehirdeki bütün pencereler ardına kadar açıktı, solgun ağaçların zayıf gölgelerinde ihtiyar kadınlar terleyip verandaların yanındaki taburelerinde eriyorlardı.

Güneş zirveyi geçmiş ve pençelerini çoktandır acı çeken kitap ciltlerine geçiriyordu, vitrinlere, kitaplığın boyalı tahtalarına vuruyordu, ışığın sıcak öfkeli yansısı duvar kâğıtlarında titriyordu. Öğle vaktinin bunaltıcı havası kendini hissettirmek üzereydi; saat neredeyse bir olmuştu, güneş öfkeliydi, karşıdaki on iki katlı binanın üzerinde ölümcül bir şekilde asılmıştı, bütün daireleri boydan boya ısıtıyordu.

Malyanov pencerenin iki kanadını da kapadı, ağır sarı perdeyi sıkı sıkıya örttü. Sonra donunu çekiştirip çıplak ayaklarla mutfağa gitti ve balkon kapısını açtı. Saat ikiyi yeni geçmişti.

Mutfak masasında, ekmek kırıntılarının arasında üzerinde kurumuş yumurta kalıntıları olan tavadan, bitmemiş bir bardak çaydan ve ucu ısırılmış, yağı sızan bir parça çörekten bir natürmort sergileniyordu.

"Yıkayan yok, her şey kirli," dedi Malyanov, yüksek sesle.

Lavabo kirli bulaşıklarla doluydu. Çoktandır yıkanmamışlardı.

Döşemeler çatırdadı, sıcaktan aptallaşmış Kalyam bir yerlerden çıkıverdi, yeşil gözlerle Malyanov'a bakıyordu, ağzını sessizce açıp kapadı. Sonra kuyruğunu aniden çekip fırının

altındaki mama kabına gitti. Kapta kurumuş balık kılçıklarından başka bir şey yoktu.

"Acıktın demek..." dedi Malyanov, hoşnutsuzlukla.

Kalyam, evet der gibi çıkıverdi ileri, bir şeyler yemek hiç fena olmazdı hani.

"Sabah besledim ya seni," dedi Malyanov, buzdolabının önünde dizleri üzerine çökerek. "Yok, bu doğru değil... Dün sabahtı o..."

Kalyam'ın kabını çekip içine baktı; birkaç kırıntı, bir parça pelte ve kenarına yapışmış bir balık yüzgeci vardı. Buzdolabında da pek bir şey yoktu. İçine Yantar peynirinin konulduğu bir kap, kefir kalıntısıyla berbat görünen bir şişe ve buzlu çay doldurulmuş bir şarap şişesi vardı. Sebze bölmesinde soğan kabuklarının arasında yarısı çöpe dönüşmüş neredeyse asırlık buruş buruş bir kapuska ve tek başına unutulup pörsümüş, filizlenen bir patates duruyordu. Malyanov buzluğa baktı; buz tepeciğinin içinde bir tabakta, kıştan kalma ince bir sosis parçası vardı. Ve hepsi buydu.

Kalyam miyavlıyor ve bıyıklarını Malyanov'un çıplak dizlerine sürtüyordu. Malyanov buzdolabını kapayıp ayağa kalktı.

"Üzülme, üzülme," dedi Kalyam'a. "Ama şimdi her yer öğle paydosunda."

Elbette, öğle paydosunun saat birle iki arasında olduğu Moskovski'ye gidebilirdi ama orada da hep kuyruk olurdu ve bu sıcakta gidilemeyecek kadar uzaktı... Hem sonra, ne adi bir integraldi bu! Neyse, peki... Şu bir sabit olsun... Omegadan bağımsız. Zaten bağımsız olduğu belli. En genel anlamda düşündüğünde bile bağımsız olmalı. Malyanov bu küreyi ve integrasyonun bütün yüzeyde nasıl yayıldığını düşündü. Ansızın aklına Jukovski'nin formülü geldi. Aynen böyle. Kafasından uzaklaştırdı ama formül gene belirdi. En küçük alanları deneyelim bir de, diye düşündü.

Telefon tekrar çaldı ve Malyanov kendini şaşırtıcı bir şekilde yeniden odada buldu. Sövdü, kanepeye düştü ve ahizeye uzandı.

"Evet!"

"Vitya?" diye sordu enerjik bir kadın sesi.

"Nereyi aramıştınız?"

" 'İnturist'* mi orası?"

"Hayır, burası benim dairem..."

Malyanov ahizeyi attı, bir süre hareketsiz yattı, battaniyenin tüyleri çıplak yattığı tarafa batıyordu, sonra ter dökmeye başladı. Sarı perde parlıyordu ve oda ağır, sarı bir ışıkla dolmuştu. Hava yapış yapıştı. Bobçik'in odasına taşınmalıydı, görünen oydu. Bu oda buhar banyosu gibiydi. Kâğıt ve kitaplarla dolu masasına baktı. Altı cilt sadece Smirnov Vladimir İvanoviç'in kitabı vardı... Yere kâğıtlar dağılmıştı. Yürüme düşüncesi bile korkunçtu. Dur bakalım, aklıma bir şey geldi... Lanet olsun... Şu senin İnturist'ine, aptal mankafa... Mutfaktayken senin yüzünden buraya geldim... Ah! En küçük alanlar! Aptalca bir fikir. Ama yine de bakmak gerek...

İnleyerek koltuktan kalktı ve telefon yeniden çaldı.

"Salak," dedi telefona ve ahizeyi kaldırdı. "Efendim?"

"Depo mu orası? Kimsiniz? Depo mu?"

Malyanov ahizeyi yerine koydu, tamircinin numarasını çevirdi.

"Tamirci mi? Numaram 93-98-07... Dinleyin, dün de sizi aramıştım. Çalışamıyorum, sürekli yanlış numara arıyor."

"Numaranız ne?" diye sözünü kesti kötücül bir kadın sesi.

"93-98-07... Bu numaradan sürekli İnturist'i, depoyu, bir de..."

"Ahizeyi yerine koyun, kontrol edelim."

"Lütfen..." dedi Malyanov, ricacı bir sesle, telefondan gelen sinyal sesine.

Sonra sandalyeye düştü, oturdu ve eline kalemini aldı. İşte böyle... Nerede görmüştüm bu integrali? Pek de hoş bir integralcik, her yönden simetrik... Nerede görmüştüm? Üs-

* SSCB'nin 1929'da Stalin tarafından kurulan resmi seyahat acentesi. – *yhn*

telik sabit de değil, sadece şu malum sıfır! Peki, olsun. O geride beklesin. Hiçbir şeyi geride bırakmayı sevmiyorum, bu hiç de hoş değil, çürük diş gibi...

Geçen akşamın hesap kâğıtlarını yeniden gözden geçirdi ve aniden yüreğinde bir hafiflik hissetti. Tanrı'ya şükür, her şey yolundaydı... Oh, Malyanov! Harikasın! Sonunda bir şeyleri başardın işte. Ayrıca kardeşim, gayet iyi görünüyor. Bu, "büyük bir nakliye aracındaki aksların alelade şekli" de değil; bu, senden önce hiç kimsenin yapmadığı türden bir şey! Tahtaya vur, tahtaya... Bu integral var ya... Bu integral var ya bu integral, boş ver bu integrali; son sürat devam edelim!

Zil çaldı. Kapı zili. Kalyam koltuktan aşağı zıpladı ve kuyruğunu dikip girişe koştu. Malyanov kalemi dikkatle yerine koydu.

"Zincirden boşanmış gibi, aynen böyle," dedi.

Kalyam girişte sabırsızlıkla dört dönüyor ve ayaklarına dolanıyordu.

"Ka-a-lyam!" dedi Malyanov, sert ve tehditkâr bir sesle. "Hadi bakayım Kalyam, çekil buradan!"

Kapıyı açtı. Hırpani, kısacık ve rengi belirsiz bir ceket giyinmiş, tıraşsız, terli bir adam kapıda duruyordu. Bütün vücuduyla azıcık geriye kaykılmıştı, önünde büyük, mukavva bir koli tutuyordu. Anlaşılmaz bir şeyler mırıldanarak doğruca Malyanov'a yürüdü.

"Siz... e-e..." diye geveledi Malyanov, yana çekilirken.

Hırpani adam hole girmişti; sağ tarafa, odanın içerisine bir göz attı ve arkasında beyaz, tozlu izler bırakarak kararlı bir şekilde sola, mutfağa döndü.

"Müsaadenizle... ee..." diye mırıldandı Malyanov, hemen peşi sıra.

Adam, koliyi taburenin üzerine koydu ve göğüs cebinden bir makbuz çıkardı.

"Kiracılar Komitesi'ndensiniz, değil mi?" Malyanov nedense, bunun nihayet gelen sıhhi tesisatçı olabileceğini dü-

şündü; musluğu ve banyoyu tamir etmeye gelmişti.

"Şarküteriden," dedi adam boğuk bir sesle ve birbirine zımbalanmış iki makbuz çıkardı. "Şurayı imzalayın."

"Nedir bu?" diye sordu Malyanov ve bunların sipariş fişi olduğunu gördü. "İki şişe konyak, votka... "Bekleyin," dedi. "Sanırım bizim değil..."

Fişteki meblağı gördü. Dehşete kapıldı. Dairede bu kadar para yoktu. Hem bu da nesiydi zaten? Panik içindeki imgeleminin önünden fotoğraf kareleri gibi birbirini takip eden her türden güçlüğün; açıklama, reddetme, karşı çıkma, sağlıklı düşünmeye çağırma gibi durumların canlı resimleri geçiyordu. Bunların arasında depoya telefon etme hatta belki oraya bizzat gitme gibi kaçınılmazlıklar da vardı... Ama fişin köşesinde mor bir "Ödendi" damgası, aynı anda da siparişi verenin adını gördü: Malyanova İ. E. İrka! Hiçbir şey anlayamıyordu.

"Şurayı imzalayın," diyen hırpani adam kararmış tırnağıyla gösterirken homurdanıyordu. "Şu X'in olduğu yer..."

Malyanov adamdan bir kurşunkalem parçası aldı ve imzaladı.

"Teşekkürler," dedi, kurşunkalemi geri verirken. "Çok teşekkürler," diye sersem sersem tekrarladı, daracık koridorda hırpani adamın yanında tıkış tıkış dururken. Buna da bir şeyler vermek gerekirdi ama bozukluğu yoktu. "Çok, çok teşekkürler size. Güle güle!" Dar montun arkasından bağırdı, ayağıyla da merdiven aralığındaki çimentolu zemini yalamaya koyulan Kalyam'ı sertçe itiyordu.

Sonra Malyanov kapıyı kapadı ve bir süre karanlıkta bekledi. Kafası karışmıştı.

"Tuhaf..." dedi yüksek sesle ve mutfağa döndü.

Kalyam kafasını koliye sürtüyordu. Malyanov kapağı kaldırdı, şişelerin üstünü, paketleri, ambalajları ve konserve kutularını gördü. Masanın üzerinde fişin kopyası vardı. İşte. Karbon kâğıdı her zamanki gibi leke yapmıştı ama el yazısı seçiliyordu. Kahramanlar Sokağı... hmm... her şey düzgün gibi görünüyor. Siparişi veren: Malyanov İ. E. Güzel bir karşı-

lama! Tutara baktı. Akıl alır gibi değil! Fişin arkasını çevirdi. Arka tarafında ilginç bir şey yoktu. Ezilmiş ve yapışmış bir sivrisinek. İrka'nın ne sıkıntısı var? Toptan kafayı mı yedi? Zaten beş yüz ruble borçluyuz. Dur bakalım, belki de ayrılmadan önce bir şeyler söylemiştir? Ayrıldığı günü hatırlamaya çalıştı, açık valizler, her yere dağılmış elbise yığınları, yarı çıplak İrka ütü yapıyor... Kalyam'a yemek vermeyi unutma, ona biraz ot getir, sivrilerden olsun... Kirayı ödemeyi unutma... Eğer patronum ararsa, ona adresimi ver. Herhalde bu kadar. Bir şeyler daha söylemişti ama Bobka makineli tüfeğiyle geliverdi... Evet! Çarşafları makineye at... Hiçbir şey anlamıyorum.

Malyanov dikkatle kutudan bir şişe çıkardı. Bir konyak. En az on beş ruble, aman Tanrım! Nereden çıktı bu, bugün benim doğum günüm mü, nedir? İrka ne zaman gitmişti? Perşembe, çarşamba, salı... Parmaklarını geriye kıvırarak saydı. Gideli on gün oldu. Demek ki daha önceden sipariş etmişti. Gene birinden borç alıp ısmarlamış. Sürpriz! Beş yüz ruble borcumuz var, ama o sürpriz yapıyor! Açık olan tek bir şey vardı: Artık markete gitmesine gerek yoktu. Bundan başka her şey sisler içindeydi. Doğum günü? Hayır. Evlilik yıldönümü? Sanmıyorum. Hayır, kesinlikle değil. Bobka'nın doğum günü? O da kışın...

Şişeleri saydı. On taneydi. Bunları alırken kimin içeceğini düşündü acaba? Ben bir yılda bile bu kadarını içemem! Veçerovski de içmez, İrka ise Valka Vayngarten'i sevmez... Belki de çalıştığı yerde bir şölen verecekler? Ama neden on gün önceden sipariş versin ki? Hayır, şölen falan olamaz, zaten hepsi de bir yerlere gitti...

Kalyam korkunç bir şekilde ulumaya başladı. Kolide bir şeyleri koklamış olsa gerek...

Parça 2... kendi suyunda birkaç somon ve kuru ekmek kabuğunda bir salam parçası. Sonra bulaşıkları yıkamak için topladı. Buzdolabında böyle muhteşem bir tablo varken mutfaktaki pisliğin epeyce uygunsuz olduğu son derece açıktı.

Bu sırada telefon da iki kere çalmış ama Malyanov dişlerini sımsıkı sıkmakla yetirmişti. Bakmayacağım işte. Depolarını ve İnturist'lerini şeytan alsın. Tavanın da yıkanması gerekiyor, bu kaçınılmaz. Şimdi tavaya berbat bir omletten daha önemli amaçlar için de ihtiyaç var. Buradaki bütün olay ne? Eğer integral gerçekten de sıfırsa, sağ tarafta sadece birinci ve ikinci mertebeden türevler kalır. Bunun fiziksel niteliğini tamamen anlamıyorum ama önemli değil; şahane kabarcıklar yaptığı kesin. Evet onlara bu adı taktım: Kabarcık. Belki de "delik" demek daha doğru. Malyanov delikleri. "M delikleri." Hmmm...

Bulaşıkları kaldırdı ve Kalyam'ın kabına baktı. Hâlâ sıcaktı, buharı tütüyordu. Zavallı Kalyamcık. Sabretmesi gerek. Zavallıcık, yemeği soğuyana kadar biraz daha ıstırap çekecek...

Aklına tıpkı dünkü gibi bir fikir geldiğinde ellerini yıkıyordu ve yine tıpkı dünkü gibi, başta inanmadı.

"Hele bir dur bakalım..." diye homurdandı heyecanla ama bacakları onu çoktan topuklarına yapışan serin muşamba serili koridordan, kalın, sarı sıcaklıktan geçirip masasına, dolmakalemine taşımıştı. Nerede bu? Mürekkebi bitmiş. Burada bir yerlerde kurşunkalem olacaktı... Ve aynı zamanda ikincil, yok hayır, birincil, temel plan: Hartwig fonksiyonu... Sanki bütün sağ taraf kaybolmuş gibi... Delikler eksenel olarak simetrik oluyor... Ve integralcik de sıfır değil! Yani benim integralcik kesinlikle bu mertebede sıfır değil, büyüklüğü de tamamen pozitif. Ve şu resim var ya; ah nasıl bir resim! Bu şimdiye kadar nasıl aklıma gelmedi? Sorun değil, Malyanov, aklına gelmeyen tek kişi sen değilsin. Yaşlı Akademisyen bilmem kimin de aklma gelmemiş... Sarı, hafifçe eğimli uzayda eksenel simetrik delikler devasa kabarcıklara dönüşüyorlardı, madde çevrelerinde akıp duruyor, içeri sirayet etmeye çalışıyor ama başaramıyorlardı; sınırdaki madde yüzeylere öyle bir basınç yapıyordu ki kabarcıklar ışımaya başlamıştı. Burada ne başladığını Tanrı bilir ama çözeceğiz... Öncelikle fiber yapıyla ilgileniyoruz; bu bir. Sonra Ragozin kemerleriyle; bu

iki! Sonra da gezegenimsi bulutsu ile. Ya siz, dostlarım, ne düşünüyordunuz? Bunların genleştiğini, kabuklarını aştığını mı? İşte size kabuk! Kesinlikle tam tersi!

Lanet telefon tekrar çaldı. Malyanov yazmayı bırakmaksızın nefretle kükredi. Bu lanet şeyi tamamen kapatmalıydı. Bunun için bir düğmesi vardı... Koltuğa atıldı, ahizeye sarıldı.

"Evet!"

"Mitka?"

"Evet... Kimsiniz?"

"*Tanımadın* mı, köpek seni?" Arayan Vayngarten'di.

"Ah, Valka... Ne istiyorsun?"

Vayngarten duraksadı.

"Niye telefona cevap vermiyorsun?" diye sordu.

"Çalışıyorum," dedi Malyanov, sinirle. Hiç de dost canlısı değildi. Masaya dönüp kabarcıklı resmin kalanına bakmak istiyordu.

"Çalışıyorsun..." Vayngarten burnunu çekti. "Ölümsüz eserini yaratıyorsun yani..."

"Ne oldu, uğramak mı istiyorsun?"

"Uğramak mı? Hayır, uğramak için değil..."

Malyanov sonunda patladı.

"Ne istiyorsun?"

"Dinle, babalık... Şimdi neyle uğraşıyorsun?"

"Çalışıyorum! Söyledim sana!"

"Evet de... Şunu sormak istiyorum: Ne üzerine çalışıyorsun?"

Malyanov afalladı. Valka Vayngarten'i yirmi yıldır tanıyordu; Vayngarten Malyanov'un çalışmasına hiç ilgi göstermemişti, Vayngarten bir tek kişisel olarak kendisiyle ilgilenirdi, bunun sadece iki gizemli istisnası vardı: 1934 tarihli iki tane on kopeklik ve "elçiliğin yarım rublesi" dediği, aslında yarım ruble de olmayan, özel bir tür posta pulu. Serserinin yapacak başka işi yok, diye düşündü Malyanov. Vakit öldürüyor. Ya da sadece başını sokacak bir yere ihtiyacı var, sadede gelmeye çalışıyor? Averçenko'yu hatırladı.

"Ne üzerine mi çalışıyorum?" diye tekrar etti soruyu, kötü

bir sesle. "Lütfedersen bütün ayrıntılarıyla anlatabilirim. Bir biyolog olarak senin çok etkileneceğinden eminim. Dün sabah nihayet başardım. Görünen o ki benim hareket eşitliklerim, potansiyel fonksiyona bağlı normal şartlar altında, enerji integrali ve moment integrali dışında bir tane daha integrale ulaşıyor. Bu, sınırlı genel üçlü alan probleminin bir tür genellemesi. Eğer hareket eşitlikleri vektör formunda yazılır ve Hartwig dönüşümü uygulanırsa, integral bütün hacim boyunca sonuna kadar ulaşıyor ve bütün problem, Kolmogorov-Feller tipinde integro-diferansiyel eşitliklere indirgeniyor..."

Vayngarten'in sözünü kesmemesine çok şaşırmıştı. Bir anlığına Malyanov hattın koptuğunu sandı.

"Beni dinliyor musun?" diye sordu.

"Evet, evet, çok dikkatle dinliyorum."

"Peki anlıyor musun?"

"Parça parça," dedi Vayngarten neşeyle ve Malyanov onun sesinin ne kadar garip çıktığının aniden farkına vardı. Ürktü.

"Valka, bir şey mi oldu?"

"Nerede?" diye sordu Vaygarten, tekrar duraklayıp.

"Nerede mi? Sende tabii ki! Sesin bir tuhaf geliyor... Şu an konuşamıyor musun?"

"Hayır, hayır, babalık. Bende bir sorun yok, bu saçma. Oldukça iyiyim. Sadece sıcaktan etkilendim. İki horoz fıkrasını biliyor musun?"

"Hayır, niye ki?"

Vayngarten iki horoz fıkrasını anlattı; çok aptalca ama komik bir fıkraydı. Hiç de Vayngarten tarzında olmayan bir fıkra. Malyanov fıkrayı tabii dinledi ve zamanı geldiğinde de güldü ama fıkra, Vayngarten'in pek de iyi olmadığına dair içindeki belli belirsiz hissi güçlendirdi. Belki de yine Svetka ile tartışmıştır, diye düşündü emin olamadan. Belki de yeniden epitelyumunu bozmuşlardır. Vayngarten sordu:

"Dinle, Mitka. Snegovoy ismi bir yerlerden tanıdık geliyor mu?"

"Snegovoy? Arnold Palıç Snegovoy? Böyle bir komşum var, karşı dairede... Ne olmuş?"

Vayngarten bir süre sustu. Ağzından nefes almayı da bıraktı. Ahizeden bir tek hafif şıngırtı sesi duyuluyordu; koleksiyonundaki bozuk paralarla oynuyor olmalıydı. Sonra konuştu:

"Peki şu senin Snegovoy neyle uğraşıyor?"

"Bence fizikçi. Bir sığınakta çalışıyor. Çok gizli. Ya sen onu nereden tanıyorsun?"

"Tanımıyorum," dedi Vayngarten, anlaşılmaz bir huzursuzlukla. Aynı anda kapının zili çaldı.

"Olamaz, gene her şey zincirlerinden boşandı!" dedi Malyanov. "Bekle, Valka. Biri kapımı kırıyor."

Vayngarten bir şeyler söyledi, ya da çığlık attı sanki ama Malyanov ahizeyi koltuğa bırakmış ve girişe doğru fırlamıştı. Tabii Kalyam da gene ayaklarına dolandı ve neredeyse eziliyordu.

Kapıyı açar açmaz geriye doğru bir adım attı. Beyaz, mini, örgülü bir kazak giyinmiş genç bir kadın kapıda duruyordu, güneşte esmerleşmişti, güneşte rengi açılmış kısacık saçları vardı. Çok güzel. Bir yabancıydı. (Malyanov üzerinde bir tek iç çamaşırı olduğunu ve göbeğinin terlediğini hissetti.) Kadının ayağının yanında bir valiz ve elinde de ceket vardı.

"Dimitri Malyanov?" diye sordu, utanarak.

"E-evet..." dedi Malyanov. Bir akraba mıydı? Omsk'taki kuzenim Zina olabilir miydi?

"Bağışlayın beni, Dimitri. Belli ki uygunsuz bir zamanda geldim. Buyurun."

Bir zarf uzattı. Malyanov zarfı sessizce aldı ve içinden bir kâğıt çıkardı. Yeryüzündeki bütün akrabalarına karşı, özellikle de şu kuzen Zina'ya karşı (yoksa... Zon muydu adı?) korkunç duygular belirdi ruhunda kasvetle.

Zaten bunun da kuzen Zina olmadığı açıktı. Belli ki aceleyle yazılmış, aşağı yukarı kayan satırlardaki iri harflerle

İrka şöyle diyordu: "Dimkin! Bu, Lidka Ponomareva, benim en sevdiğim ilkokul arkadaşım. Sana ondan bahsetmiştim. İyi ağırla, uzun kalmaz. Kibar ol. Her şey yolunda. O anlatır. Öpüyorum, İ."

Malyanov uzun, kimsenin duymadığı bir çığlık attı ve gözlerini kapayıp tekrar açtı. Ancak dudaklarında otomatik bir şekilde dost canlısı bir gülümseme belirmişti.

"Çok memnun oldum..." dedi dostça, gündelik bir tonla. "Girin, Lida, lütfen... Halimi bağışlayın. Hava çok sıcak da."

Ama belli ki konukseverliğinde yolunda olmayan bir şeyler vardı, çünkü güzel Lida'nm yüzünde aniden bir tereddüt ifadesi belirmişti ve nedense boş boş, güneşin vurduğu merdiven boşluğuna baktı, sanki aniden doğru yere mi geldiğinden kuşkuya kapılmıştı.

"Müsaadenizle, valizinizi alayım..." dedi Malyanov, aceleyle. "Girin, girin, utanmayın. Ceketinizi şuraya asabilirsiniz. Burada büyük bir odamız var, ben burada çalışıyorum; şurada da Bobkin'in odası. Siz orayı kullanacaksınız... Muhtemelen duş almak istersiniz?"

Koltuktan, genizden gelen bir ciyaklama sesi geldi.

"Pardon!" diye atıldı. "Keyfinize bakın, lütfen, birazdan döneceğim."

Ahizeyi aldı ve Vayngarten'in tuhaf bir sesle, monoton bir şekilde tekrar ettiğini duydu:

"Mitka. Mitka. Cevap ver, Mitka..."

"Alo!" dedi Malyanov. "Valka, dinle..."

"Mitka!" diye kükredi Vayngarten. "Sen misin?"

Malyanov korkuya kapıldı.

"Neye bağırıyorsun? Misafirim var, bağışla... Ben seni sonra ararım."

"Kim? Kim geldi?" diye korkunç bir sesle sordu Vayngarten.

Malyanov bütün vücudunun buz kestiğini hissetti. Valka çıldırmıştı. Ne gündü!

"Valka," dedi bütün sükûnetiyle. "Senin bugün neyin var? Bir kadın geldi... İrka'nın arkadaşı..."

"Orospu çocuğu!" dedi Vayngarten aniden ve telefonu kapadı...

İkinci Bölüm

Parça 3... ve mini, örgülü kazağını bir mini etek ve mini bluzla değiştirdi. Çok çekici bir kız olduğunu da söylemek gerek; Malyanov onun sutyen bile takmadığı sonucuna vardı. Ama zaten sutyene ihtiyacı da yoktu, hiç sutyen giymese bile her şeyi yerli yerindeydi. Malyanov, "Malyanov kabarcıkları"nı artık hatırlamıyordu.

Buna rağmen her şey, en iyi evlerde olduğu gibi gayet düzgündü. Oturdular, sohbet ettiler, çay içtiler, terlediler. Kız Malyanov'a şimdiden "Dimoçka" demeye başlamıştı, o da Malyanov'un Lidoçka'sı olmuştu. Üçüncü bardaktan sonra Dimoçka iki horozla ilgili fıkrayı anlattı –zamanı gelmiş gibiydi–, Lidoçka da uzun uzun güldü ve çıplak kolunu Dimoçka'ya doğru salladı. Malyanov, Vayngarten'i araması gerektiğini anımsadı (horozlar anımsatmıştı bunu) ama aramaya gitmedi, bunun yerine Lidoçka'ya dedi ki:

"Güneşte ne harika yanmışsınız!"

"Ya siz! Solucan kadar beyazsınız," dedi Lidoçka.

"İş, iş! Emek!"

"Ben de Piyonerler* kampında çalışıyorum..."

Ve Lidoçka ayrıntılarıyla ama büyük bir çekicilikle, izci kampında nasıl esmerleştiklerini anlattı. Buna karşılık Malyanov da meslektaşlarının Büyük Anten'de nasıl esmerleştiklerini anlattı. Büyük Anten de neydi? Büyük Anten'in ne olduğunu ve niye yapıldığını anlattı. Kız ise uzun, esmer ba-

* Sovyet Piyonerler (Öncüler) Birliği. 1922'de SSCB'de kurulan kitlesel bir çocuk/izci örgütüdür. *–yhn*

caklarını gerdi ve üst üste atıp Bobkin'in sandalyesine uzattı. Bacakları ayna gibiydi. Malyanov, onların bir şeyler yansıtabileceği izlenimine kapıldı. Aklını onlardan uzaklaştırmak için kalktı ve ocaktaki kaynayan çaydanlığı aldı. Bunu yaparken parmaklarını buhardan yakmayı becerdi; muhteşem bir kadınla yakından, yüz yüze karşılaşmasının sonucunda kötülükten kaçınmak için parmağını ya ateşe ya da kaynar suya sokan bir keşişi hatırladı. Ne kararlı adamdı!

"Bir bardak daha ister misiniz?" diye sordu.

Lidoçka cevap vermedi, Malyanov ona döndü. Kız, ardına kadar açılmış parlak gözlerle ona bakıyordu, güneş yanığı yüzünde tamamen ilgisiz bir ifade vardı –ama şaşkınlık ya da korku değil– ve ağzı da açılmıştı.

"Çay?" diye sordu kararsızlıkla Malyanov, çaydanlığı sallayıp.

Lidoçka kıpırdadı, gözlerini kırpıştırdı, parmaklarını alnına götürdü.

"Ne?"

"Diyorum ki, daha çay ister misiniz?"

"Hayır, hayır, teşekkürler." Hiçbir şey olmamış gibi güldü. "Formuma dikkat etmem lâzım."

"Ah, evet," dedi Malyanov, büyük bir yiğitlikle. "Böyle bir forma elbette dikkat etmeli. Hatta belki de sigortalamak gerek..."

Kız hafifçe gülümsedi ve başını çevirip omuzlarının üzerinden avluya baktı. Boynu uzundu, düzdü, belki biraz fazla zayıftı. Malyanov, bu boynun öpülmek için yaratıldığı hissine kapıldı. Omuzları da aynen öyleydi. Geri kalan kısımlarından bahsetmeye bile gerek yoktu. Kirke* gibi, diye düşündü. Ve aynı anda ekledi: Ne var ki ben İrka'mı seviyorum ve onu asla aldatmam...

"Çok tuhaf," dedi Kirke. "Sanki bütün bunları daha önce görmüşüm gibi bir hisse kapıldım: bu mutfağı, avluyu... Sa-

---

* Yunan mitolojisinde büyü tanrıçası. *–yhn*

dece avluda büyük bir ağaç vardı. Dev bir ağaç. Burada da var mıydı?"

"Elbette," diye atıldı Malyanov. "Bence herkese olur bu. Bir yerlerde buna *déja-vu* dediklerini okumuştum."

"Evet, muhtemelen," dedi kız, kuşkuyla.

Malyanov fazla gürültü yapmamaya gayret ederek dikkatle sıcak çayını yudumladı. Sohbete bir ara vermişlerdi sanki. Bir şeyler kızı endişelendirmiş olmalıydı.

"Belki de karşılaşmışızdır sizinle?" diye sordu kız ansızın.

"Nerede? Ne zaman? Sizi hatırlardım..."

"Belki tesadüfen. Sokakta bir yerde... ya da dansta."

"Dans mı?" diye itiraz etti Malyanov. "Nasıl dans edildiğini çoktan unuttum."

İkisi de sustu. Sessizlik öylesine derindi ki Malyanov ayak parmaklarını huzursuzlukla oynatıyordu. Gözlerini nereye çevireceğini bilmediğin, tamamen uygunsuz ve beceriksizce başlayan yeni sohbetlerin başının içinde bir varilin içindeki taş gibi dönüp durduğu anlar, en iğrenç olanlarıdır. "Bizim Kalyam da çişini klozete yapıyor." Ya da, "Bu sene de mağazalarda domates yok," Ya da, "Bir bardak daha çay?" Ya da diyelim ki, "Peki harika şehrimizi nasıl buldunuz bakalım?" gibi konuşmalar bu durumlara örnektir.

Malyanov tamamen uygunsuz bir sesle sordu:

"Peki bakalım, Lidoçka, bu harika şehrimizde ne planlarınız var?

Kız cevap vermedi. Yuvarlak, şaşkınlıktan ardına kadar açılmış gözlerini üzerine dikmişti. Sonra bakışlarını çevirdi, alnını kırıştırdı. Dudağını ısırdı. Malyanov kendini daima kötü bir psikolog sayardı ve genellikle de başkasının duygularını hiç tahmin edemezdi. Ama şimdi, bu düşüncesiz sorusunun, güzeller güzeli Lidoçka'nın algısının ötesinde olduğunu bütün açıklığıyla anlamıştı.

"Plan mı?" diye mırıldandı sonunda. "Şey, tabii ki. Doğal olarak!" aniden hatırlamış gibiydi. "Ermitaj müzesi, elbette...

Empresyonistler... Nevski Bulvarı... Beyaz Geceleri de hiç görmedim."

"Ortalama bir turist güzergâhı bu," dedi Malyanov, kıza yardım etmek için aceleyle. Yalan söylemeye çalışan insanları seyredemiyordu. "Hadi size bir bardak daha çay koyayım," diye devam etti.

Kız yine hiçbir şey olmamış gibi güldü.

"Dimoçka," dedi, dudaklarını büyük bir tatlılıkla kıvırarak, "neden bana çay koyup duyuyorsunuz? Eğer bilmek istiyorsan, sizin bu çaydan hiç içmem ben. Özellikle de bu sıcakta!"

"Kahve?" diye önerdi Malyanov hemen anında.

Kız kahveye de kategorik olarak karşıydı. Sıcakta, özellikle geceleri kahve içilmemeliydi. Malyanov kıza, Küba'dayken kendisine yardımcı olan tek şeyin kahve olduğunu anlattı ve orada da tropik bir sıcak vardı. Kafeinin otonom sinir sistemine etkisini açıkladı. Sonra da Küba'da mini eteklerin altından iç çamaşırların mutlaka görünmesi gerektiğini ve eğer iç çamaşırlar görünmüyorsa bunun mini etek olmadığını, iç çamaşırları görünmeyenin de manastır rahibesi ve kız kurusu sayıldığını anlattı. Bunun ahlaki altyapısı, kesinlikle çok katıydı. Devrim işte!

"Peki hangi kokteylleri içiyorlar?" diye sordu kız.

"Haybol," diye cevap verdi Malyanov, gururla. "Rom, limonata ve buz."

"Buz," dedi kız, hayal âleminde gibi...

Parça 4... sonra kadına bir kadeh daha şarap doldurdu. Teklifi "siz"den "sen"e geçerek yapmıştı. Öpücük yok. Entelektüel insanlar arasında öpücük olabilir miydi ki? Burada en önemli şey manevi güçtü. "Sen"e ve manevi güce içtiler, yeni doğum yöntemleri; mertlik, cüret ve cesaret hakkında konuştular. Riesling bitti, Malyanov boş şişeyi balkona götürdü ve biraz Cabernet çıkarmak için bara gitti. Cabernet'lerini İrka'nın en sevdiği kristal kadehlerden içmeye karar verdiler. İlkin

kadehlerin içine buz kırıp attılar. Mertlik ve cesaret üzerine olandan sonra gelen kadınsılık üzerine sohbetle birlikte buzlu şarap çok daha iyi gitti. Hangi eşek, kırmızı şarabın soğuk içilmemesi gerektiğini söylemişti acaba? Bu sorun üzerine görüştüler. Buzlu şarabın çok iyi gittiği doğru değil miydi? Evet, kuşkusuz öyleydi. Ayrıca da buzlu kırmızı şarap içen kadınlar çok daha güzel oluyorlardı. Bir yerde cadıya da benziyorlardı. Tam olarak hangi yerde? Bir yerde işte. Harika bir kelime: *Bir yerde.* Siz de bir yerde domuzsunuz. Bu ifadeyi seviyorum. Bu arada, cadılar hakkında konuşmuşken... Evlilik sence nedir? Gerçek bir evlilik. Entelektüel bir evlilik. Evlilik bir sözleşmedir. Malyanov kadehleri tekrar doldurdu ve bu düşünceyi aklından geçirdi. Arkadaşlığın en önemli şey olduğunu düşünen karı ve kocanın, öncelikle arkadaş olmaları bağlamında. Sadakat ve dostluk. Evlilik dostluktur. Dostluk üzerine bir sözleşme, anlıyor musun? Bu sırada Lidoçka'nın çıplak dizini tuttu ve meselenin önemini belirtmek için sarstı. Benimle İrka'ya bak... İrka'yı tanıyorsun...

Kapı çaldı.

"Bu da kim?" diye şaşkınlıkla sordu Malyanov, saatine bakarak. "Biz buradayız."

Saat neredeyse ona geliyordu. "Biz buradayız," diye tekrar ederek kapıyı açmak için hole gitti ve tabii ki Kalyam'a bastı. Kalyam miyavladı.

"Hay ben senin... Seni şeytan!" dedi Malyanov ve kapıyı açtı.

Bu, komşusu, şu gizemli Arnold Palıç Snegovoy'du.

"Geç değil ya?" dedi uğuldar gibi, kapının yanında. Dev gibi, kocaman bir adamdı. Kır saçlı bir iblis.

"Arnold Palıç!" dedi Malyanov, neşeyle. "Dostlar arasında 'geç' mi olur? Gel içeri."

Snegovoy bu neşenin sebebini hissedince durakladı ama Malyanov onun elinden tuttu ve hole geçirdi.

"Tam vaktinde geldin," dedi, gömleğinin yenine sarılarak. "Muhteşem bir kadınla tanışacaksın!" diye vaatte bulundu,

Snegovoy'un yüzünü mutfağa çevirirken. "Lidoçka, bu Arnold Palıç!" diye duyurdu. "Bir kadeh ve bir şişe daha getireyim."

Her şey gözlerinin önünde dönmeye başlamıştı. Doğrusunu söylemek gerekirse birazcık da değil, baştan aşağı. Artık içmemesi gerekiyordu, kendisi de biliyordu bunu. Ama her şeyin iyi, dostça olmasını, her şeyin herkesin hoşuna gitmesini çok istiyordu. Birbirlerinden hoşlansalar bari, diye düşündü alçak gönüllülükle; açık barın önünde sallanıyor ve sarı bir sisin içine gömülüyordu. Aman, boş ver, bekâr değil mi? Ama benim İrka'm var. Parmaklarını boşlukta salladı ve bara girdi.

Şükür ki hiçbir şeyi kırmadı. Ama "Domuz Kanı" şişesi ve temiz bir kadehle döndüğünde, mutfaktaki durum hiç hoşuna gitmedi. İkisi de susup sigara içiyor, birbirlerine bakmıyorlardı. Ve nedense yüzleri Malyanov'a gayet kötücül göründü: Lidoçka'nın parlak yüzü kötücül bir güzellikteydi, Snegovoy'un eski yanıklarla lekeli yüzü ise kötücül bir sertlikteydi.

"Kim kesti neşenin sesini?" diye neşeyle sordu Malyanov. "Bu dünyada her şey saçmalık! Sadece tek bir lüks var, o da insani münasebet! Kim söylemişti bunu, hatırlamıyorum." Şişenin mantarını çıkardı. "Hadi bu münasebetten... ee... lüksten yararlanalım!

Şarap su gibi akıyordu, bu anlamda masaya da aktı. Snegovoy beyaz pantolonunu kurtarmak için sıçradı. Gerçekten de anormal ölçüde iriydi. Bizim kompakt zamanlarımızda böyle iri insanlar olmamalıydı. Bunu düşünen Malyanov masayı kuruladı, Snegovoy da yeniden tabureye çöktü. Tabure çatırdadı.

Bu ana kadar bütün insani ilişki lüksü, anlaşılmaz bağırışlar şeklinde ifade edilmişti. Ah şu *entelinjansiyanın* lanet olası utangaçlığı! İki harika insan bir anda, hızla birbirlerine açılamazlar, birbirlerinin ruhlarına bakamazlar, ilk bakışta arkadaş olamazlar. Malyanov kalktı ve kadehi kulak hizasın-

da tutarak bu konuyu engin bir şekilde açıklamaya koyuldu. Ama işe yaramadı. İçtiler. Bu da işe yaramadı. Lidoçka sıkılmış, camdan bakıyordu. Snegovoy iri kahverengi ellerinin arasında bardağı masada ileri geri yuvarlıyordu. Malyanov ilk defa, Snegovoy'un kolundaki yanığı fark etti; yanık bileklerine, yukarıya kadar çıkıyordu hatta. Bu durum soru sormasına ilham verdi:

"Arnold Palıç, bir dahakine ne zaman ortadan kaybolacaksınız?"

Snegovoy gözlerini dikkatle Malyanov'a dikip baktı, sonra boynunu indirdi, omuzlarını kambur yaptı. Malyanov'a, konuğu kalkmaya davranacakmış gibi geldi ve aniden, sorusunun başka bir anlamı daha olduğunu fark etti.

"Arnold Palıç!" diye bağırdı, kollarını tavana uzatırken. "Tanrım, öyle demek istememiştim! Lidoçka, önünde son derece gizemli ve esrarengiz bir adamın oturduğunu bilmelisin. Zaman zaman kaybolur. Elinde dairesinin anahtarıyla gelir ve buhar olup gider. Bir ay geçer, iki ay, görünmez. Sonra, ansızın kapı çalar. Oradadır." Gevezelik ettiğini, bu kadarının yeteceğini, artık başka konuda konuşması gerektiğini hissetti. "Genel olarak, Arnold Palıç, çok iyi biliyorsunuz ki sizi çok seviyorum ve görmekten de her zaman memnun oluyorum. Yani saat ikiden önce buradan ayrılmanız kesinlikle söz konusu değil!"

"Elbette, Dimitri Alekseyeviç," diye gürledi Snegovoy ve avucuyla Malyanov'un sırtına vurdu. "Elbette, değerli dostum, elbette"

"Ve bu da Lidoçka," dedi Malyanov, parmağıyla Lidoçka'nın olduğu tarafı göstererek. "Karımın okuldan en iyi arkadaşı. Odesa'dan."

Snegovoy belirgin bir güçlükle Lidoçka'ya dönüp sordu:

"Leningrad'da uzun süre mi kalacaksınız?"

Kız gayet kibar bir cevap verdi, Snegovoy da Beyaz Geceler'le ilgili başka bir soru sordu.

Kısacası şu lüks ilişkilerine başladılar; böylece Malyanov

rahatlayabilirdi. Hayır, çocuklar, ben artık içmiyorum. Ben nakavtım. Tek kelimeyi bile duymaksızın ve anlamaksızın Snegovoy'un korkunç, cehennem alevi gibi ürkütücü yüzüne bakıyor ve bir vicdan sızısı hissediyordu. Bu sızı dayanılmaz olunca ağır ağır ayağa kalktı, duvara tutunarak banyoya gitti ve kendini içeriye kilitledi. Bir süre kasvetli bir umutsuzluk içinde küvetin kenarına oturdu, sonra soğuk suyu sonuna kadar açtı ve inleyerek başını suyun altına soktu.

Kendine gelmiş ve ıslak bir yakalıkla döndüğünde Snegovoy iki horozla ilgili fıkranın tam ortasındaydı. Lidoçka başını geriye atıp öpülesi boynunu sergileyerek kahkahalarla gülüyordu. Malyanov bunu memnuniyetle karşıladı, oysa genellikle yapmacık bir nezaket gösteren insanlardan hoşlanmazdı. Ayrıca da, insani ilişkinin lüksü, bütün lüksler gibi, kuşkusuz belli bedeller gerektiriyordu. Lidoçka'nın gülmesi bitene kadar bekledi, yere düşen sancağı aldı ve astronomiyle ilgili, mevcut bulunan diğerlerinden hiçbirinin biliyor olamayacağı bir dizi fıkrayı anlatmaya koyuldu. Fıkraları tükendiğinde Lidoçka da topluluğu plaj fıkralarıyla eğlendirdi. Doğrusunu söylemek gerekirse bu fıkralar nispeten orta halliydi, üstelik Lidoçka da anlatmayı beceremiyordu ama kahkaha atmayı biliyordu, dişleri de inci gibi parıldıyordu. Sohbet daha sonra gelecek hakkında kehanetler üzerine kaydı. Lidoçka, bir çingene kadının ona üç defa evleneceğini ve çocuğu olmayacağını söylediğini anlattı. "Çingeneler olmasa ne yapardık?" diye homurdandı ve bir çingenenin kendisine, galakside madde yayınımı üzerine, gezegenlerarası uzayla ilgili büyük bir keşif yapacağı kehanetinde bulunduğunu anlatarak böbürlendi. Tekrar buzlu "Domuz Kanı" aldılar, bu sırada Snegovoy da tuhaf bir hikâye anlatmaya koyuldu.

Görünen o ki kendisine, 83 yaşında Grönland'da öleceği kehanetinde bulunulmuştu. ("Grönland Sosyalist Cumhuriyeti'inde," diye atıldı Malyanov, ama Snegovoy sükûnetle "Hayır, sadece Grönland," diye itiraz etti.) Bunun kader ol-

duğuna inanıyordu, bu inanç çevresindeki herkesi rahatsız ediyordu. Bir defasında -kendisi cephede bulunmamış olsa bile savaş zamanında-, tanıdıklarından biri olan, elbette kafayı bulmuş, ya da o zamanlar söyledikleri gibi dut gibi birini, bu inanç öyle bir çileden çıkarmıştı ki silahını çekmiş, namluyu Snegovoy'un alnına dayamış ve "Şimdi göreceğiz," deyip tetiği çekmişti...

"Ve?" diye sordu Lidoçka.

"Ölüverdi," diye lafa girdi Malyanov.

"Ateş almadı," dedi Snegovoy.

"Tanıdıklarınız çok tuhafmış," dedi Lidoçka, kuşkuyla.

Tam on ikiden vurmuştu. Arnold Palıç genelde kendisi hakkında nadiren, ama başladı mı da uzun uzadıya konuşurdu. Eğer anlattıklarına bakarak değerlendirmek gerekirse, tanıdıkları gerçekten de çok sıradışı kişilerdi.

Malyanov bir süre Lidoçka'yla, Arnold Palıç'm Grönland'a nasıl gidebileceğini ateşli bir şekilde tartıştı. Malyanov bir uçak faciası teorisini destekliyordu, Lidoçka ise sıradışı bir turistik gezide ısrar ediyordu. Arnold Palıç ise mor dudaklarında geniş bir tebessümle, arka arkaya sigara içerek sessizce oturuyordu.

Sonra Malyanov'un aniden aklına geldi ve kadehlere yeniden şarap doldurmaya karar verdi ama şişenin boşalmış olduğunu fark etti. Yeni bir şişe almaya davrandı ama Arnold Palıç onu durdurdu. Artık gitmesi gerekiyordu, sadece bir dakikalığına uğramıştı. Ama Lidoçka devam etmeye hazırdı. Daha çakırkeyif bile değildi, sadece yanakları biraz kızarmıştı.

"Hayır, hayır, çocuklar," dedi Snegovoy. "Gitmem gerek." Külçe gibi kalktı ve gövdesiyle mutfağı yeniden doldurdu. "Çıktım, Dimitri Alekseyeviç, neden bana kapıya kadar eşlik etmiyorsunuz? İyi geceler, Lidoçka. Tanıştığımıza memnun oldum."

Hole doğru hareketlendiler. Malyanov konuğunu birlikte bir şişe daha içmeye ikna etmeye çalışıyordu ama Snegovoy

kır kafasını salladı ve kalamayacağını söyledi. Kapıda yüksek sesle konuştu:

"Evet, Dimitri Alekseyeviç! Size şu kitap için söz vermiştim. Gidelim de vereyim."

Malyanov "Hangi kitapmış bu?" diye soracaktı ki Snegovoy iri parmaklarını dudaklarına götürdü ve Malyanov'u merdiven boşluğundan karşıya geçip dairesine götürdü. Dudakların üzerindeki bu parmak Malyanov'u öyle şaşırtmıştı ki Snegovoy'u koyun gibi izlemek zorunda hissetmişti kendini. Malyanov'u hâlâ dirseğinden tutan Snegovoy, boşta kalan eliyle cebindeki anahtarı buldu ve kapıyı açtı. Dairesindeki bütün ışıklar yanıyordu: holde, her iki odada, mutfakta hatta banyoda bile. Her yere sinmiş tütün dumanı ve güçlü bir kolonya kokusu vardı havada; Malyanov ansızın, beş yıldır birbirlerini tanıdıklarını ama buraya hiç gelmediğinin farkına vardı. Snegovoy'un onu aldığı oda temiz ve düzenliydi, bütün ışıklar yanıyordu: üçlü ahize, koltuğun üzerindeki duvar lambası ve masanın üzerindeki küçük lamba. Sandalyenin arkasına gümüş düğmeli ve üzerinde bir sürü madalya bulunan apoletli bir ceket asılmıştı. Belli ki bu bizim Arnold Palıç albaydı... Bak sen!

"Hangi kitap?" diye sordu sonunda, Malyanov.

"Herhangi biri," dedi Snegovoy sabırsızlıkla. "İşte, şunu alın ve unutmamak için elinizde tutun. Ve buyurun, bir dakika oturalım."

Kafası allak bullak olan Malyanov masanın üzerinden kalın bir cilt aldı ve koltuğunun altına sıkıştırıp duvar lambasının yanındaki koltuğa çöktü. Arnold Palıç da yanına oturdu ve bir sigara yaktı. Malyanov'a bakmıyordu.

"Yani, diyeceğim..." diye gürledi. "Yani... Her şeyden evvel... Bu kadın da kimin nesi?"

"Lidoçka mı? Size söyledim ya, karımın arkadaşı. Ne olmuş?"

"Onu iyi tanıyor musunuz?"

"Ha-hayır. Daha bugün tanıştık. Bir mektupla geldi."

Malyanov durakladı ve ürkerek sordu: "Siz onun şey olduğunu mu..."

Snegovoy sözünü kesti:

"Soruları ben soruyorum. Zamanımız yok. Şu aralar ne üzerine çalışıyorsunuz, Dimitri Alekseyeviç?"

Malyanov, Valka Vayngarten'i anımsadı ve buz gibi ter döktü. Dudaklarında çarpık bir sırıtmayla konuştu:

"Nedense bugün herkes benim ne üzerinde çalıştığımla ilgileniyor."

"Başka kim var?" diye sordu Snegovoy çabucak, küçük mavi gözleri Malyanov'u deliyordu. "Bu kadın mı?"

Malyanov başını salladı.

"Hayır. Vayngarten. Bir arkadaşım."

"Vayngarten." Snegovoy kaşlarını çattı. "Vayngarten."

"Hayır, hayır!" dedi Malyanov. "Onu iyi tanırım, ilkokulda bile birlikteydik, o zamandan beri arkadaşız."

"Gubar adı sizin için bir şey ifade ediyor mu?"

"Gubar mı? Hayır... Ne oldu, Arnold Palıç?"

Snegovoy sigarasının izmaritini söndürüp yeni bir tane yaktı.

"Başka kim çalışmalarınızı sordu?"

"Başka kimse yok."

"Peki ne üzerine çalışıyorsunuz?"

Malyanov aniden öfkelendi. Korktuğu zaman hep öfkelenirdi.

"Dinleyin, Arnold Palıç," dedi, "anlamıyorum."

"Ben de!" dedi Snegovoy. "Ve anlamayı çok istiyorum. Anlatın! Durun. Çalışmanız gizli mi?"

"Ne demek gizli mi?" dedi öfkeyle Malyanov. "Sıradan astrofizik ve gök cisimleri dinamiği. Gök cisimleri arasındaki ilişki ve yıldızlararası madde. Bunda gizli bir şey yok, sadece bitirene kadar işimden bahsetmeyi sevmiyorum!"

"Yıldızlar ve yıldızlararası madde..." Snegovoy ağır ağır tekrar etti ve omuz silkti. "Nerede malikâne, nerede su... Gizli değil mi? Hiçbir parçası?"

"Tek bir harfi bile!"

"Gubar'ı gerçekten tanımıyor musunuz?"

"Gubar'ı gerçekten tanımıyorum."

Snegovoy yanı başında sigarasının dumanını sessizce üfürüyordu; iri, kamburu çıkık ve korkutucuydu. Sonra konuştu:

"Peki, peki, mesele yokmuş gibi görünüyor. Ben sizden yanayım, Dimitri Alekseyeviç. Lütfen kusuruma bakmayın."

"Ama ben sizden yana değilim!" dedi Malyanov, pat diye. "Hâlâ bilmek istiyorum..."

"Buna iznim yok," dedi Snegovoy ve konuşmayı bitirdi.

Kuşkusuz Malyanov bu meseleyi burada bırakmazdı. Ama aniden dilini ısırıverdiğini fark etti. Snegovoy'un sol cebinde bir şişlik vardı, çok belirgin bir silah kabzası da cepten dışarı çıkmıştı. Büyük bir silah. Tıpkı filmlerdeki devasa Colt .45 gibi bir şey. Ve bu Colt, Malyanov'un soru sorma şevkini bir anda kırıverdi. Bu işte bir bit yeniği olduğu belliydi ve burada soru soracak kişi de o değildi. Snegovoy ayağa kalkıp konuştu:

"Hadi bakalım Dimitri Alekseyeviç. Yarın yeniden gidiyorum."

Üçüncü Bölüm

Parça 5... sırtüstü uzanmış, uyanmaya acelesi yoktu. Sokakta kamyonlar gürültüyle ilerliyordu, ama daire sessizdi. Dünkü saçma geceden arta kalanlar kafada hafif bir uğultu, ağızda metalik bir tat ve kalbinde ya da ruhunda, ya da Tanrı biliyor ya işte nereyi acıtıyorsa orada rahatsız edici bir kıymıktı. Kapı zilinin çaldığını işittiğinde bu kıymığı daha yeni keşfetmeye başlamıştı. Ah, bu Palıç'tır, diye düşündü, anahtarı getirmiş olmalı; ve aceleyle yataktan fırladı.

Holden kapıya giderken mutfağın toplanmış ve Bobkin'in kapısının da sıkıca kapatılmış, içerideki perdenin ise çekilmiş olduğunu fark etti. Lidoçka uyuyordu. Kalkmış, bulaşıkları yıkamış ve tekrar yatmış olmalıydı.

Kapının kilidiyle uğraşırken zil tekrar kibarca çaldı.

"Geliyorum, geliyorum..." dedi hâlâ uykudan boğuk bir sesle. "Bir dakika, Arnold Palıç."

Ama görünen o ki bu Arnold Palıç değildi. Tamamen yabancı, genç bir adam, ayaklarını kauçuk paspasa siliyordu. Kot pantolon, kolları yukarı kıvrılmış siyah bir gömlek giymiş ve devasa güneş gözlükleri takmıştı. Tonton Macoute* gibiydi. Malyanov, merdiven boşluğunun ilerisinde, asansörün yanında iki tane daha kara gözlüklü Tonton Macoute durduğunu fark etti, ama daha bunlara dikkat edemeden ilk Tonton Macoute ansızın "Kriminal Büro" dedi ve Malyanov'a küçük bir kitapçık uzattı. Kitapçık açıktı.

---

* Haiti ordusunda bulunan özel operasyon timi. Koyu renk gömlekleri, büyük güneş gözlükleri, faşist politik duruşları ve diktatöre olan bağlılıklarıyla bilinmektedirler. *-yhn*

"Ne tatlı!" diye geçti kafasından Malyanov'un. Her şey apaçık. Bunu tahmin etmeliydi. Duyguları çok incinmişti. Bacaklarında sadece bir donla, Tonton Macoute'un ve Kriminal Büro'dan gelenlerin önünde duruyor, boş gözlerle açık kitapçığa bakıyordu. Kitapta fotoğraflar, mühürler ve imzalar vardı ama incinmiş duygularıyla sadece bir şeyi kavramıştı: "İçişleri Bakanlığı." İri harflerle.

"Evet, evet..." diye geveledi. "Tabii ki. Buyurun. Mesele nedir?"

"İyi günler," dedi Tonton Macoute, gayet kibarca. "Dimitri Alekseyeviç Malyanov musunuz?"

"Evet, benim..."

"Müsaadenizle birkaç sorumuz var."

"Elbette, lütfen..." dedi Malyanov. "Bir dakika, odam derli toplu değil. Daha yeni kalktım da. Mutfağa geçelim mi? Hayır, orada da güneş var... Peki, buraya girin, şimdi toplarım."

Tonton Macoute büyük odaya girdi ve orta yerde çevresine bakınarak ağırbaşlılıkla durdu, Malyanov ise yatağını topladı, gömleğini sırtına geçirdi ve kot pantolonunu giydi, perdeyi çekti, pencereyi açtı.

"Buyurun, buraya, koltuğa oturun. Yoksa masada daha mı rahat edersiniz? Evet, ne oldu?"

Yerlere saçılmış kâğıtlar arasından dikkatle ilerleyen Tonton Macoute koltuğa yaklaştı, oturdu ve sarı, birden bire ortaya çıkıveren deri klasörü koltuğun koluna koydu.

"Kimliğiniz, lütfen," dedi.

Malyanov masaya eğildi, kimliğini çıkardı ve adama verdi.

"Burada başka kim yaşıyor?" diye sordu Tonton Macoute, kimliğe bakarken.

"Karım, oğlum... Ama şimdi burada değiller. Odesa'da tatildeler, anne ve babasının yanında..."

Tonton Macoute kimliği klasörüne koydu ve kara gözlüklerini çıkardı. Gayet sıradan, yontulmamış görünüşlü genç bir adamdı. Hiç de Tonton Macoute değildi, belki daha çok bir tezgâhtardı. Ya da belki televizyon tamircisi.

"Hadi tanışalım," dedi. "Ben Kriminal Büro'da dedekti-

fim. Adım İgor Petroviç Zıkov."

"Çok memnun oldum," dedi Malyanov.

Sonra aklına kendisinin kahrolası bir suçlu değil; bir bilim adamı, bir bilim doktoru, çalıştığı dairede önde gelen biri olduğu aklına geldi. Ayrıca küçük bir çocuk da değildi. Bacak bacak üzerine attı, daha rahatça yayıldı ve soğukkanlılıkla konuştu:

"Sizi dinliyorum."

İgor Petroviç klasörünü iki eliyle kaldırdı, o da bacak bacak üzerine attı, klasörü dizlerinin üzerine koydu ve sordu:

"Snegovoy Arnold Pavloviç'i tanıyor musunuz?"

Malyanov bu soruya hiç şaşırmadı. Niye mi? Bunun niyesini kendisi de bilmiyordu. Kendisine ya Valka Vayngarten ya da Arnold Palıç hakkında soru sormalarını bekliyordu. Bu yüzden az önceki gibi soğukkanlı sesle cevap verdi:

"Evet, Albay Snegovoy'la tanışıyoruz."

"Onun albay olduğunu nereden biliyorsunuz?" diye hemen atıldı İgor Petroviç.

"Hım, nasıl söyleyeyim..." dedi Malyanov, doğruca cevap vermekten kaçınarak. "Birbirimizi uzun süredir tanıyoruz."

"Ne kadar uzun?"

"Hım... Beş yıldır, sanırım. Biz buraya taşındığımızdan beri."

"Peki ne şartlarda tanışmıştınız?"

Malyanov hatırlamaya çalıştı. Gerçekten, nasıl tanışmışlardı? Kahretsin. Anahtarım ilk defa ne zaman getirmişti ki? Hayır, o zaman zaten tanışıyorduk.

"Hım..." dedi, bacaklarını düzeltti, başının arkasını kaşıdı. "Biliyor musunuz, bilmiyorum. Bir tek şunu hatırlıyorum. Asansör çalışmıyordu ve İrina, yani karım, mağazadan elinde alışveriş çantaları ve oğlumuzla dönüyordu. Arnold Palıç onun elinden filesini ve bebeği aldı. Karım onu içeriye davet etti. Sanırım o akşam tekrar geldi."

"Üniformalı mıydı?"

"Hayır," dedi Malyanov, kendinden emin.

"Yani o zamandan beri arkadaşsınız?"

"Yani, *arkadaş* mıyız? Arada bize uğrar. Kitap alır, getirir. Bazen birlikte çay içeriz. İş gezisine çıktığında da anahtarlarını bize verir..."

"Neden?"

"Nasıl neden?" dedi Malyanov. "Siz hiç..."

Gerçekten de, neden? Bu niye hiç aklıma gelmedi ki! Yani, her ihtimale karşı, herhalde...

"Her ihtimale karşı, herhalde," dedi Malyanov. "Örneğin, memleketinden bir akrabası ya da başka biri ziyaret edebilir."

"Peki gelen oldu mu?"

"Hayır, hayır... Hatırladığım kadarıyla, hayır. En azından bana kimse gelmedi. Belki karım bununla ilgili başka bir şey biliyordur."

İgor Petroviç düşünceli bir şekilde başını salladı, sonra sordu:

"Onunla bilim ya da yapılan çalışmalar üzerine hiç konuştunuz mu?"

Yine çalışmalar.

"Kimin çalışması?" diye sordu Malyanov, kasvetli bir edayla.

"Onun çalışması, tabii ki. Sonuçta o da bir fizikçiydi."

"Bilmiyordum. Bir tür roketçi olduğunu sanmıştım".

Yeniden soğuk terler döktü, cümlesini bitiremedi. İgor Petroviç *fizikçiydi* derken ne demek istemişti? Neden geçmiş zaman kullanmıştı? Anahtarını da bırakmadı. Tanrım, neler oluyor? Neredeyse avazı çıktığı kadar bağıracaktı: "Yani bu *fizikçiydi* de ne demek?" Ama İgor Petroviç ani bir hareketle kafasını karıştırdı. Çevik bir eskrimci hareketiyle kolunu kıvırdı ve burnunun dibinden bir müsvedde defterini çekip çıkardı.

"Nereden buldunuz bunu?" diye sordu sertçe, barışçıl yüzü aniden vahşi bir hayvanınkine döndü. "Nereden buldunuz bunu?"

"Mü... müsaade edin..." dedi Malyanov, müsvedde defterine doğru hareketlenerek.

"Oturun!" diye bağırdı İgor Petroviç. Dumanlı mavi göz-

leri Malyanov'un yüzüne çevrilmişti. "Bu verileri nasıl ele geçirdiniz?"

"Hangi verileri?" diye fısıldadı Malyanov. "Kahretsin, ne verisiymiş bunlar?" diye bağırdı. "Bunlar benim hesaplarım!"

"Bunlar sizin hesaplarınız değil," diye itiraz etti İgor Petroviç, soğuk bir sesle, o da sesini yükseltmişti. "Şu grafiği nereden buldunuz?"

Sayfayı uzaktan gösteriyor ve eğri büğrü bir çizgiyi işaret ediyordu.

"Kafamdan!" dedi Malyanov, bağırarak. "İşte buradan!" Yumruğuyla alnına vurdu. "Bu, yoğunluğun yıldızların arasındaki mesafeyle ilişkisi!

"Bu, bölgemizdeki suç oranının yükseliş grafiği, hem de en son mahalleye kadar!" diye açıkladı İgor Petroviç.

Malyanov serseme dönmüştü. İgor Petroviç ise dudaklarını öfkeyle kabartarak devam etti:

"Üstelik bunu düzgün de kopyalamadınız. Aslında bu böyle gitmiyor, şöyle gidiyor." Böyle diyerek Malyanov'un kurşunkalemini aldı, sıçradı, kâğıdı masaya koydu, kalemi iyice bastırarak grafiğin üzerine başka bir kesikli çizgi çizdi, şu sözlerle işini bitirdi: "İşte. Burası da şöyle değil, böyle." Çizimi bittiğinde ucu kırılan kalemi fırlattı, tekrar oturdu ve acıyarak Malyanov'a baktı. "Ah, Malyanov, Malyanov," dedi, "siz eğitimli bir adamsınız, tecrübeli bir suçlusunuz ama öyle küçük bir hata yapmışsınız ki."

Malyanov gözlerini bir çizime, bir İgor Petroviç'in yüzüne çevirip duruyordu. Bunların hiçbir anlamı yoktu. Hem de öyle saçmaydı ki, konuşmanın, bağırmanın hatta susmanın bile bir anlamı yoktu. Aslında böyle bir durumda yapılması gereken uyanıvermekten ibaretti.

"Karınızın Snegovoy'la ilişkisi iyi miydi?" diye sordu İgor Petroviç, az önceki gibi bir naziklikte ve renksiz bir sesle.

"İyiydi," dedi Malyanov boş gözlerle.

"Onunla 'sen' diye mi konuşuyordu?"

"Dinleyin," dedi Malyanov. "Benim çizimimi mahvettiniz. Ne oluyor, söyleyin?"

"Hangi çizim?" diye şaşkınlıkla sordu İgor Petroviç.

"İşte şu, grafik."

"Ah! Onun önemi yok. Siz evde yokken Snegovoy misafirliğe geliyor muydu?"

"Önemi yok." diye tekrar etti Malyanov. "Biliyor musunuz, bunun sizin için önemi yok," dedi aceleyle masadan kâğıtları toplayıp ve çekmeceye tıkıştırırken. "Sen şurada lanetlenmiş gibi otur, çalış çabala, sonra birileri gelsin ve bunun önemi olmadığını söylesin." Yere çöküp dağılmış olan müsveddeleri toplarken söyleniyordu.

İgor Petroviç ifadesiz bir yüzle onu izledi, paketten özenle bir sigara çıkardı. Hızlı nefes alıp veren, terli ve öfkeli Malyanov yerine döndüğünde İgor Petroviç de kibarca sordu:

"Sigara içebilir miyim?"

"İçin," dedi Malyanov. "Kül tablası şurada. Ve ne istiyorsanız çabucak sorun. Çalışmam gerek."

"Bu sadece size bağlı," diye itiraz etti İgor Petroviç, sigaranın dumanını dudağının kenarından Malyanov'a doğru kibarca üflerken. "Mesela şöyle bir soru: Snegovoy'u genelde nasıl çağırırsınız? Albay mı, soyadıyla mı, yoksa adıyla mı?"

"Nasıl gerekiyorsa," diye homurdandı Malyanov. "Onu nasıl çağırdığımın sizin için ne önemi var?"

"Albay diye de çağırır mısınız?"

"Evet, çağırırım. Ne olmuş?"

"Bu çok tuhaf," dedi İgor Petroviç, sigarasının külünü dikkatle dökerken. "Çünkü Snegovoy albay rütbesine geçen gün yükseltildi."

Bu bir şoktu. Malyanov, yüzünün kıpkırmızı olduğunu hissederek sustu.

"Snegovoy'un albay olduğunu nereden biliyordunuz?"

Malyanov elini salladı.

"Peki," dedi. "Palavra sıkıyordum. Yok hayır, övünüyordum. Yani onun albay olduğunu bilmiyordum. Dün akşam ona uğradım, apoletli ceketini gördüm. Albay olduğunu gördüm."

"Dün akşam kaçta gittiniz ona?"

"Akşam. Geç vakit. Ondan bir kitap aldım. Şunu."

Kitaptan söz etmek bir hataydı. Şimdi İgor Petroviç kitaba eğildi, alıp sayfalarını çevirdi, Malyanov ise gene buz gibi ter döktü çünkü bu kitabın neyle ilgili olduğuna dair hiçbir fikri yoktu.

. "Hangi dilde bu?" diye sordu hiçbir şey anlamayan İgor Petroviç.

"Ee..." diye geveledi Malyanov, ikinci defa soğuk ter dökerken. "Tahminimce İngilizce..."

"Bence değil..." dedi İgor Petroviç, metne bakarak. "Bence bu Kiril alfabesinde yazılmış, Latin alfabesinde değil. Ah! Bu Rusça!"

Malyanov dördüncü kez soğuk terler döktü, ama İgor Petroviç kitabı yerine koydu, kara gözlüklerini taktı ve koltuğa geri yaslanarak gözlerini ona dikti. Malyanov da bakışlarını İgor Petroviç'e dikmişti, gözlerini kırpmamaya ve başka yere çevirmemeye çalışıyordu. Kafasında şu vardı: Seni orospu çocuğu! Bizimkilerin nerede olduğunu söylemeyeceğim sana!

"Size göre ben kime benziyorum?" diye aniden sordu İgor Petroviç.

"Tonton Macoute'a!" dedi Malyanov hiç düşünmeden.

"Doğru değil," dedi İgor Petroviç. "Bir defa daha deneyin."

"Bilmiyorum." diye mırıldandı Malyanov.

İgor Petroviç gözlüklerini çıkardı ve sitem eder gibi başını salladı.

"Kötü! Bu çok kötü! Övünecek bir şey yok. Soruşturma teşkilatımızla ilgili tuhaf düşünceleriniz var. Nereden aklınıza geldi bu: Tonton Macoute!"

"Kime o zaman?" diye sordu Malyanov, ürkerek.

İgor Petroviç öğretmen edasıyla gözlüğünü salladı.

"Görünmez Adam'a!" dedi üzerine basa basa. "Tonton Macoute'la tek, ama tek benzerliği, ikisinin de büyük harfle yazılıyor olması."

Sustu. Havada ağır bir sessizlik vardı, dışarıdaki araçlar bile durmuştu. Malyanov tek bir ses bile duymuyordu ve yine

umutsuzca uyanmak istiyordu. Ve bu sessizlikte ansızın telefon çınladı.

Malyanov sıçradı. Herhalde İgor Petroviç de sıçramıştı. Telefon ikinci defa çaldı. Dirseklerine yaslanan Malyanov kalktı ve soran gözlerle İgor Petroviç'e baktı.

"Evet, muhtemelen sizedir."

Malyanov koltuğa çıktı ve ahizeyi aldı. Valka Vayngarten'di.

"Selam, yıldızcı," diye gürledi. "Niye aramıyorsun, seni domuz?"

"İşleri bilirsin... Meşguldüm de..."

"Şu kızla mı eğleniyordun?"

"Yok, hayır... hem ne demek istiyorsun."

"Benim Svetka da kız arkadaşlarını keşke bana bıraksaydı!" dedi Vayngarten kıskançlıkla.

"E-evet..." diye kekeledi Malyanov. Gözleri kafasının arkasına dönebilseydi de İgor Petroviç'e bakabilseydi! "Dinle, Valka, ben seni sonra arayayım."

"Orada neler oluyor?" diye sordu Vayngarten endişeyle.

"Hiçbir şey. Sana sonra anlatırım."

"Kadın mı?"

"Hayır."

"Erkek?"

"A-ha..."

Vayngarten telefonun öbür ucunda derin bir nefes aldı.

"Dinle," dedi, sesini alçaltarak. "Şimdi sana geliyorum. Olur mu?"

"Hayır! Seni misafir edemem."

Vayngarten tekrar içini çekti.

"Dinle," dedi. "O adam kızıl saçlı mı?"

Malyanov istemsizce İgor Petroviç'e döndü. İgor Petroviç'in kendisine bakmadığını, dudaklarını kıpırdatarak Snegovoy'un kitabını okuduğunu gördü şaşkınlıkla.

"Hayır, ne saçmalık bu! Peki, ben seni sonra arayacağım."

"Mutlaka ara!" diye bağırdı Valka. "O gider gitmez ara!"

"Peki," dedi Malyanov ve ahizeyi yerine koydu. Sonra "Pardon," diye mırıldanarak yerine döndü.

"Önemli değil, önemli değil," dedi İgor Petroviç ve kitabı kaldırdı. "İlgi alanınız çok geniş, Dimitri Alekseyeviç..."

"E-evet... Ama şikâyetim yok," diye homurdandı Malyanov. Kahretsin, şu kitabın ne olduğuna bir göz atabilseydim. "İgor Petroviç," dedi ricacı bir tavırla, "mümkünse şunu bitirelim. Saat neredeyse iki."

"Evet, elbette!" dedi İgor Petroviç çabucak. Endişeyle saatine baktı ve klasörden bir bloknot çıkardı. "Yani... Dün akşam Snegovoy'a uğradınız. Öyle mi?"

"Evet."

"Bu kitap için?"

"E-evet..." dedi Malyanov, artık net bir şey söylememeye karar vererek.

"Bu saat kaçtaydı?"

"Geç. On iki civarında."

"Ve size, Snegovoy bir yere gitmek için hazırlanıyormuş gibi geldi mi?"

"Evet, geldi. Yani, gelmedi de. Sabah erkenden gideceğini, anahtarı bana getireceğini söyledi."

"Getirdi mi?"

"Hayır. Yani, belki de kapıyı çalmıştır, ama ben duymadım, uyuyordum."

İgor Petroviç hızla yazdı, bloknotu dizlerinin üzerindeki klasöre koydu. Ama şimdi, soru sorarken bile Malyanov'a hiç bakmamıştı. Belki de acelesi vardı?

"Ve Snegovoy size nereye gideceğini söylemedi?"

"Hayır. Nereye gideceğini hiç söylemez zaten."

"Peki nereye gittiğini tahmin ediyor musunuz?"

"Yani, bir fikrim var... Bir poligona ya da o türden bir yere."

"Bununla ilgili size bir şey söylediği oldu mu?"

"Tabii ki hayır. İşiyle ilgili hiç konuşmadık."

"Peki bunu nasıl tahmin ediyorsunuz?"

Malyanov omuzlarını silkti. Gerçekten, nereden biliyordu? Böyle şeyleri açıklamak mümkün değildi... Adam derin bir sığınakta çalışıyordu, yüzü yanıktı, elleri de... Ayrıca davranışları da böyle bir işe uygundu. İşiyle ilgili konuşmaktan hep kaçınıyor olması da...

"Bilmiyorum," dedi Malyanov. "Bana hep öyle gelmiştir... Bilmiyorum."

"Arkadaşlarından birini sizinle tanıştırdığı oldu mu?"

"Hayır, hiç."

"Karısıyla?"

"Evli miydi ki? Her zaman bekâr ya da dul olduğunu düşünmüşümdür."

"Peki, neden öyle düşündünüz?"

"Bilmiyorum," dedi Malyanov, öfkeyle. "Sezgi."

"Belki karınız öyle olduğunu söylemiştir?"

"İrka mı? O nereden bilecek ki?"

"Ben de bunu açıklamak istiyorum."

Bir sessizlik oldu, ikisi de gözlerini birbirlerine dikmişlerdi.

"Anlamıyorum," dedi Malyanov. "Neyi açıklamak istiyorsunuz?"

"Karınızın, Snegovoy'un evli olmadığını nereden bildiğini."

"A-a... Biliyor muydu ki?"

İgor Petroviç cevap vermedi. Bakışlarını Malyanov'a dikmiş, gözbebekleri büyümüş, gözlerini uğursuzca kısmıştı. Malyanov'un sinirleri kopacak kadar gerilmişti. Yumruğunu masaya vurup tükürükler saçmak ve kendini tamamen kaybetmek üzereydi. Daha fazla dayanamıyordu. Bütün bu konuşmaların altında kötücül bir niyet vardı, bütün bunlar yapışkan bir örümcek ağına benziyordu ve bu örümcek ağı bir yerlerde İrka'ya bulaşıyordu...

"Peki, tamam," dedi ansızın İgor Petroviç ve bloknotunu kapadı. Barı göstererek "Konyak burada... votka ise buzdolabında. Hangisini tercih edersiniz? Kişisel olarak?"

"Ben mi?"

"Evet, siz. Kişisel olarak."

"Konyak..." dedi Malyanov hırıltıyla ve yutkundu. Boğazı kurumuştu.

"Bu harika işte!" dedi İgor Petroviç neşeyle, kalktı ve küçük adımlarla bara yürüdü. "Fazla uzağa gitmeye gerek yok... İşte!" Barı kurcalamaya başlamıştı. "Burada limonunuz da var. Birazcık kurumuş ama olsun. Hangi bardağı tercih edersiniz? Hadi şu mavi olanlarda içelim."

İgor Petroviç bardakları masaya koyup, limonu incecik dilimleyip, şişenin mantarını çıkarırken Malyanov boş gözlerle bakıyordu.

"Biliyor musunuz," dedi, "açık konuşmak gerekirse berbat durumdasınız. Tabii ki her şeye mahkeme karar verecek ama on yıldır burada çalışıyorum ve biraz tecrübe sahibi oldum. Biliyor musunuz, her seferinde kime ne ceza verildiğini tahmin edebilirsiniz. Sizi idam etmezler, ama bence on beş yıl garantidir..." Dikkatle, bir damlayı bile ziyan etmeden bardaklara konyak koydu. "Tabii ki her zaman hafifletici şartlar bulunabilir ama açık konuşmak gerekirse ben böyle bir sebep görmüyorum. Görmüyorum, görmüyorum ve görmüyorum, Dimitri Alekseyeviç! Şimdi..." Bardağını kaldırdı ve kadeh tokuşturmaya davet etti.

Malyanov uyuşmuş parmaklarıyla bardağını aldı.

"Peki..." Sanki başkası konuşuyordu. "Ama hiç değilse ne olup bittiğini öğrenebilir miyim?"

"Pekâlâ!" dedi İgor Petroviç. Bardağını kafasına dikti, limon dilimini ağzına attı ve enerjik şekilde başını salladı. "Tabii ki öğrenebilirsiniz! Şimdi size her şeyi anlatacağım. Buna yetkim var."

Ve anlattı.

Bu sabah saat sekizde Snegovoy'u alıp havaalanına götürmek için bir araba geldi. Snegovoy'un genelde olduğu gibi aşağıda beklememesi şoförü şaşırtmıştı. Beş dakika bekleyen şoför, gelen olmayınca asansöre bindi ve dairenin zilini çaldı. Zilin çaldığını gayet net duyuyordu ama kapıyı açan

yoktu. Aşağıya indi ve durumu bildirmek için köşeden taksi durağını aradı. Duraktaki şef telefonla Snegovoy'u aradı. Snegovoy'un telefonu sürekli meşguldü. Bu sırada apartmanın çevresinde dolanan şoför, Snegovoy'un dairesinin üç penceresinin de ardına kadar açık olduğunu ve gün aydınlanmış olmasına rağmen bütün ışıkların yandığını fark etti. Şoför hızla bu durumu rapor etti. Gerekli kişiler çağrıldı, bunlar da kapıyı kırıp Snegovoy'un dairesine girdiler. İncelemelerinde dairedeki bütün lambaların açık olduğunu, yatakta açık ama toplanmış bir valiz bulunduğunu ve Snegovoy'un da odasında, masanın arkasında, bir elinde telefon ahizesi, diğerinde ise Makarov tabancası bulunduğu halde oturuyor olduğunu gözlemlediler. Snegovoy'un alnına dayadığı bu ateşli silahtan kaynaklanan yaralanmayla intihar ederek öldüğüne karar verildi. Ölüm, sabah üçle dört arasında gerçekleşmiş olmalıydı.

"Peki bunun benimle ne ilgisi var?" dedi Malyanov.

İgor Petroviç cevap olarak, balistiğin kurşunun yönünü takip ederek onun duvara saplanmış olduğunun anlaşıldığını anlattı.

"Ama bütün bunların benimle ne ilgisi var?" diye sordu Malyanov, göğsündeki iri korku yumrusuyla. Bu sırada üçüncü bardaklarını da bitirmişlerdi.

"Onun için üzüldünüz mü?" diye sordu İgor Petroviç. "Ona üzüldünüz mü?"

"Tabii ki üzüldüm. Harika bir adamdı. İyi de, ben... Bana neden geldiniz? Ben elime hiç tabanca almadım! Ordu da beni askere almayı reddetmişti. Gözlerim."

İgor Petroviç onu dinlemiyordu. İncelemelerinin sonuçlarına göre kısa sürede maktulün solak olduğunun ve daha da tuhafı, tabancayı sağ elinde tutarak ateş ettiğinin açığa çıktığını ayrıntılarıyla anlattı.

"Evet, evet," diye onayladı, Malyanov, "Arnold solaktı, buna tanıklık edebilirim. Ama, ben... Bütün gece uyudum ben! Hem sonra, niye öldüreyim ki onu? Kendiniz karar verin bakalım!"

"Peki kim yaptı? Kim?" diye sakince sordu İgor Petroviç.

"Nereden bileyim? Bunu siz bilmelisiniz!"

"Siz!" *Suç ve Ceza*'daki Porfiri'nin burundan ve insanın içine işleyen sesiyle cevap verdi İgor Petroviç, bir gözüyle bardağın arkasından Malyanov'a bakarak. "Onu *siz* öldürdünüz, Dimitri Alekseyeviç!"

"Bu nasıl bir kâbus..." diye çaresizce mırıldandı Malyanov. Umutsuzluktan ağlamak geliyordu içinden.

Hafif bir meltem perdeyi kıpırdatıp aralıktan içeri girdi, parlak bir gün ortası güneşi de camdan süzülüp doğruca İgor Petroviç'in yüzüne vuruyordu. Memur başını eğdi, parmaklarını açarak yüzünü korudu, koltuğa doğru hareketlendi ve aceleyle bardağını masaya koydu. Adama bir şey olmuştu. Hızla gözlerini kırpıştırıyordu, yanakları kızarmıştı, çenesi titriyordu. "Affedersiniz," diye mırıldandı son derece insani bir sesle. "Affedersiniz, Dimitri Alekseyeviç. Belki de, siz... Tam burada..."

Sustu, çünkü Bobkina'nın odasında bir şey yere düşmüş ve şangır şungur kırılmıştı.

"Bu da nesi?" diye sordu İgor Petroviç, tekrar kendine gelerek. Sesindeki insan ruhu gene kaybolmuştu.

"Orada biri var da," dedi Malyanov, İgor Petroviç'e ne olduğunu hâlâ anlamamıştı. Adam ansızın tamamen başka bir düşünceye kapılmıştı. "Dinleyin!" diye bağırdı, yerinden sıçrayarak. "Gidelim! Oradaki karımın bir arkadaşı. O da söylediklerimi onaylayacaktır! Bütün gece uyudum, hiçbir yere gitmedim."

Omuzları birbirine vurarak, sıkış tıkış hole girdiler.

"İlginç, çok ilginç," diyordu İgor Petroviç. "Karısının arkadaşı. Bakalım!"

"O da onaylayacaktır," diye mırıldanıyordu Malyanov. "Şimdi göreceksiniz. Onaylayacaktır."

Kapıyı vurmadan Bobkina'nın odasına daldılar ve durdular. Oda düzenli ve boştu. Lidoçka odada değildi, koltukta döşek de yoktu valiz de. Pencerenin altında ise kırık bir testi parçasının (Horezm, on birinci yüzyıl) yanında duran Kal-

yam alışılmadık bir suçlulukla durmuş bakıyordu.

"Bu mu?" dedi İgor Petroviç, Kalyam'ı gösterip.

"Hayır," diye cevap verdi Malyanov, aptalca. "Bu bizim kedimiz, çoktandır yanımızda. Müsaadenizle, Lidoçka nerede?" Dolaba baktı. Beyaz ceketi de yoktu. "Gitmiş demek ki."

İgor Petroviç omuzlarını silkti.

"Demek ki," dedi o da. "Burada yok."

Ağır adımlarla yaklaşan Malyanov kırık testiye eğildi.

"Seni piç!" dedi ve Kalyam'ın kulağına vurdu.

Kalyam aceleyle kaçtı. Malyanov çömeldi. Paramparçaydı. Öyle iyi bir testiydi ki...

"Geceyi burada mı geçirmişti?" diye sordu İgor Petroviç.

"Evet," dedi Malyanov, kasvetli bir sesle.

"Onu en son ne zaman gördünüz? Bugün?"

Malyanov başını salladı.

"Dün. Yani, aslında bugün. Gece. Yatak örtüleriyle battaniye verdim." Yatak örtüleri için Bobkina'nın dolabına baktı. "İşte. Hepsi burada."

"Uzun zamandır mı yanınızda yaşıyor?"

"Dün geldi."

"Eşyaları burada mı?"

"Görmüyorum," dedi Malyanov. "Ceketi de yok."

"Tuhaf, değil mi?" dedi İgor Petroviç.

Malyanov sessizce elini salladı.

"Cehennem olup gitmiş," dedi İgor Petroviç. "Kadınlar beladan başka bir şey değildir. Gidip bir kadeh daha içelim."

Aniden giriş kapısı açıldı ve içeriye...

Parça 6... asansörün kapısıydı, motor da gürledi. Malyanov yalnız kaldı.

Bobkina'nın odasında, omuzlarıyla kapının çerçevesine dayanmış ve hiçbir şey düşünmeksizin öylece duruyordu. Kalyam bir yerlerden çıkıp kuyruğunu sinirli sinirli titreterek geldi, önünden geçti, merdiven boşluğundan geçip çimento zemini yaladığı yere gitti.

"Peki, tamam," dedi sonunda Malyanov, kapıdan ayrıldı

ve büyük odaya girdi. İçerisi dumanla doluydu ve masanın üzerinde üç mavi kadeh duruyordu; ikisi boş, biri ise yarıya kadar doluydu, güneş de şimdiden kitap rafının üzerine düşmüştü.

"Konyağı da aldı..." dedi Malyanov. "İhtiyacım olan tek şeyi!"

Koltukta biraz oturdu, kadehini bitirdi. Pencereden sokağın gürültüsü ve açık kapıdan da çocuk sesleriyle asansörün homurtusu geliyordu. Bir yerlerden kapuska kokusu geliyordu. Sonra kalktı, holden geçti, omuzlarını kapının çerçevesine vurdu, ayakları birbirine dolaşarak merdiven boşluğundan geçti ve Snegovoy'un dairesinin önünde durdu. Kapı mühürlenmişti, kilidin üzerine de büyük, balmumu bir mühür asılmıştı. Parmak ucuyla dikkatle dokundu, sonra da elini hızla geri çekti. Bütün bunlar gerçekti. Olan her şey olmuştu. Sovyetler Birliği vatandaşı, albay, esrarengiz Arnold Pavloviç Snegovoy hayattan göçmüştü.

Dördüncü Bölüm

Parça 7... kadehleri yıkadı ve yerine koydu, Bobkina'nın odasındaki kırıkları topladı, Kalyam'a balık verdi. Sonra Bobka'nın süt içtiği uzun bardağı aldı, içine üç yumurta kırdı, ekmek parçaları ekledi, bolca tuz ve biber döküp karıştırdı. Canı yemek istemiyordu, mekanik bir şekilde hareket ediyordu. Balkon penceresinin yanında, şimdi güneşin doldurduğu boş avluyu izleyerek bu şeyi yedi. Hayret, avluya hiç ağaç dikmemişler miydi? Bir tane bile?

Dikkati zayıf bir damlama sesine kaydı, aslında bu düşünce de sayılmazdı, düşünce kırıntısıydı sadece. Belki de bu yeni bir takip yöntemidir, diye düşündü. Genel bir bilimsel-teknolojik devrim. Davranış kontrolü ve psikolojik saldırı. Ama konyak meselesinde, bu tamamen anlaşılmazdı. İgor Petroviç Zıkov. Yoksa Zıkin mi? Her neyse, bu onun söylediği isimdi, peki ya belgelerindeki isim neydi? Hırsızlar! diye düşündü ansızın. Bütün bu numarayı yarım şişe konyak için mi yaptılar?

Hayır, Snegovoy ölmüştü, bu açıktı. Snegovoy'u artık göremeyeceğim. İyi bir adamdı, sadece biraz tuhaftı. Onda her zaman yolunda gitmeyen bir şeyler vardı; özellikle de dün. Üstelik birini arıyordu. Başka bir şeyler söylemek, açıklamak, bir şeyler hakkında uyarmak için birini arıyordu. Malyanov titredi. Kirli bardağı lavaboya koydu. Gelecekteki bulaşık dağının embriyosu. Lidoçka belli ki mutfağı toplamıştı, her şey pırıl pırıldı. O da beni Lidoçka'ya dair uyardı. Gerçekten, bu Lidoçka'da anlaşılmaz bir şeyler vardı.

Malyanov ansızın girişe doğru atıldı, askının altını aradı ve İrka'nın bıraktığı notu buldu. Hayır, saçmalık. Her şey yolundaydı. El yazısı kesinlikle İrka'nındı, tarz da onundu... Hem düşünsenize, bir katil bulaşıkları yıkar mıydı?

Parça 8... Valka'nın telefonu meşgüldü. Malyanov ahizeyi yerine koydu ve koltuğa yayıldı, burnu sert battaniye yüzünden kaşınıyordu. Valka'da da yolunda gitmeyen bir şeyler vardı. Histerik görünüyordu. Kesinlikle ona da bir şeyler olmuştu. Ya Svetka ile ya da kaynanasıyla tartışmıştı. Bana sorduğu o tuhaf şey de neydi. Ah, Valka, bir de senin belan başımda! Boş ver gitsin! O da histerik, ben de histeriğim; belki de ikimiz birlikte üstesinden gelebiliriz. Malyanov numarayı tekrar çevirdi, yine meşguldü. Kahretsin, zaman kaybından başka bir şey değil bu! Şimdi çalışıyor olmalıydım ama bu pisliklerle uğraşıyorum.

Aniden arkasındaki girişte biri öksürdü. Malyanov koltuktan rüzgâr gibi fırladı. Ama tabii ki boşuna. Girişte kimse yoktu. Banyoda da. Lavaboda da. Kilidi kontrol etti, koltuğa döndü ve dizlerinin titrediğini fark etti. Kahrolsun, sinirleri göçmüştü. O pislik de kendisini Görünmez Adam'a benzetmişti! Gözlüklü bir tenya şeridine benziyorsun, seni pislik, Görünmez Adam'a değil! Tekrar Valka'nın numarasını çevirdi, ahizeyi attı ve kararlılıkla çoraplarını ayağına geçirmeye koyuldu. Veçerovski'den ararım. Bu kadar zaman kaybetmek benim suçum. Temiz bir gömlek giydi, cebindeki anahtarı kontrol etti, kapıyı arkasından kilitledi ve merdivenlerden yukarı çıktı.

Altıncı katta çöp bacasının yanında bir çift öpüşüyordu. Delikanlının kara gözlükleri vardı ama Malyanov bu serseriyi tanıyordu, on yedinci dairedeki hödük adaylarından biri. İki yıldır işsizdi ve iş de aramıyordu zaten. Sekizinci kata kadar başka kimseyle karşılaşmadı. Ama bu sırada sanki biriyle karşılaşacakmış gibi bir his vardı içinde. Kolundan tutup alçak sesle şöyle diyecekti: "Bir dakika, beyefendi..."

Tanrı'ya şükür, Filip evdeydi. Her zamanki gibi, Kraliyet

Ailesi'nin davetine icabet etmek üzere Hollanda Elçiliği'ne gitmek üzereymiş gibi giyinmişti; sanki bir araba beş dakika sonra onu alacaktı. Krem rengi muhteşem bir takım elbise, akıl almaz mokasen ayakkabılar giymiş ve kravat takmıştı. Bu kravat her zaman Malyanov'un içini sıkıştırırdı. İnsanların nasıl olup da evde kravatla çalıştıklarını hayal edemezdi.

"Çalışıyor musun?" diye sordu Malyanov.

"Her zamanki gibi."

"Zaten uzun kalmayacağım."

"Tabii ki," dedi Veçerovski. "Kahve?"

"Bekle," dedi Malyanov. "Yok, neden olmasın? İçerim."

Mutfağa gittiler. Malyanov sandalyesine oturdu, Veçerovski ise kahve makinesiyle ayinine başladı.

"Viyana usulü yapıyorum," dedi dönmeden.

"Tamam," dedi Malyanov. "Krema var mı?"

Veçerovski cevap vermedi. Malyanov onun kahve makinesiyle sarsılan ince, fırlak omuzlarına baktı.

"Dedektifler sana da geldi mi?" diye sordu Malyanov.

Omuzlar bir anlığına durdu, sonra omuzlarının arkasından ağır ağır dönen uzun, kalkık burunlu, çilli yüzü belirdi, kaplumbağa kabuğundan çerçeveli gözlüğünü kaldırdı.

"Affedersin. Ne dedin?"

"Bugün sana da dedektif gelip gelmediğini sordum?"

"Niye gelecekmiş ki dedektif?" diye karşılık verdi Veçerovski.

"Çünkü Snegovoy kendini vurmuş," dedi Malyanov. "Bana geldiler."

"Kim bu Snegovoy?"

"Benim karşımdaki dairede yaşayan adam. Roketçi."

"Ah."

Veçerovski döndü ve omuzları yeniden inip kalkmaya başladı.

"Sen onu tanımıyor muydun?" diye sordu Malyanov. "Sizi tanıştırdığımı sanıyordum."

"Hayır," dedi Veçerovski. "Hatırladığım kadarıyla hayır."

Mutfak harika bir kahve kokusuyla doldu. Malyanov san-

dalyesinde daha rahat bir pozisyon aldı. Ona söylemeli miydi acaba? Bu kahve aroması dolu, göz alıcı güneşe rağmen serin, her şeyin yerli yerinde ve gayet de kaliteli olduğu mutfakta, yani dünyadaki, belki de bütün kâinattaki bu en iyi yerde, o gün yaşanan bütün bu olaylar şimdi çok daha çılgınca, vahşi, imkânsız hatta nedense utanç verici görünüyordu.

"İki horoz fıkrasını biliyor musun?" diye sordu Malyanov.

"İki horoz mu? Üç horoz fıkrasını biliyorum. Berbat bir fıkradır."

"Hayır, hayır. İki horoz!" dedi Malyanov. "Bilmiyor musun?"

Ve iki horoz fıkrasını anlattı. Veçerovski hiçbir tepki göstermedi. Sanki ona bir fıkra anlatılmamıştı da, ciddi bir problem sorulmuştu; aynen öyle görünüyordu, kahve fincanıyla yarıya kadar dolu tereyağı ve reçeli Malyanov'un önüne koyduğunda kafası meşgul ve düşünceliydi. Sonra kendi fincanını doldurdu, onu elinde tutup dudaklarına değdirdi ve nihayet konuştu:

"Harika. Fıkrandan söz etmiyorum. Kahve."

"Tahmin etmiştim," dedi Malyanov, kederle.

Bir süre Viyana usulü kahvenin tadını çıkardılar. Sonra Veçerovski konuştu:

"Dün senin şu problemle ilgili bir süre düşündüm... Hartwig fonksiyonunu denemedin mi?"

"Biliyorum, biliyorum," dedi Malyanov. "Ben de düşündüm bunu."

"İşe yaradı mı?"

Malyanov boş fincanı kendinden uzaklaştırdı.

"Dinle, Fil," dedi. "şu Hartwig fonksiyonlarını düşünemiyorum bile. Kafam karmakarışık, sen ise..."

Parça 9... bir dakika sessizlik oldu, iki parmağını sinekkaydı tıraşlı yanaklarına sürttü, sonra konuştu:

"Doğruca ölüme bakamadık, gözlerimiz bağlıydı ve bizi ona öylece götürdüler..." Ve ekledi: "Zavallı."

Kimi kastettiği belli değildi.

"Yani, her şeyi anlayabilirim," dedi Malyanov. "Ama şu dedektif..."

"Bir kahve daha ister misin?" diye sözünü kesti Veçerovski.

Malyanov başını salladı, Veçerovski kalktı.

"O zaman benim odaya gidelim," dedi.

Diğer odaya girdiler. Veçerovski masasına oturdu; masa tamamen boştu, sadece orta yerde bir parça kâğıt vardı, çekmeceden mekanik bir telefon rehberi çıkardı, düğmesine bastı, gözleriyle bir numara aradı ve telefonu çevirdi.

"Müfettiş Zıkin," dedi kuru, küstah bir ses. "İgor Petroviç Zıkov demek istedim. Operasyona mı çıktı? Teşekkür ederim." Ahizeyi yerine koydu. "Müfettiş Zıkov operasyona çıkmış," diye bildirdi Malyanov'a.

"Kızlarla birlikte benim konyağımı içiyor, ne operasyonu," diye homurdandı Malyanov.

Veçerovski dudaklarını ısırdı.

"Bunun önemi yok. Önemli olan, böyle birinin var olması."

"Tabii ki var!" dedi Malyanov. "Bana kimliğini gösterdi. Neden, bunların sahte olduğunu mu düşündün?"

"Bundan kuşkulanmıştım."

"Bunu ben de düşünmüştüm. Bir şişe konyak için bütün bu hikâyeyi uydurmak... İyi de, hemen karşımda kapısı mühürlü bir daire var."

Veçerovski başını salladı.

"Sen de diyorsun ki Hartwig fonksiyonu!" dedi Malyanov sitemle. "Bütün bunların arasında nasıl çalışılabilir ki! Yeterince şey oldu zaten."

Veçerovski kırmızı gözlerini ona dikerek baktı.

"Dima," dedi, "Snegovoy'un çalışmalarınla ilgilenmesi seni de şaşırtmadı mı?"

"Hem de nasıl! Daha önce işle ilgili hiç konuşmamıştık."

"Peki ona ne dedin?"

"Şey... En genel hatlarıyla... Zaten ayrıntıları öğrenmek için ısrar da etmedi."

"Ne dedi peki?"

"Hiçbir şey demedi. Bence hayal kırıklığına uğramıştı. Bir tek 'nerede malikâne, nerede su' dedi."

"Pardon?"

" 'Nerede malikâne, nerede su.' "

"Ne demek bu?"

"Edebi bir gönderme. Ben giderim mersine, sen diyorsun tersine gibi bir şey..."

"Haa." Veçerovski ağır kirpiklerini kırptı, sonra pencere pervazından gayet temiz bir kül tablasını aldı, masadan pipoyla tütün tabakası çıkardı ve pipoyu doldurmaya koyuldu. "Haa... 'Nerede malikâne, nerede su.' ... İyiymiş. Bunu akılda tutmak lazım."

Malyanov sabırsızlıkla bekliyordu. Ona çok güveniyordu. Veçerovski'nin kesinlikle bir insana ait olamayacak bir beyni vardı. Malyanov, olgulara dair koca veri yığınından beklenmedik sonuçlar serisi çıkartabilen başka hiç kimseyi tanımıyordu.

"Ee?" dedi sonunda.

Veçerovski piposunu doldurmuş, şimdi de acele etmeksizin dumanı çekiyor ve keyfine bakıyordu. Pipodan hafif çıtırtılar yükseliyordu. Derin bir nefes alan Veçerovski konuştu:

"Dima... pf-pf... Perşembeden beri bir ilerleme kaydettin mi? Sanırım en son... pf-pf... perşembe günü konuşmuştuk..."

"Bunun ne önemi var ki?" diye sordu Malyanov, kırgınlıkla. "Biliyor musun, buna vaktim yok."

Bu sözler Veçerovski'nin bir kulağından girip diğerinden çıktı; az önceki gibi kırmızı gözlerle Malyanov'a tekrar baktı ve puflayarak pipodan bir nefes daha çekti. Veçerovski böyle biriydi. Bir soru sormuştu, şimdi de cevabını bekliyordu. Malyanov teslim oldu. Neyin önemli olup olmadığını Veçerovski'nin daha iyi bildiğine inanıyordu.

"Epey bir ilerleme kaydettim," dedi ve problemin formülasyonunda, ilkin onu vektör formunda, sonra da integ-

ral-diferansiyel eşitlik olarak ortaya koymakta nasıl başarılı olduğunu, onu fiziksel bir olgu olarak nasıl tasarladığını, M-delikleri olarak nasıl düşündüğünü ve nihayet dün, Hartwig modeline uygun olarak başarılı bir şekilde kullanmayı nasıl akıl ettiğini anlattı.

Veçerovski çok dikkatle, bölmeden ve soru sormadan dinledi, yalnızca bir defa, Malyanov bir kâğıt alıp arka tarafına yazmaya çalıştığında, onu durdurup "Kelimelerle, kelimelerle..." dedi.

"Ama bunlardan hiçbirini yapacak zamanım yoktu," dedi Malyanov, hüzünle. "Çünkü ilkin aptalca telefonlar gelmeye başladı, sonra da kargocu adam siparişleri getirdi."

"Bana bundan söz etmemiştin," diye lafını böldü Veçerovski.

"Ama bunun olayla hiçbir ilgisi yok ki," dedi Malyanov. "Telefon çalıp dururken hâlâ çalışabiliyordum, sonra şu Lidoçka ortaya çıktı ve her şey paramparça oldu."

Veçerovski yumruklarını sımsıkı kapadı ve bal kokulu bir duman daha üfledi.

"Kötü değil, kötü değil," diye çınladı homurtulu sesi. "Gördüğüm kadarıyla en ilginç yerde durmuş bulunuyorsun."

"Ben durmadım ki, durdurdular!"

"Evet," dedi Veçerovski.

Malyanov yumruklarını dizlerine vurdu.

"Kahretsin, şimdi çalışmaya devam etmem gerekiyordu üstelik. Ama ben düşünemiyorum bile! Dairemdeki her çıtırtıdan çıldırmış gibi korkuyorum... Ve ayrıca da şu güzel parça var: on beş yıl hapis..."

Bu on beş yıl konusuna döndüğü her seferde, Veçerovski'nin de şöyle söylemesini bekliyordu: "Bu on beş yılı hiç kafaya takma, belli ki bir yanlış anlaşılma olmuş..." Ama Veçerovski bu defa hiç de öyle bir şey demedi. Bunun yerine Malyanov'u şu telefonlar hakkında uzun uzun ve ayrıntılarıyla sorguya çekti: ne zaman başlamıştı bunlar (tam olarak), kimi arıyorlardı (ancak birkaçında tam bir veri olsa bile), kimdi arayan (erkek? kadın? çocuk?). Malyanov ona Vayngarten'in tele-

fonunu anlattığında, belli ki şaşırdı ve bir süre sessiz kaldı, sonra tekrar sorularına döndü. Malyanov telefona ne cevap vermişti? Her defasında cevap vermiş miydi? Tamirciler aradıklarında ne söylemişlerdi? Bu arada, Malyanov ancak şimdi, tamircilerden gelen ikinci telefondan sonra bu hatalı aramaların kesildiğini hatırlamıştı... Ama bunu Veçerovski'ye söyleyemedi, çünkü aklına başka bir şey gelmişti.

"Dinle," dedi, canlanarak. "Tamamen unutmuştum. Vayngarten dün aradığında Snegovoy'u tanıyıp tanımadığımı sormuştu."

"Öyle mi?"

"Evet. Tanıdığımı söyledim."

"Peki o?"

"O da tanımadığını söyledi. Ama mesele bu değil. Nedir bu sence, tesadüf mü? Yoksa ne? Tesadüfse de pek tuhaf."

Veçerovski piposunu puflayarak bir süre daha sustu, sonra tekrar sorularına döndü. Bu sipariş hikâyesi de neydi? Daha ayrıntılı... Şu adam nasıl görünüyordu? Ne konuşmuştu? Ne getirmişti? Onun getirdiklerinden şimdi ne kalmıştı? Bu monoton soruşturma Malyanov'un içini tamamen kararttı, çünkü bütün bunların kötü şansıyla ne ilgisi olduğunu anlayamıyordu. Sonra Veçerovski nihayet sustu ve piposunda kalan tütünü karıştırmaya koyuldu. Malyanov ilkin bekledi ama sonra hepsi de aynı tür kara gözlükler takmış şu dört adamın kendisine nasıl geldiklerini ve daireyi nasıl aradıklarını, duvar kâğıtlarını yırttıklarını, Lidoçka'yla ilişkisi olup olmadığını soruşturduklarını ve söylediklerine inanmadıklarını, sonra kendisini de alıp gittiklerini hayal etmeye koyuldu.

Parmaklarını kütürdetti, kederle sordu:

"Ne olacak bana? Ne olacak?"

Veçerovski anında cevap verdi:

"Bizi neyin beklediğini kim bilebilir ki? Ne olacağını kim bilir? Belki güçlü bir şey olacak, belki adice bir şey. Belki de ölüm gelecek, belki ölüme mahkûm edecekler. Geleceğe fazla dalmak yersiz..."

Malyanov bu söylediklerinin bir şiirden alıntılandığını ancak Veçerovski sözlerini bitirdikten sonra, kendini tutarak gülmeye başlamasından anlamıştı ki bu onun için katılarak gülmek demekti. Belki H. G. Wells'in Marslıları da insan kanını içerken böyle ses çıkarıyorlardı; ama Veçerovski bu sesi, okuduğu bir şiir hoşuna gittiğinde çıkarıyordu. Onun iyi bir şiirden çıkardığının tamamen fizyolojik bir zevk olduğunu düşünmek de pekâlâ mümkündü.

"Defol git," dedi Malyanov.

Ve o zaman Veçerovski ikinci tiradına başladı; ancak bu defa nesir şeklindeydi.

"Kendimi kötü hissettiğimde çalışırım," dedi. "Keyifsiz olduğumda, melankoliye kapıldığımda, yaşamaktan sıkıldığımda çalışmaya otururum. Belki başka reçeteler de vardır ama ben bilmiyorum. Veya onların bana yararı olmuyor. Benim önerimi mi istiyorsun; buyur, çalışmaya otur. Tanrı'ya şükür, seninle benim gibi insanlarda çalışmak için hiçbir şeye gerek yoktur, kâğıt ve kalem dışında."

Malyanov'un bütün bunları onsuz da bildiğini kabul edebiliriz. Kitaplardan. Ama Malyanov'da bu işler böyle değildi. Sadece içi rahat olduğunda ve kafasının üzerinde asılı bir şey yokken çalışabiliyordu.

"Çok yardımcı oldun," dedi. "En iyisi Vayngarten'i arayayım. Snegovoy'u sormuş olması bana hâlâ tuhaf geliyor."

"Elbette," dedi Veçerovski. "Ama eğer rahatsız olmazsan, telefonu diğer odaya götür lütfen."

Malyanov telefonu aldı ve kabloyu diğer odaya çekti.

"Eğer istersen benimle kal," dedi peşinden Veçerovski. "Kâğıt var, sana kalem de veririm."

"Peki," dedi Malyanov. "Bir bakalım da."

Vayngarten cevap vermiyordu. Malyanov on defa çaldırdı, tekrar aradı, yine on defa çaldırdı ve ahizeyi bıraktı. İşte. Şimdi ne yapacağım? Tabii, burada kalabilirdi. Burası serindi, sakindi. Her odada klima vardı. Kamyon ve fren sesleri duyulmuyordu çünkü pencereler avluya bakıyordu. Ama ansızın, meselenin bunlar olmadığını anladı. Dairesine dönmek-

ten korkuyordu, mesele buydu işte! Dünyada bu evden çok sevdiğim bir şey yok ama şimdi dönmekten korkuyorum. Hayır, diye düşündü. Onu benden alamayacaklar. Kusura bakmayın ama evimi vermeyeceğim.

Malyanov telefonu tekrar kaldırdı ve yerine götürdü. Veçerovski, bir kâğıt parçasına bakarak oturuyordu, pahalı kalemiyle kâğıdın üzerine tık tık vuruyordu. Kâğıdın yarısına kadar Malyanov'un anlamadığı formüller yazılmıştı.

"Ben gidiyorum, Fil," dedi Malyanov.

Veçerovski kırmızı yüzünü ona doğru kaldırdı.

"Elbette. Yarın sınav yapacağım ama bugün bütün gün evdeyim. İster ara, ister uğra."

"Tamam," dedi Malyanov.

Merdivenlerden acele etmeden indi, acele edeceği bir yer yoktu. Şimdi sert bir çay yapacağım, mutfakta oturacağım, Kalyam bacaklarıma sürünecek, onu okşayacağım, çayımı höpürdeteceğim ve nihayet bütün bunları ayık kafayla ve sakince düşüneceğim. Televizyonun olmaması ne kötü, bütün akşam önünde oturup düşünmeden bir şeyler izleyebilirdim; bir komedi ya da futbol... Solitaire oynarım, uzun zamandır oynamamıştım.

Kendi katındaki merdiven boşluğuna indi, cebindeki anahtarı yokladı, köşeyi döndü ve durdu. Yüreği, midesinin yakınlarında bir yerlere düşmüş ve bir kazık makinesi gibi ağır ağır, ritmik bir şekilde çarpıyordu. Dairesinin kapısı aralıktı.

Parmak uçlarında kapıya gitti ve dinledi. Dairede biri vardı. Tanımadığı bir erkek sesini ve adama cevap veren tanımadığı bir çocuk sesini duyabiliyordu...

Beşinci Bölüm

Parça 10... tanımadığı bir adam dizlerinin üzerinde duruyor, kırık bardak parçalarını topluyordu. Mutfakta ayrıca bir de beş yaşında bir oğlan çocuğu vardı. Masanın yanında, taburede, elleri altında oturuyor, ayaklarını çırpıyor ve kırıkların nasıl toplandığını izliyordu.

"Dinle, moruk!" diye heyecanla bağırdı Vayngarten, Malyanov'u görünce. "Nereye kayboldun?"

Dev yanakları kızarmış, alev alevdi, zeytin gibi kara gözleri parlıyordu, sert, zift gibi saçları karma karışıktı. Bir süredir içeride olduğu belliydi. Masanın ortasında, sipariş kutusundan çıkan diğer şeylerin arasında yarı yarıya boşalmış, ihraç edisyonu Stolichnaya marka votka duruyordu.

"Sakin ol, rahatla," diye devam etti Vayngarten. "Havyarına dokunmadık. Seni bekliyorduk."

Kırıkları toplayan adam ayağa kalktı. Uzun boylu, yakışıklıydı; Viking usulü sakalları vardı ve şişmanlamanın başlarındaydı. Utanarak gülümsedi.

"Bak sen, bak!" dedi Malyanov, mutfağa girip ve kalbi karnından çıkmış ve yerine yerleşmiş gibi hissederken. "Evim benim kalemdir mi diyorlardı?"

"Fırtına çıktı, moruk, fırtına çıktı!" diye gürledi Vayngarten. "Dinle, bu votka nereden geldi sana? Ve şu yiyecekler?"

Malyanov elini yakışıklı adama uzattı, o da bana uzattı elini; ama kırıklar hâlâ elindeydi. Küçük, sevimli bir huzursuzluk ânıydı bu.

"Şuracıkta biraz keyfimize bakıyorduk..." dedi utangaç bir sesle. "Suçlu benim..."

"Boş ver, aldırma, şu çöpe atıver..."

"Korkak adam," dedi oğlan aniden, apaçık bir sesle. Malyanov ürperdi. Diğerleri de öyle.

"Sessiz ol..." dedi yakışıklı adam ve parmağını kaldırarak oğlana tehditkâr bir şekilde salladı.

"Çocuklar!" dedi Vayngarten. "Sana çikolata vermediler mi, otur da ye. Lafa karışma."

"Neden korkak olduğumu söylüyorsun?" diye sordu Malyanov, otururken. "Niye bana hakaret ediyorsun?"

"Sana hakaret etmiyorum ki," diye itiraz etti oğlan, gözlerini ender bulunan bir hayvanmışım gibi bana dikerek. "Seni tarif ediyorum..."

Bu arada yabancı, kırıklardan kurtulmuş, ellerini mendiline silmiş ve bana elini uzatmıştı.

"Zahar," diye kendini tanıttı.

Tören havasında el sıkıştık.

"İşe koyulalım, işe!" dedi Vayngarten telaşla, ellerini ovuşturarak. "İki kadeh daha getir..."

"Dinleyin, çocuklar," dedi Malyanov. "Ben votka içmeyeceğim."

"Şarap iç," diye onayladı Vayngarten. "Burada iki şişe beyaz şarabın var."

"Hayır, en iyisi konyak içeyim. Zahar, buzdolabından havyar ve yağı çıkarır mısınız? Yenecek diğer şeyleri de. Çok açım."

Malyanov bara gitti, konyak ve kadehleri aldı, Tonton Macoute'un oturmuş olduğu sandalyeye dilini çıkardı ve masaya geri döndü. Masa dolup taşmıştı. Yiyip içeceğiz, diye düşündü, neşeli bir öfkeyle. Bunların gelmesi de ne iyi oldu.

Ama bütün bunlar hiç de düşündüğüm gibi gitmedi. Daha içkilerimizi bitirmeden ve gürültüyle havyarlı ekmeğimi ısırmadan, Vayngarten tamamen ayık bir sesle konuştu:

"Şimdi anlat bakalım, moruk, başına ne geldi?"

Malyanov'un nefesi tıkandı.

"Neden bahsediyorsun sen?"

"Şimdi bak," dedi Vayngarten, yağlı bir börek gibi parlaya-

rak. "Burada üç kişiyiz, üçümüzün başına da bir şeyler geldi. Utanacak bir şey yok. O kızıl kafalı ne dedi sana?"

"Veçerovski mi?"

"Hayır, ne alakası var Veçerovski'nin! Zayıf, parlak kırmızı saçlı, cenaze kostümü gibi kara takım elbise giymiş biri seni de ziyaret etti. Ne dedi sana?"

Malyanov havyarlı ekmekten ağzını dolduran bir lokma ısırdı ve tadını hissetmeden çiğnemeye başladı. Diğer üçü ona bakıyordu. Zahar utangaçça bakıyordu, kibarca gülümsüyordu ve arada sırada da bakışlarını çeviriyordu. Vaygarten'in gözleri irileşmişti ve her an kükremeye hazırdı. Elinde erimekte olan bir çikolata tutan oğlan ise sanki onun ağzındakini de yemek istermiş gibi gözlerini Malyanov'a dikmişti.

"Çocuklar," dedi sonunda Malyanov. "Hangi kızıl saçlıdan söz ediyorsunuz? Bana kızıl saçlı falan gelmedi. Benimkiler daha da kötüydü."

"Hadi, hadi, anlat," dedi Vayngarten sabırsızlıkla.

"Niye anlatayım ki?" diye karşı çıktı Malyanov. "Gizleyecek bir şeyim yok benim, neyi öğrenmeye çalışıyorsunuz? Kendin anlat! Benim başıma da bugün bir şey geldiğini nereden biliyordun ki?"

"Önce sen anlat, sonra da ben anlatacağım," dedi Vayngarten, ısrarla. "Sonra da Zahar anlatacak."

"Önce siz ikiniz anlatın," dedi Malyanov, sinirli bir şekilde bir dilim ekmeğe havyar sürerken. "Siz iki kişisiniz, ben tek."

"Sen anlat," diye buyurdu ansızın oğlan, parmağını Malyanov'a doğru uzatarak.

"Sessiz, sessiz..." dedi Zahar, çok utanmıştı.

Vayngarten neşesiz bir kahkaha anlattı.

"Sizin çocuğunuz mu?" diye sordu Malyanov, Zahar'a.

"Benim gibi bir şey," diye tuhaf bir cevap verdi Zahar, gözlerini kaçırarak.

"Onun, onun," dedi Vayngarten, sabırsızlıkla. "Ayrıca bu da zaten hikâyenin bir parçası. Hadi, Mitka, utanma."

Bunlar Malyanov'un kafasını tamamen karıştırdı. Ekme-

ğini kaldırdı ve anlatmaya koyuldu. En baştan, telefonların çalmasından. Aynı korkunç hikâyeyi iki saat içinde ikinci defa anlattığınızda, onun gülünç taraflarını da görmeye başlarsınız. Malyanov bunları ilkin fark etmemişti. Vayngarten köpek dişlerine varıncaya kadar göstererek kahkaha atıyordu, Malyanov ise hayatının amacı, yakışıklı Zahar'ı güldürmekmiş gibi hissediyordu; ama bunu başaramadı. Zahar şaşkın ve neredeyse acınası şekilde gülümsemekle yetiniyordu. Malyanov, Snegovoy'un nasıl kendini öldürdüğüne gelince, artık gülünecek hiçbir şey kalmamıştı.

"Atıyorsun!" dedi Vayngarten, boğuk bir sesle.

Malyanov omuz silkti.

"Nasıl düşünmek istiyorsan öyle düşün," dedi. "Kapısı mühürlü, gidip bakabilirsin."

Vaygarten bir süre sustu, iri parmaklarıyla masaya vuruyordu ve yanakları seğiriyordu, sonra aniden gürültüyle kalktı, kimseye bakmadan Zahar ile oğlanın arasına sokuldu ve tepindi. Vayngarten'in arkasından tuvalet kapısının açıldığını işittiler, daireyi bir kapuska kokusu sardı.

"Oho-ho-ho-ho..." dedi Zahar, kasvetli bir edayla.

Ve şimdi de oğlan ona eriyen çikolatayı uzatıp başka bir şey istedi:

"Isırsana!"

Zahar itaatkâr bir edayla ısırdı, çiğnemeye koyuldu. Kapı çarptı ve Vayngarten, az önceki gibi, kimseye bakmaksızın yerine geçti, votkasını fondip yaptı, boğuk bir sesle konuştu:

"Devam et."

"Neye devam edeyim? Sonra Veçerovski'ye uğradım. Bir iki laf ettik, ardından işim bitti. Ben de döndüm."

"Kızıl saçlı?" diye sordu Vayngarten, sabırsızlıkla.

"Söyledim ya geri zekâlı! Kızıl saçlı falan yoktu!" Vayngarten ve Zahar birbirlerine baktı.

"Peki, öyle olsun bakalım," dedi Vayngarten. "Ya senin şu güzel... Lidoçka... Sana herhangi bir öneride bulundu mu?"

"Sana nasıl söylemeli..." Malyanov huzursuzlukla güldü. "Yani... Eğer gerçekten istemiş olsaydım..."

"Pislik, pis herif! Sana bunu mu soruyorum? Neyse ne. Ya dedektif?"

"Biliyor musun, Valka," dedi Malyanov, "sana olup biten her şeyi anlattım, şimdi de defol git! Resmen bir günde üçüncü sorgu."

"Valya," diye araya girdi Zahar, huzursuzlukla, "belki de bu gerçekten başka bir şeydir?"

"Hadi oradan, moruk!" Vayngarten çileden çıkmıştı. "Ne demek başka bir şey? Çalışıyordu, izin vermediler. Ne demek başka bir şey? Hem zaten onun adını da andılar!"

"Kim benim adımı andı?" diye sordu Malyanov, yeni bir huzursuzluk önsezisiyle.

"Çişim geldi," dedi billur gibi bir sesle oğlan.

Herkes ona baktı. O da sırayla herkesi inceledi, tabureden kaydı ve Zahar'a seslendi:

"Gidelim."

Zahar suçlulukla gülümsedi, "Peki, gidelim," dedi ve tuvalet kapısının arkasında kayboldular. Kalyam'ın lazımlığını kaldırdıkları duyuldu.

"Kim benim adımı andı?" dedi Malyanov, Vayngarten'e. "Bu da nesiydi?"

Vayngarten başını eğmiş tuvalette olup bitene kulak veriyordu.

"Hay... Gubar sıkıştı!" dedi hüzünlü bir hoşnutlukla. "Gerçekten sıkıştı!"

Malyanov'un kafasında bir şeyler ağır ağır belirginleşiyordu.

"Gubar mı?"

"Evet, Zahar Gubar. Adam senin burnunun dibinde..."

Malyanov anımsadı.

"Roketçi mi o da?"

"Kim? Zahar mı?" diye sordu Vayngarten şaşkınlıkla. "Hayır, bence değil. Gerçi o da bir sığınakta çalışıyor ama."

"Ordudan değil mi?"

"Hayır, biliyorsun, sığınağın her türlüsü var ama."

"Ben Gubar'ı soruyorum, sığınağı değil."

"Hayır, değil. Usta biri, elleri altından. Elektronik pireler yapıyor. Ama sorunu bu değil. Onun sorunu, arzularına dikkatle ve ayrıntılarıyla yaklaşan bir adam olması. Bunlar onun kendi sözleri. Ayrıca da, moruk, bu tamamen doğru."

Oğlan tekrar mutfakta belirdi ve tabureye tırmandı. Arkasından Zahar da içeri girdi. Malyanov ona döndü:

"Zahar, biliyor musunuz, unutmuştum, şimdi hatırladım... Snegovoy sizin hakkınızda soru sormuştu."

Ve Malyanov, hayatında ilk kez, bir insanın gözlerinin önünde nasıl bembeyaz kesildiğini gördü. Tam anlamıyla kâğıt gibi.

"Benim hakkımda mı?" diye sordu Zahar, kenetlenmiş dudaklarının arasından.

"Evet, öyle. Dün akşam." Malyanov korktu. Böyle bir tepkiyi hiç beklememişti.

"Yani onu tanıyor muydun?" diye sordu Vayngarten, Zahar'a, alçak sesle.

Zahar sessizce başını salladı, sigaraya uzandı, yarım paketi yere döktü ve aceleyle dökülenleri toplamaya koyuldu. Vayngarten çatlak bir sesle homurdandı: "Bir bu eksikti, moruk..." Ve biraz daha votka koydu. Oğlan konuştu:

"Vay anasını! Ama bu tek başına bir şey ifade etmez."

Malyanov tekrar ürperdi, Zahar ise doğruldu ve oğluna bir çeşit umutla bakmaya koyuldu.

"Bu sadece rastlantı," diye devam etti oğlan. "Telefon rehberine bakın, en azından sekiz Gubar var orada."

Parça 11... Malyanov onu altıncı sınıftan beri tanıyordu. Yedinci sınıfta arkadaş olmuşlar ve okul bitene kadar aynı sıraya oturmuşlardı. Vayngarten yıllar geçtikçe değişmemiş, sadece ölçüleri büyümüştü. Her zaman neşeli, şişman, etoburdu, her zaman bir şeylerin koleksiyonunu yapardı: pulların, bozuk paraların, posta mühürlerinin, şişe etiketlerinin. Bir keresinde, yeni biyolog olmuşken dışkı koleksiyonu yapmaya niyetlenmişti çünkü Jenka Sidortsev ona Antartika'dan dışkı getirmişti ve Sanya Jitnyuk da Pencekent'ten bir insan

dışkısıyla çıkagelmişti; öylesine bir dışkı değildi tabii, fosilleşmişti, onuncu yüzyıldan kalmaydı. Çevresindekilere her zaman bozukluklarını göstermelerini isteyerek sataşırdı; özel bir tür bakır bozukluk arıyordu. Ve her zaman insanların mektuplarını toplar ya da zarflardaki posta pullarını versinler diye dilenirdi.

Ve bütün bunlar bir tarafa, yaptığı işi iyi bilirdi. Epeydir enstitüdeki bölümün başındaydı, bunun dışında yirmi komisyona daha üyeydi (bunların bir kısmı Sovyet, bir kısmı da uluslararası komisyonlardı), her zaman kongreler için yurtdışına seyahat ederdi ve nihayet, profesör olmak üzereydi. Tanıdıkları arasında en çok Veçerovski'ye saygı duyardı, çünkü Veçerovski'nin bir sürü ödülü vardı, Valka da onun gibi olma hayalleriyle yanıp tutuşurdu. Malyanov'a en azından yüz defa madalyayı göğsüne nasıl asacağını ve randevusuna onunla nasıl gideceğini anlatmıştı. Ve daima palavracıydı. Harika anlatırdı, en sıradan gündelik bir olay onun ağzında bir Graham Greene ya da John Le Carré dramına dönüşürdü. Ama tuhaftır ki çok nadiren yalan söylerdi ve yakalandığında da korkunç utanırdı. İrka onu nedense sevmezdi, sanki bir sır vardı bu işte. Malyanov genç yaşlarında, Bobka daha doğmamışken Vayngarten'in İrka'ya kur yaptığından ve İrka'nın onu reddettiğinden kuşkulanırdı. Genel olarak bu kur işlerinde ustaydı, adi biri ya da ilkel bir şehvet düşkünü olduğundan değil; aksine neşeli, enerjik ve zafere de yenilgiye olduğu gibi hazırlıklı bulunduğundan. Onun için her randevu, sonunun nasıl geldiğinden bağımsız olarak bir maceraydı. Sıradışı bir güzel ama melankoliye de meyilli olan karısı Svetka onun zamparalıklarını çoktan kabul etmişti, özellikle de ona göz koyup halka açık yerlerde onun için hep kavgaya atılıyor olduğu için. Kavgaya karışmayı genel olarak severdi, onunla bir restorana gitmek tam bir cezaydı... Kısacası, hiçbir sarsıntısı olmayan, düzgün, mutlu, başarılı bir hayatı vardı.

Öyle görünüyordu ki hayatındaki tuhaf olaylar, geçen yıl uygulamaya konan deneyler serisinin ansızın beklenmedik hatta sansasyonel sonuçlar vermeye başladığı iki hafta ön-

cesinde başlamıştı. ("Anlayamayabilirsiniz ama ters transkriptazlarla ilişkili bir durum bu, yani RNA-bağılı DNA polimerleriyle, onkornovirüsten yapılma bir enzim, doğrusunu söylemek gerekirse, bu bana Nobel gibi kokuyor, moruk.") Vayngarten'in laboratuvarında, kendisinden başka hiç kimse bu sonuçları değerlendiremezdi. Çoğunluk için, her zaman olduğu gibi, bunların hiçbir değeri yoktu, bir kısım yaratıcı kişiler ise sadece deney serisinin hatalı olduğuna karar vermişti. Bu arada yaz gelmişti ve herkes tatile çıkmak için sabırsızlanıyordu. Vaygnarten ise kimsenin tatil kâğıtlarını imzalamadı. Bu da bir skandala yol açtı: hakaretler, yerel komiteler, parti organları. Ve bu skandalın en civcivli zamanında bir oturum sırasında Vayngarten'e yarı resmi olarak, şöyle bir düşünceyi duyurdular: Yoldaş Valentin Arturoviç Vayngarten, Dobrolyubov'da inşa edilmekte olan yeni, son derece modern bir biyoloji merkezinin yöneticisi olarak atanacaktı.

Bu bilgi, V. A. Vayngarten'in başını döndürdü ama ilk olarak böyle bir yöneticiliğin gökyüzünde uçan bir kuş olduğunu, nasıl ya da ne zaman eline konacağının belli olmadığını ve ikincisi de, bunun, V. A. Vayngarten'in en azından bir buçuk ya da iki yıl boyunca yaratıcı laboratuvar çalışmasından uzak kalması anlamına geldiğini kavradı. Öte yandan Nobel Ödülü de Nobel Ödülü'ydü, moruk.

Bu yüzden Vayngarten şimdilik sadece düşünmeye söz vermiş ve esrarengiz ters transkriptazlarla dolu laboratuvarına ve sonu gelmez karmaşasına dönmüştü.

İki gün geçmemişti ki baş akademisyen onu çağırdı ve devam eden çalışmasıyla ilgili sorguladı. ("Dilimi dişlerimin arkasında tuttum, moruk, kendimi acayip kontrol ettim.") Ona şu şüpheli saçmalığı bırakmasını ve daha fazla iktisadi anlamı bulunan ve bu nedenle de daha büyük maddi ve manevi ödüller vaat eden şu ve bu konularla ilgilenmesini önerdi; baş akademisyen, bu konularda yönetici olmasını da vaat ediyordu.

Hiç nedensiz yere ansızın önüne çıkan bütün bunlardan şaşkına dönen Vayngarten evde, sadece evde değil, kaynana-

sının önünde de böbürlenmek gibi bir hata yaptı (ona kaptan derdi; çünkü kadın gerçekten de ikinci kaptan olarak emekli olmuştu). Ve gökyüzü Vayngarten'in üzerinde kararda. ("Moruk, o akşamdan sonra benim ev bıçkıevine döndü. Beni aralıksız bıçkıya alıp hiç beklemeden kabul etmemi istiyorlardı, hem de iki teklifi birden.")

Bu sırada laboratuvarda da, o skandala rağmen veri yığınını yükseltmeye devam ediyorlardı, şaşırtıcı sonuçlar birbiri ardına geliyordu. Bu sırada babasının çok uzaktan bir akrabası olan bir kadın ölüverdi, miras işleriyle uğraşırken Vayngarten onun Kaykalov'daki evinde, verandada, 1961'den beri Sovyetler'de dolaşımda olan bozukluklarla dolu bir kasa buldu. Vaygarten'in kutuyu bulur bulmaz, Nobel'i almak da dahil, hayatındaki her şeye karşı ilgisini nasıl kaybettiğine inanmak için onu tanımanız gerek. Eve yerleşti ve kutunun içini boşaltıp dört gün bununla uğraştı, enstitüden gelen telefonlara ve kaynanasının dırdırına da kulaklarını tıkadı. Kutuda harika parçalar bulmuştu. Oh, muhteşemdiler! Ama mesele bu değildi.

Bozukluklarla işi bitip laboratuvara döndüğünde keşiflerin, eğer böyle söylemek mümkünse, zaten yapılmış olduğunu gördü. Tabii ki henüz aydınlanmamış birçok şey vardı ve formülasyonları da yapmak gerekiyordu; yani, yapılacak iş hiç de az değildi ama artık kuşku kalmamıştı, keşifler yumurtadan çıkmıştı. Vayngarten tekerlekteki bir sincap gibi fır dönmeye başladı. Laboratuvardaki bütün dalaşmalarına bir son verdi ("Moruk, herkesi lanet olası tatillerine gönderdim!") ve kaptanla kızları yirmi dört saat içinde ülke dışına gönderdi, bütün görüşmelerini ve randevularını iptal etti ve bir önceki güne kadar da son darbeyi vurmak için evindeydi.

Bir önceki gün, Vayngarten çalışmaya başlamışken, şu kızıl saçlı dairede beliriverdi: yüzü fazlasıyla solgun, kısa boylu, bakır kırmızısı suratlı bir adamdı, eski tarz, düğmeleri sımsıkı iliklenmiş bir takım elbise giymişti. Çocuk odasından çıktı ve Valka ağzını sesini çıkaramadan açıp kaparken karşısına, yuvarlak masanın yanına rahatça oturup konuşmaya başla-

dı. Lafı dolaştırmadan, doğruca, uzun zamandır dünya dışı bir uygarlığın sükûnetle onun, V. A. Vayngarten'in bilimsel çalışmalarını takip ettiğini açıkladı. Vayngarten'in yukarıda anılan son çalışması, bunlarda özel bir endişeye yol açmıştı. Bu kızıl saçlı ise, V. A. Vayngarten'e yukarıda anılan çalışmasından derhal vazgeçmesini ve bununla ilgili bütün malzemelerini yok etmesini önermeye gelmişti.

Neden ve niçin bunu istediğimizi bilmeniz kesinlikle gerekmiyor, diye açıklamıştı kızıl saçlı. Sadece şunu bilmelisiniz, şimdiden her şeyin doğal yollarında ilerlemesi için gerekli tedbirleri aldık. Size teklif edilen yöneticiliğin, yeni projenin, bozuklukları keşfinizin hatta laboratuvardaki tatil meselesinin bile tamamen tesadüfî olmadığı izlenimine hiçbir şekilde kapılmamalısınız. Sizi durdurmaya çalışıyorduk. Ama sizi ancak kısa bir süreliğine durdurmaya gücümüz yettiğinden, gerçek bir ziyarette bulunmak gibi uç bir tedbir almaya mecbur kaldık. Ayrıca, size yapılan bütün tekliflerin geçerli bulunduğunu ve eğer talebimizi karşılamayı kabul ederseniz onlardan istediğinizi seçebileceğinizi bilmeye hakkınız var. Ve eğer teklifimizi kabul ederseniz, sizin insani doğanızdan kaynaklanan küçük ama tamamen anlaşılır arzularınızı tatmin etmek için elimizden geleni yapacağız. Bunun bir işareti olarak, size şu küçük hediyeyi sunmama izin verin.

Böyle diyen kızıl saçlı, doğruca hiçlikten bir şey çekti ve Vayngarten'in önüne şişkin bir paket koydu, paket profesyonel bir pulcu olmayan kimsenin tasavvur bile edemeyeceği değerde, muhteşem posta pullarıyla doluydu.

Vayngarten, diye devam etti kızıl saçlı adam, hiçbir şart altında süper bir uygarlığın izleme alanında bulunan tek dünyalı olduğunu düşünmemeliydi. Vayngarten'in tanıdıkları arasında en azından üç kişinin daha çalışmaları mercek altındaydı. Kızıl saçlı adam bunların adlarını saydı: Dimitri Alekseyeviç Malyanov, astronom; Zahar Zaharoviç Gubar, mühendis; Arnold Pavloviç Snegovoy, kimyager-fizikçi. V. A. Vayngarten'e şu andan başlamak üzere üç gün veriyorlardı;

süper uygarlık, bundan sonra "üçüncü dereceden" çok daha sert tedbirleri alma hakkını kendinde bulacaktı.

"O bana bunu anlatırken," dedi Vayngarten, gözlerini iyice açıp ağzını şişirerek, "ben de moruk, tek bir şeyi düşünüyordum: Bu solucan daireye anahtarsız nasıl girdi? Özellikle de sürgüsünü çektiğim halde. İçeri daha önceden girip de koltuğun altında gizlenmeye utanan bir hırsız mıydı acaba? Peki, şimdi ona gösteririm, diye düşünüyordum. Ama ben bütün bunları düşünürken, o kızıl kafalı solucan da konuşmasını bitirdi ve..." Vayngarten dramatik bir ara verdi.

"Pencereden uçup gitti," dedi Malyanov, dişlerinin arasından.

"Sence öyle!" dedi Vayngarten, çocuktan utanmadan maharetli bir jest yaparak. "Hiçbir yere uçmadı. Kayboldu işte!"

"Valka," dedi Malyanov.

"Sana diyorum, ihtiyar, orada karşımdaki sandalyede oturuyordu. Ayağa bile kalkmadan ona bir tekme atmaya çalıştım. Aniden kayboldu! Sinemadaki gibi, anlıyor musun?" Vayngarten elindeki balıklı dilimden son bir ısırık aldı ve ağzına tıktı. "Mum?" dedi. "Mum, mum?" Güçlükle yutkundu ve yaşlarla dolan gözlerini kırpıştırarak devam etti: "Şimdi biraz sakinleştim, moruk, ama koltuğa yaslanıp gözlerimi kapadığımda onun sözlerini hatırlıyorum, içimdeki her şey domuz yavrusunun kuyruğu gibi titriyor. Sanki her an ölüverecekmişim gibi... Hiç böyle hissettiğim olmamıştı. Her nasılsa kaynanamın odasına gittim, kediotu tohumlarını topladım ama işe yaramadı. Sakinleştirici ve uyku ilacı vardı, onları da aldım..."

"Bir dur," dedi Malyanov, kızgınlıkla. "Bu zırvalar yeter. Bu saçmalıklara ihtiyacım yok. Aslında neydi bu? Ama lütfen, şu kızıl kafalı uzaylılar olmadan anlat!"

"Moruk," dedi Vayngarten, gözlerini sonuna kadar yuvarlayarak. "Moruk, işte sana izci yemini!" Katolik usulü istavroz çıkardı. "Zerre kadar şakam yok."

Parça 12... pulları epey enerjik bir şekilde topladı. Vayngarten, Malyanov'un gençlik koleksiyonundan kalan bazı parçaları homurtuyla almıştı. Pullarla ilgili bir sürü şey biliyordu. Bir süreliğine dilini yutmuştu sanki. Evet, tabii ki kraliyet koleksiyonunda bunların hepsi vardı. New York'taki Bay Stulov da bunlardan bazılarına sahipti. Ama eğer devlet koleksiyonunu... basit koleksiyonculardan bile bahsetmeden alırsan...

"Sahte," dedi sonunda Malyanov. Vayngarten de onaylarcasına susuyordu. "O halde, yepyeniler."

"Aptalsın sen," dedi Vayngerten kısaca ve defteri kaldırdı.

Malyanov ne diyeceğini bilmiyordu. Aniden aklına geldi, eğer bütün bunlar bir yalan ya da hatta korkunç olmayan basit bir gerçeklik olsaydı, Vayngarten bunu yapmak için başka bir yol bulurdu. Öncelikle pulları gösterir, sonra da çevrelerinde dolanıp az çok uygun bir hikâye anlatmaya koyulurdu.

"Şimdi ne yapacağız?" diye sordu, kalbinin bir kez daha bir yerlere sıkıştığını hissederek.

Kimse ona cevap vermedi. Vayngarten kendine bir kadeh doldurdu, bir defada içti ve son lokmasını da ağzına attı. Gubar boş gözlerle izliyordu, tuhaf oğlu ise dikkatle, son derece ciddi ve solgun bir yüzle kadehlerle oynuyordu. Sonra Vayngarten tekrar anlatmaya koyuldu, sadece dudaklarını kıpırdatarak, sanki yorulmuş gibi, hiç şaka yapmaksızın. Gubar'ı nasıl aradığını, onun cevap vermediğini, Malyanov'u aradığını, böylece yeryüzünde gerçekten de Snegovoy gibi birinin olduğuna ikna olduğunu, Malyanov Lidoçka'yı evine aldığında ve uzun süre ahizeyi kaldırmadığında nasıl korktuğunu, bütün gece nasıl uyku tutmadığını, odada volta attığını ve düşündüğünü, düşündüğünü, düşündüğünü, uyku ilacını yutup gene düşündüğünü, bugün Malyanov'u arayıp onun da başına bir iş geldiğini anladığını ve sonra Gubar'ın da kendi talihsizliğiyle çıkageldiğini...

Altıncı Bölüm

Parça 13... haylaz bir okul kaçkını olduğu çocukluk günlerinden beri Gubar'ı tanıyordu. Ondan sonra da cinsel olarak saplantılı hale gelmişti. Onuncu sınıfta okuldan ayrıldı, önce hastabakıcı, sonra bir gübre kamyonunda şoför, ardından Valka'yla tanıştıkları enstitüde laboratuvar asistanı olarak çalıştı, şimdi ise bir sığınakta, savunma bakanlığıyla ilişkili devasa ve son derece gizli bir projede çalışıyor. Zahar hiçbir zaman tam bir eğitim almamıştı ama çocukluğundan beri radyolara tutkuyla bağlıydı, elektronik onun ruhundaydı ve diplomasının olmaması büyük bir engel olsa da, beyni sayesinde enstitüde de hızla yükseldi.

Birkaç keşfin patentini almıştı, şimdi de iki ya da üç yeni keşif üzerine çalışıyordu ve bunlardan hangisinin bu büyük belaya yol açtığını da kesinlikle bilmiyordu. Belki de geçen seneki "fading kullanımının yararları" ile ilgili yaptığı bir keşifti. Böyle düşünüyordu ama emin değildi.

Öte yandan, hayatındaki en önemli şey kadınlardı. Kadınlar onu, ışığa giden sinekler gibi cezbediyorlardı. Ve herhangi bir nedenle cezbetmeyi bıraktıklarında da bu defa o, onları cezbetmeye başlıyordu. Şimdiye kadar bir defa evlenmişti, bu evlilikten son derece keyifsiz anılar ve sayısız ders edinmişti, o zamandan beri de bu meselede son derecede dikkatli davranıyordu. Kısacası, fantastik ölçülerde bir zamparaydı ve onunla karşılaştırıldığında Vayngarten bile sofu, çilekeş ve Zenoncu gibi görünüyordu. Ama hiç şehvet düşkünü bir tip de değildi. Kadınlarına saygıyla ve hatta hayranlıkla

yaklaşırdı ve belli ki kendini, onların mütevazı zevk oyuncağı gibi görürdü. Hiçbir zaman aynı anda birden fazla aşığı olmuş değildi, onlarla hiçbir zaman kavga etmez ya da çirkin bir duruma düşmezdi ve de onları kesinlikle incitmezdi. Dolayısıyla bu alanda, mutsuz evliliğinden beri her şey gayet yolunda gidiyordu. Son zamanlara kadar.

Uzaylılarla ilişkili bu tatsızlığın ayaklarındaki iğrenç bir kurdeşenin görünmesiyle birlikte başladığını düşünüyor. Kurdeşen ortaya çıkar çıkmaz doğruca doktora koşmuştu, çünkü sağlığına her zaman derinden özen gösterirdi, hastalıklarla ilişkisi Avrupalılarınkine benzerdi. Doktor onu sakinleştirdi, birkaç tablet verdi, kurdeşen gitti ama kadınların istilası başladı. Ona sürüyle geliyorlardı, bir zamanlar bir şekilde ilişki kurduğu bütün kadınlar geliyordu. İkişer üçer basıyorlardı dairesini, bir defasında, korkunç bir gündü, beş kadın aynı anda gelmişti. Ayrıca kendisinden ne istediklerini de hiç anlayamıyordu. Daha kötüsü, onların da bunu bilmediklerine dair bir izlenim doğmuştu içinde. Ona küfür ve hakaret ediyorlardı, ayaklarının önünde sürünüyorlardı, anlaşılmaz bir şeyler için yalvarıyorlardı, kediler gibi kavga ediyorlardı, bütün tabak çanağını kırmışlardı, Japon usulü mavi bulaşık makinesini tuz buz etmişlerdi, mobilyaları parçalamışlardı. Histeri krizlerine kapılıyorlardı, kendilerini zehirlemeye çalışıyorlardı, birkaçı onu da zehirlemekle tehdit etmişti, yorulmaksızın ve inanılmaz talepkâr bir şekilde sevişmek istiyorlardı. Üstelik bunlardan birçoğu epeydir evliydi de, kocalarını ve çocuklarını seviyorlardı ve kocalar da Gubar'ın dairesine gelip tuhaf tuhaf davranıyorlardı. (Hikâyesinin burasında Gubar lafı ağzında hiç olmadığı kadar dolandırıyordu.)

Kısacası, hayatı cehenneme dönmüştü, altı kilo kaybetmişti, şimdi bütün vücudunda kurdeşenler çıkmıştı, işine bakamıyordu bile, borca batmış olduğu halde ücretsiz izine çıkması gerekmişti. (İlk günlerde enstitüsündeki bu salgından kaçınmaya çalışmıştı, bu şekilde davranmanın kişisel sorunlarını göz önüne çıkarmaktan başka bir işe yaramadığını

çabucak kavradı. Bu noktada da lafı ağzında epeyce dolandırdı.)

Bu cehennem azabı on gün aralıksız sürmüş ve bir önceki gün, aniden sona ermişti. Umutsuz kadınlardan birini, kadın aniden çocuğuyla birlikte ortaya çıkınca, kasvetli bir polis çavuşu olan kocasının ellerine daha yeni teslim etmişti. Kadını hatırlıyordu. Altı yıl önce onunla şu şartlar altında karşılaşmıştı: Tıklım tıklım bir otobüste gidiyorlardı, yan yana düşmüşlerdi. Kadına baktı ve ondan hoşlandı. Affedersiniz, dedi, bir parça kâğıtla kaleminiz var mı acaba? Elbette, buyurun, diye cevap verdi kadın, istenenleri çantasından çıkarırken. Çok çok teşekkürler, dedi. Ve şimdi, Tanrı aşkına, telefon numaranızı ve adınızı yazın... Riga kumsallarında çok tatlı zaman geçirdiler ve sakince ayrıldılar; bir daha görüşemeyeceklermiş gibi. Birbirlerinden hoşnut kalmışlardı ve birbirlerine bağlanmamışlardı.

İşte şimdi yeniden ortaya çıkmış, ona bu oğlanı getirmiş ve onun oğlu olduğunu söylemişti. Üç yıldır çok iyi ve, bunu da söylemek gerek, çok ünlü bir adamla evliydi, onu bütün kalbiyle seviyor ve ona saygı duyuyordu. Neden geldiğini Gubar'a açıklayamadı. Gubar bunu aydınlatmaya çalıştığı her defasında da ağladı. Ellerini sımsıkı sıkıyordu, davranışını adi bir suç saydığı belliydi. Ama gitmedi. Gubar'ın harap dairesinde geçirdiği o gece, en tuhaf olanıydı. Bir uyurgezer gibi davranmıştı, sürekli bir şeyler konuşmuştu, Gubar kelimeleri anlıyordu ama onlardaki genel anlamı kavraması kesinlikle mümkün olmamıştı. Ve dün sabah kadın sanki kendine gelmişti. Gubar'ı yataktan atmış, banyoya sokmuş, bütün muslukları açmış ve Gubar'ın kulaklarına, kesinlikle olanaksız bir şeyleri fısıltıyla anlatmaya başlamıştı.

Söylediğine göre (Gubar'ın yorumlamasıyla), çok eski zamanlardan beri yeryüzünde gizemli ve yarı-mistik bir Dokuzlar Birliği vardır. Bunlar korkunç gizemli bilgelerdir, ya inanılmaz uzun yaşarlar ya da genel olarak ölümsüzlerdir ve iki şeyle meşguldürler: birincisi, hiç istisnasız, gezegenimizdeki bütün bilimsel başarıları kopyalar ve öğrenirler; ikincisi ise,

bilimsel teknolojik yeniliklerin hiçbirinin insanların kendilerini yok edeceği bir araç olarak kullanılmamasını sağlarlar. Bunlar, yani bu bilgeler, her şeyi bilirler ve pratikte de her şeye kadirlerdir. Onlardan gizlenmek mümkün değildir, onlar için sır diye bir şey yoktur, onlarla mücadele etmenin de anlamı yoktur. İşte bu Dokuzlar Birliği, şimdi Gubar'ın peşine düşmüştü. Tam olarak neden, kadın bunu bilmiyordu. Gubar'a şimdi ne olacağını da bilmiyordu. Gubar bunu kendisi tahmin etmeliydi. Kadın sadece, şimdiye kadar Gubar'ın başına gelen bütün tatsızlıkların bir uyarı olduğunu biliyordu. Kendisi de uyarı olarak yollanmıştı. Ve Zahar'ın bu uyarıyı hatırlaması için de, oğlanı ona bırakması talimatı verilmişti. Bu emri kimin verdiğini bilmiyordu. Bundan başka bir şey de bilmiyordu. Bilmek de istemiyordu. Sadece oğlanın başına kötü bir şey gelmemesini istiyordu. Gubar'a, karşı çıkmaması için yalvarıyordu, Gubar harekete geçmeden önce yirmi kere düşünebilirdi. Şimdi ise kadının gitmesi gerekiyordu. Yüzünü mendiline sarıp ağlayarak çıktı, Gubar ise oğlanla kaldı. Yalnız başlarına. Öğleden sonra üçe kadar aralarında ne olup bittiğini anlatmak istemiyordu. (Oğlan bunun nedenini kısaca ifade etmişti: "Çünkü onu delirttim.") Saat üçte artık dayanamadı ve ilkin panik içinde, en yakın ve en çok saygı duyduğu dostu olan Vayngarten'i aradı, sonra da ona koştu.

"Bunlardan hiçbir şey anlamadım," diye itiraf etti sonunda. "Valya'yı dinledim, sizi dinledim, Mitya... Ama gene de bir şey anlamadım. Bir ilişki yok. Ve inanılır gibi değil. Belki de bütün bunlar sıcak yüzünden? Havalar iki yüz elli yıldır olmadığı kadar sıcakmış. Ve hepimiz de farklı farklı delirdik, belki de..."

"Dur bir, Zahar," dedi Vayngarten, alnını kırıştırarak. "Sen sağlam bir adamsın, iyisi mi hipotezlerine başlama."

"Ne hipotezi!" dedi Gubar, hüzünle. "Hiç aklımızda olmadığı halde buraya toplandığımızı anlamak için hipoteze ihtiyacım yok. Bununla ilgili olan kimse ona rapor edelim, işte diyeceğim bu."

Vayngarten onu utandıran bir bakış fırlattı.

"Peki sence böylesi bir durumda nereye rapor etmek gerekir? Ha?"

"Nereden bileyim?" dedi Gubar, kasvetli bir edayla. "Bir teşkilat olmalı bunun için... Yerel bir organa rapor ediliyor olmalı."

Bu sırada oğlan cevap verir gibi kıkırdadı, Gubar da sustu. Malyanov, Vayngarten'in ilgili bir organa gittiğini ve düşünceli müfettişe, iç karartıcı kara bir takım elbise giyinmiş kırmızı kafalı cüceyle olan hikâyesini anlattığını hayal etti. Gubar da böyle bir durumda epeyce gülünç görünürdü. Ve Malyanov'a gelince...

"Hayır, çocuklar," dedi. "Tabii siz ne isterseniz yapın ama ben hiçbir şey yapmayacağım. Benim karşı dairemdeki adam tuhaf şartlar altında öldü ve ben de onu canlı gören son kişiyim. Zaten benim gitmeme de gerek yok, bence onlar kendileri bana gelecekler."

Vayngarten ona bir kadeh konyak doldurdu, Malyanov bir yudumda içti, ne tadını ne de kokusunu hissetmişti. Vayngarten içini çekerek konuştu:

"Evet, moruk. Kimseye danışamayız. Tek kelime etsek bizi tımarhaneye tıkarlar. Bunun üstesinden kendimiz gelmeliyiz. Hadi, Mitka. Senin kafan açık. Hadi, düşün bakalım."

Malyanov alnını ovuşturdu.

"Aslında benim kafam da mantarla tıkanmış gibi," dedi, "aklıma bir şey gelmiyor. Bütün bunlar hezeyan. Yalnızca bir şeyi anlıyorum: İkinize de uğraştığınız işi bırakmanız söylendi. Bana söylenen bir şey yok, ama hayatım..."

"Doğru!" diye sözünü kesti Vayngarten. "İlk olgu: Çalışmalarımız birilerinin hoşuna gitmedi. Soru: Kimin? Gözlem: Bir uzaylı beni ziyarete geldi." Vayngarten parmaklarını çıtlattı, "Zahar'a da Dokuzlar Birliği'nin bir ajanı... Yeri gelmişken, bu Dokuzlar Birliği'ni işitmiş miydiniz? Kafamın bir yerlerinde bu isim dönüp duruyor, bir yerde okumuş olmalıyım ama nerede bir türlü hatırlamıyorum. Sen ziyaret edilmedin. Yani edildin de, kılık değiştirmiş ajanlar tarafından. Bundan çıkarabileceğimiz sonuç ne?"

"Ne?" dedi Malyanov, kasvetli bir edayla.

"Bundan, uzaylı ve eskilerden kalma bilgeler diye bir şeyin aslında olmadığı, ama bir üçüncüsünün, çalışmalarımızla yoluna çıktığımız bir tür gücün olduğu sonucu çıkar."

"Bütün bunlar çok saçma," dedi Malyanov. "Hezeyan hezeyandır. Hiçbir boka yaramaz. Kendin düşün. Ben nebulalardaki yıldızlar üzerine çalışıyorum. Sen, revertaze üzerine. Zahar ise uygulamalı elektronik." Aniden anımsadı. "Snegovoy bundan söz etmişti. Biliyor musun, ne demişti? Nerede malikâne, nerede su... Ne demek istediğini ancak şimdi anlıyorum. O zavallı adam da kafasını bununla bozmuştu. Ya da, belki de sen burada üç farklı gücün olduğunu düşünüyorsundur?" diye sordu iğneleyerek.

"Hayır, moruk, bekle bir!" dedi Vayngarten, üzerine basa basa. "Acele etme."

Şimdi, sanki bütün parçaları önceden çözmüş de eğer sözünü kesmezler ve engel olmazlarsa nihayet her şeyi açıklayacakmış gibi bir hali vardı. Ama hiçbir şeyi açıklamadı; sustu ve firlak gözlerini boşalmış ringa kavanozuna dikti.

Hepsi de sustu. Sonra Gubar alçak sesle konuştu:

"Yani her şey Snegovoy ile ilgili. Yani... Belki ona da çalışmalarından birini durdurmasını söylediler ama nasıl durdurabilirdi? Zaten askerdi... Çalışmasının konusu..."

"Çişim geldi!" diye bağırdı tuhaf oğlan ve Gubar başını sallayıp onu tuvalete götürürken, bağırarak ekledi: "Kakam da var."

"Hayır, moruk, acele etme," diye aniden konuşmaya başladı Vayngarten. "Bir saniyeliğine, yeryüzünde bütün bu marifetleri sergileyecek kadar kudretli varlıklar olduğunu bir düşün. Hadi bu da, şu Dokuzlar Birliği olsun. Onlar için önemli olan ne? Belli bir alanda belli bir çalışmayı sona erdirmek. Nereden biliyorsun? Belki de şimdi Leningrad'da yüz kişi daha bizim gibi kafayı yemek üzere. Yeryüzünde de binlercesi. Ve bizim gibi, bunu itiraf etmekten korkuyorlar. Kimisi korkuyor, kimisi utanıyor. Ve belki birileri de bundan mutlu! Son derece çekici teklifler yapıyorlar, biliyorsunuz."

"Bana kimse böyle çekici bir teklif yapmadı," dedi Malyanov hüzünle.

"Ve bu da tesadüfî değil! Öküzün tekisin, parayla ilgin yok... Kime ne zaman rüşvet teklif etmen gerektiğini bile bilmiyorsun. Senin için bütün dünya aşılmaz bir engelden ibaret! Restorandaki bütün masalar dolu, bu bir engel. Bilet kuyruğu var, engel. Birileri karınla vakit geçiriyor..."

"Tamam, yeter! Vaaza başladın yine."

"Hayır!" dedi Vayngarten, vaazını gönüllü olarak bitirerek. "Bırak bunları, moruk. Bütün bunlar tamamen makul önermeler. Gerçekten de onların alışılmadık, fantastik kuvvetleri var. Belki de, kahrolasıcalar telepati bile kuruyorlardır! Hayır, moruk, bir düşün: Yeryüzünde bir ırk var; antik, akıllı ve belki insan bile olmayan rakiplerimiz. Bunlar sabırla bekliyor, bilgi topluyor ve hazırlanıyor. Şimdi ise darbeyi indirmeye karar verdiler. Dikkat et, açık bir saldırı değil, daha akıllıca. Ceset dağları yaratmanın saçma, barbarca olduğunu anlıyorlar, ayrıca bu onlar için de tehlikeli. Böylece bunlar, her şeyin temeli olan merkezi sinir sisteminde, uzun vadeli bir inceleme amacı güderek, bir neşter kullanarak dikkatli bir ameliyata girişmeye karar verdiler. Anlıyor musun?"

Malyanov onu duyuyor ama dinlemiyordu. Boğazından yukarı iğrenç bir duygu yükseliyordu; kulaklarını tıkamak, yatmak, gerinmek, başını yastığa koymak istiyordu. Bu korkuydu. Sadece korku da değil, bir Kara Korku. Kaç buralardan. Kendini kurtar. Her şeyi bırak, gizlen, kendini göm, boğul... Hey sen, diye bağırıyordu kendisine. Kendine gel, aptal! Böyle yapamazsın, geberir gidersin... Zorlukla konuştu:

"Anladım. Ama zırvalık."

"Niye zırvalık?"

"Çünkü masal sadece." Sesi hırıltılı çıkıyordu, öksürdü. "Yaşları büyük çocuklara masal. Bir roman yazıp, Kamp Ateşi Yayınları'na gönder. Sonunda da İzci Vasya, bütün kötüler şebekesini çökertip herkesi yenmiş ve de dünyayı kurtarmış olsun."

"Peki," dedi Vayngarten, son derece sakin. "Bunlar bizim başımıza geldi mi?"

"Evet, bizim başımıza geldi."

"Bu olaylar fantastik miydi?"

"Eh, diyelim ki fantastikti."

"Ve sen moruk, fantastik olayları fantastik olmayan varsayımlarla nasıl açıklarsın?"

"Bunu hiç bilmiyorum," dedi Malyanov. "Siz ikinizin başına fantastik olaylar geldi. Belki iki haftadır deli gibi içiyorsunuz. Benim başıma gelen ise hiç de fantastik bir olay değildi. İçkiye düşkün değilimdir."

Vayngarten'in kan beynine sıçradı, yumruğuyla masaya vurup kahrolası Malyanov'un onlara inanması gerektiğini, eğer biz lanet olasıcalar birbirimize inanmazsak her şeyin cehennem olup gitmesini söyledi. Belki de bu sürüngenler tam da bizim birbirimize inanmamamızı, karşılarına her birimizin tek başına çıkmamızı ve onların da kalplerimizi keyifleri çektiğince sökebilmelerini istiyorlardı!

Öyle bağırıyor ve öyle çok tükürük saçıyordu ki Malyanov korkuya kapıldı. Kara Korku'yu bile unutmuştu. "İyi, peki," dedi. "Siktir et," diye mırıldandı, gırtlağını temizledi, "affedersin, benim hatam." Tuvaletten dönen Gubar korkuyla onlara bakıyordu.

Vayngarten kükrerken gitmiş, buzdolabından bir şişe soda almış, kapağını dişleriyle açmış ve şişeyi kafasına dikmişti. Gazlı su, tıraşlı şişman yanaklarının içinden süzüldü ve anında, alnında ve çıplak, kıllı omuzlarında ter olarak yeniden belirdi.

"Aslında neyi kastetmiştim, biliyor musun?" dedi Malyanov, gönül alıcı bir sesle. "İnanılmaz şeyleri inanılmaz nedenlerle açıklamaya çalışmayı sevmiyorum. Ockham'ın Usturası'nı* biliyor musun? Yoksa Tanrı bilir daha ne fikirlerle gelirsin."

"Peki ne öneriyorsun," dedi kırgın Vayngarten, boş şişeyi masaya vurarak.

---

* Temel olarak "her şeyin birbirine eşit olduğu bir ortamda, en basit açıklama doğruya en yatkın olandır" felsefesi üzerinde şekillen teori. *-yhn*

"Hiçbir şey. Yapabilseydim yapardım. Beynim korkudan uyuştu, çalışmıyor. Sadece, eğer bunlar gerçekten de o kadar kudretlilerse bütün her şeyi çok daha basitçe yapabileceklerini düşünüyorum."

"Mesela nasıl?"

"Şey, bilmiyorum. Seni çürük konserveyle zehirleyebilirlerdi. Zahar'a da... bilmiyorum... ona da bin volt verebilirlerdi. Bir hastalık bulaştırırlardı. Hem zaten bu cinayet işlerine, korkulara da ne lüzum var ki? Eğer bu kadar kudretli telepatlar iseler, bizim dört işlemi bile unutmamızı sağlayabilirlerdi. Ya da, mesela, üzerimizde bir şartlı refleks yaratırlardı: işe koyulur koyulmaz, ishal ya da grip olurduk; burnumuz akardı, başımız ağrırdı. Egzama... Bir sürü şey var... Sessiz, sakin, kimse hiçbir şeyi fark etmezdi."

Vayngarten, Malyanov'un bitirmesini bekliyordu.

"Peki, Mitka," dedi. "Şunu anlamalısın ki..."

Ama Zahar, konuşmasına fırsat vermedi.

"Bir dakika!" dedi yalvararak, ellerini Malyanov ve Vayngarten'in köşelerine gitmesini ister gibi uzatmıştı. "Hâlâ hatırlayabiliyorken konuşayım. Dur, Valya, izin ver de konuşayım! Baş ağrılarıyla ilgili bu Mitya, dediniz ki... Biliyorsunuz, geçen yıl hastaneye yatmıştım."

Şimdi hatırlıyordu, geçen yıl akademi hastanesine yatmıştı, çünkü kanında bir şey bulmuşlardı ve koğuşta, oryantalist Vladlen Semenoviç Glukhov diye biriyle tanışmıştı. Glukhov bir kalp sorunu yüzünden hastanede yatıyordu ama konu bu değildi. Önemli olan, ikisi arkadaş olmuşlar ve sonrasında da sık sık görüşmüşlerdi. İşte, daha iki ay önce bu Glukhov on yıldır malzeme topladığı dev bir projesi olduğunu ve kendisinde ansızın baş gösteren tuhaf bir rahatsızlık yüzünden bütün çalışmalarının yok olup gittiğini anlatıp şikâyet etmişti. Bu rahatsızlık tam olarak şöyleydi: Glukhov çalışmalarını yazmak için oturur oturmaz korkunç şekilde başı ağrımaya başlıyordu, midesi bulanıyordu ve başı dönüyordu.

"Öte yandan çalışmasını düşünebiliyordu," diye devam etti Zahar, malzemeleri okuyabiliyordu, hatta bence onlar

hakkında konuşabiliyordu da. Gerçi bundan emin değilim, yalan söylemek istemem. Ama yazmaya geldi mi, mümkün değildi. Ve Mitya, sizin sözlerinizden sonra..."

"Adresini biliyor musun?" diye sordu aniden Vayngarten.

"Biliyorum."

"Telefonu var mı?"

"Var."

"Hadi buraya çağır. O da bizden."

Malyanov sıçradı.

"Siktir git!" dedi. "Delirmişsin sen! Yapamazsın! Belki de gerçekten öyle bir hastalığı var."

"Bu hastalık hepimizde var," dedi Vayngarten.

"Valka, adam oryantalist! Tamamen başka bir alandan!"

"O da bizden, moruk. İnan bana, o da bizimle aynı probleme sahip!"

"Yapma!" diye karşı çıktı Malyanov. "Zahar, oturun, onu dinlemeyin. Sünger gibi içti."

Bu sigara dumanı tüten sıcak mutfağa tamamen normal bir adamın girdiğini ve bu delilik, korku ve alkol ortamına daldığını hayal etmek bile korkunç ve imkânsızdı.

"Hadi, en iyisi şöyle yapalım," diye ikna etti Malyanov. "Veçerovski'yi çağıralım. Tanrı aşkına, daha çok işe yarar!"

Vayngarten itiraz etmedi, Veçerovski'ye karşı değildi. "Doğru," dedi. "Veçerovski'yi aramak iyi fikir. Veçerovski akıllı adam! Zahar, git şu senin Glukhov'u ara, sonra da Veçerovski'yi arayalım."

Malyanov bu Glukhov'u hiç istemiyordu. Yalvardı, kendisinin ev sahibi olduğunu, hepsini evden atacağını haykırdı. "Ama Vayngarten'in üstesinden gelemedi. Zahar Glukhov'u aramaya gitti, oğlan da tabureden kaydı ve onu bir gölge gibi takip etti.

Yedinci Bölüm

Parça 14... Zahar'ın köşedeki koltuğa rahatça yerleşmiş olan oğlu, arada sırada bu topluluğu, Malyanov'un aceleyle ve yanlışlıkla eline tutuşturduğu popüler bir tıp ansiklopedisinden seçilmiş yerleri okuyarak neşelendiriyordu. Terli ve pespaye Vayngarten'le tamamen zıt görünüşlü olan Veçerovski, merakla dinliyor ve kızıl kaşlarını kaldırarak tuhaf oğlana göz atıyordu. Henüz kayda değer bir şey söylememişti, Malyanov'a (ve yalnızca Malyanov'a da değil) uygunsuz görünen birkaç soru sormuştu. Örneğin, hiçbir neden yokken Zahar'a, amirleriyle bir sıkıntısı olup olmadığını ve Glukhov'a da televizyon izlemeyi sevip sevmediğini sormuştu. (Zahar'ın hiçbir zaman hiç kimseyle sıkıntısı olmadığı, karakterinin böyle olduğu, Glukhov'un da televizyon izlemeyi sevmediği hatta sevmemekle kalmayıp buna karşı da geldiği ortaya çıkmıştı.)

Malyanov, Glukhov'u çok beğenmişti. Aslında Malyanov, tuhaf ortamlarda yeni insanlarla tanışmayı sevmezdi, bunların uygunsuz davranmalarından onların karşısında utanmaktan korkardı. Ama Glukhov'un iyi biri olduğu ortaya çıkmıştı. Şaşılacak kadar rahat ve zararsız biriydi; küçük, sıska, çıkık burunlu, kalın, büyük gözlüklerinin arkasında kızıla çalan gözleri vardı. Gelir gelmez Vayngarten'in önerisiyle memnuniyetle bir kadeh votka içmiş ve bunun sonuncu olduğunu öğrenince de açıkça üzülmüştü. Çapraz sorguya alındığında, başını sağ omzuna profesör usulü eğerek gözlerini önüne dikip herkesi dikkatle dinledi. Hayır, hayır, diye

cevap veriyordu, özür diler gibi. Hayır, benim başıma hiç buna benzer bir şey gelmedi. Affedersiniz, bu kadarını hayal bile edemezdim. Çalışmasının konusu? Korkarım sizinkilerden çok uzak: "ABD'nin Japonya'ya Kültürel Etkisi. Niteliksel ve Niceliksel Bir İnceleme." Evet, öyle görünüyor ki bu baş ağrısı yapısal bir şey, iyi doktorlarla konuştum, onların sözlerine göre gelip geçici. Herhalde Glukhov'u boş yere çağırmışlardı ama yine de burada olmaktan memnundu. Tam bir keyif adamıydı, afiyetle içiyor ve daha istiyordu, çocukça bir zevkle havyar yiyordu, Seylan çayını tercih ediyordu ve her şeyden çok da polisiye okumayı seviyordu. Zahar'ın tuhaf oğluna, arada sırada belli belirsizce kıkırdayarak, ürkek bir şaşkınlıkla bakıyordu, çılgın hikâyeleri büyük bir hüzünle, her iki kulağının arkasını da "Evet, bu şaşkınlık verici. İnanılmaz!" diye mırıldanarak dinliyordu. Tek kelimeyle, Glukhov'un her şeyi Malyanov'a içten gelmişti. Yeni hiçbir bilgi ve de ondan gelen kesinlikle tek bir öneri bile yoktu.

Vayngarten ise, Veçerovski bulunduğu zamanlarda hep yaptığı gibi bir parça küçülmüştü. Şimdi biraz daha rahat görünüyor, bağırmıyor ve kimseye "moruk" ya da "ihtiyar" diye hitap etmiyordu. Ancak siyah havyarın son kırıntısını da tıkınmıştı.

Zahar, eğer Veçerovski'nin beklenmedik sorularına verdiği kısa cevapları saymazsanız, tek kelime etmiyordu. Kendi umutsuz hikâyesini bile anlatması gerekmemişti, onun yerine Vayngarten anlatmıştı. Tuhaf oğlunu azarlamayı da tamamen bırakmıştı, çeşitli nazik organların hastalıklarıyla ilgili öğretici alıntıları dinlerken yüzünde sadece acılı bir tebessüm vardı.

Sessizce oturuyorlardı. Soğuk çayları höpürdetiyorlardı. Sigara içiyorlardı. Caddenin karşısındaki evlerin pencereleri altın gibi parlıyordu, gümüşi yeniay karanlık gökyüzünde asılıydı ve aşağıdan keskin bir çatırtı sesi geliyordu, sokakta yine eski kasaları yakıyor olmalıydılar. Vayngarten sigara paketini buruşturdu, ezdi ve alçak sesle sordu: "Sigarası olan var mı?"

"İşte, buyur..." diye aceleyle ve alçak sesle cevap verdi Zahar. Glukhov öksürdü ve çay kaşığını bardakta şıngırdattı.

Malyanov, Veçerovski'ye baktı. Bacaklarını gerip üst üste atmış, koltukta oturuyor ve dikkatle sağ elinin tırnaklarını inceliyordu. Malyanov, Vayngarten'e baktı. Vayngarten sigarasından çekiyor ve sigaranın ateşinin üzerinden Veçerovski'ye bakıyordu. Zahar da Veçerovski'ye bakıyordu. Glukhov da. Malyanov'un aniden gülesi geldi. Biz ne bekliyoruz bu adamdan? Adam matematikçi. Büyük matematikçi. Çok büyük bir matematikçi; dünya çapında. Ee? Çocuklar gibiyiz. Tanrım! Ormanda kaybolmuşuz da güvendiğimiz bir adama gözlerimizi dikmişiz: Tabii, bizi buradan o çıkaracak.

"İşte, bu meseleyle ilgili düşüncelerimiz esasında bunlar," dedi Vayngarten, yumuşak bir sesle. "Görüldüğü gibi, en azından iki durum söz konusu." Herkese bakıyormuş gibi konuşuyordu ama bunları söylerken sadece Veçerovski'ye bakıyordu. "Mitka, bütün bu olguları doğanın bilinenleri çerçevesinde açıklamaya çalışmamız gerektiğini düşünüyor. Ben ise, bizim kesinlikle bilmediğimiz bazı güçlerin müdahalesiyle karşı karşıya olduğumuzu düşünüyorum. Yani, benzerleri benzerlerle, fantastikleri fantastiklerle."

Bu tirat, inanılmayacak kadar gerçek dışıydı. Sadece öylesine "saygıdeğer efendim, kaybolduk, bizi buradan çıkarın" demekle yetinemezdi. Hayır, ona bir özet yapması da gerekirdi, anlıyor musunuz: Biz de bir şeyler düşünüyorduk. Şimdi aptal gibi otur bakalım. Malyanov çaydanlığı aldı ve Valnikov'u utancıyla baş başa bırakıp mutfağa gitti. Suyu doldurup çaydanlığı ocağa koyarken konuşmayı duyamıyordu. Geri döndüğünde Veçerovski, dikkatle sol elinin tırnaklarına bakarak konuşuyordu.

"... işte bu yüzden sizin görüşünüzün daha uygun olduğunu düşünüyorum, Valya. Gerçekten de fantastik bir olay fantastik bir şekilde açıklanmalı. Sanırım hepiniz de bir... mmm... nasıl desek... yüksek uygarlığın ilgi alanına girmişsiniz. Bence bu, insan zekâsından çok daha yüksek derece-

de kudretli bir aklı ifade etmek için yerleşik bir terim haline geldi."

Derin bir duman çekip üfleyen Vayngarten, kendisinden beklenmedik derecede önemli ve yoğunlaşmış bir havayla başını salladı.

"Sizin araştırmalarınızı neden durdurmak zorunda oldukları," diye devam etti Veçerovski, "yalnızca karmaşık değil, aynı zamanda akademik de bir sorun. Sorun, insanlığın bundan hiç kuşku duymadığı halde bu zekânın dikkatini çekmiş ve kendine yeter bir sistem olmaktan çıkmış olması. Belli ki bunu hiç fark etmeden yüksek bir uygarlığın nasırına bastık ve bu yüksek uygarlık da, öyle görünüyor ki gelişimimizi uygun ölçülere çekmeye karar verdi."

"Fil, biraz dur," dedi Malyanov. "Gerçekten de anlamıyor musun? Nasıl bir yüksek uygarlık bu? Kör bir enikmişiz gibi bizi dürtükleyen bir yüksek uygarlık! Bütün bu anlamsızlık niye? Şu benim müfettiş ve konyak... Zahar'ın kadınları... Aklın temel ilkesi nerede: menfaat, idare?"

"Bunlar ayrıntı," dedi alçak sesle Veçerovski. "İnsani olmayan bir menfaat neden insani terimlerle ele alınsın ki? Sonra, bir düşün; talihsiz bir sivrisineği öldürmek için kendi yanağına hangi kuvvetle vuruyorsun? Böyle bir kuvvetle aslında çevrendeki bütün sivrisinekleri öldürebilirsin."

Vayngarten ayağa kalktı:

"Ya da örneğin, bir turnabalığının gözünden baktığında nehrin üzerindeki köprünün ne menfaati var?"

"Bilmiyorum," dedi Malyanov. "Bütün bunlar çok saçma."

Veçerovski bir süre bekledi ve Malyanov'un çenesini kapadığını görünce devam etti:

"Şunun altını çizmek isterim. Sorunun bu şekilde ortaya konulmasıyla kişisel tatsızlıklarınız ve sorunlarınız ikinci plana düşüyor. Şu anda mesele, insanlığın kaderiyle ilgili." Durakladı. "Belki de kelimenin bu hayati anlamında değil de her halükârda, insanlığın onurunun kaderiyle ilgili. Yani önümüzdeki görev, Valya, sadece sizin revertaz teorinizi sa-

vunmak değil, ama genel olarak bütün gezegenin biyolojisini savunmak. Yoksa yanılıyor muyum?"

Vayngarten ilk defa Veçerovski'nin önünde normal ölçülerine geri döndü. Son derece enerjik bir biçimde başını salladı ama Malyanov'un beklediği şeyi söylemedi. Şöyle dedi:

"Evet, kuşkusuz. Hepimiz de buradaki meselenin kişisel olarak kendimiz olmadığını biliyoruz. Mesele, yüzlerce bilimsel araştırma. Belki de binlerce. Yani, genel olarak araştırmalarımızın yönü!"

"Öyle!" dedi enerjik bir şekilde, Veçerovski. "Önümüzde bir savaş var. Onların silahı gizem, bu yüzden bizimki de açıklık. İlk adımda ne yapmamız gerekiyor? Bir yandan, kendilerini inandırabilmek için yeterince fantaziye, diğer yandan ise bilim alanında yüksek yetkinliğe sahip meslektaşlarını ikna etmek için yeterince otoriteye sahip olan tanıdıklarımızı bu durum hakkında bilgilendirmek. Böylelikle hem hükümetle ilişki kurarken hem de büyük medyada kendimizi ifade edebilir ve bütün insanlığı yetkin bir şekilde bilgilendirebiliriz. İlk attığınız adım tamamen doğruydu, bana geldiniz. Ben, aynı zamanda önemli idareciler olan birçok büyük matematikçiyi kişisel olarak ikna etmeye çalışacağım. Doğal olarak ilkin kendi adamlarımızla başlayacağım, sonra da yabancı matematikçilere gideceğim."

Tuhaf bir şekilde canlanmıştı, koltuğunda dimdik oturuyor ve konuşuyor, konuşuyor, konuşuyordu. İsimleri, unvanları, mevkileri sayıyordu, Malyanov'un ve Vayngarten'in kimlere gitmesi gerektiğini dikte ediyordu. Sanki birkaç gündür uygun bir harekât planı oluşturmak için düşünüyor gibiydi. Ama o konuştukça Malyanov'un içi de o kadar kararıyordu. Ve Veçerovski, gayet uygunsuz bir şevkle programının ikinci aşaması olan *apotheosise*, yani insanlığın genel bir alarmla birlikte bütün gezegende bu düşman yüksek uygarlıkla omuz omuza savaştığı aşamaya geçtiğinde, Malyanov bu kadarının kâfi olduğunu hissetti, kalktı, mutfağa gitti ve yeni çay demledi. Hey gidi Veçerovski. Hey gidi beyin. Zavallı, adamakıllı korkmuştu. Telepatiyle ilgili tartışmaya gerek

yok. Bu aslında bizim hatamız: Veçerovski aşağı, Veçerovski yukarı... Oysa Veçerovski dediğin sadece bir insan. Akıllı adam, doğru, büyük adam, ama o kadar. Mesele soyutlamalarla ilgili olunca güçlü, ama gerçek hayat söz konusu olduğunda... Doğruca Valka'nın tarafına geçti, beni ise dinlemek bile istemedi. Malyanov çaydanlığı alıp odaya döndü.

Gerçekten de odada Veçerovski, Vayngarten'in kafasını ütülüyordu. Ama Vayngarten konuşmaya başladı. Çünkü, biliyorsunuz, saygı saygıdır ama adam saçmalamaya başladı mı saygı falan kâr etmez. Belki de Veçerovski, tamamen aptallarla uğraştığını düşünüyordu. Belki de Veçerovski'nin bir yerlerde gizlediği, bir iki şişeden sonra bu haberi büyük bir coşkunlukla karşılayacak birkaç etkili ama alanında güçsüz, tanış akademisyeni vardı. Ne var ki Vayngarten'in böylesi akademisyenleri yoktu. Onun, Vayngarten'in, kendisinden belli bir merhamet umduğu eski dostu Mitka Malyanov vardı; üstelik de bu beklenti, Malyanov'un kendisi için beklediğinden daha fazlaydı. Peki ne olmuştu; Vayngarten'in kederli hikâyesini coşkunlukla karşılamış mıydı? İlgiyle? En azından sempatiyle? Hiç de değil! İlk dediği, Vayngarten'in yalan söylediği olmuştu. Ve laf aramızda, Malyanov kendince haklıydı. Vayngarten için bu hikâyeleri mesela şefine anlattığını düşünmek bile korkunçtu; oysa şefi, yaşlı ve dediğim dedikçi biri değildi, üstelik bilimde belli bir dereceye kadar çılgınlığa da meyilliydi. Veçerovski'nin durumunu bilmiyordu, ama o, Vayngarten, kalan günlerini lüks bir tımarhanede geçirmeyi kesinlikle hedeflemiyordu...

"Hastabakıcılar gelip bizi alacaklar!" dedi Zahar kederle. "Bu apaçık. Sizin için hava hoş, ama beni bir de seks manyağı diye damgalayacaklar..."

"Dur bir, Zahar!" dedi Vayngarten, öfkeyle. "Hayır, Fil, açık konuşmak gerekirse sizi tanıyamıyorum! Peki, diyelim ki tımarhane üzerine konuşmamız bir parça abartı. Ama derhal bilim adamı olmaktan çıkacağız! Saygınlığımız ayaklar altına alınacak! Sonra da, kahretsin ki, akademiden bir-iki merhametli bilim adamı bulmayı başarabilirsek bile, onlar

böyle çılgınca bir şeyle nasıl gidecekler hükümete? Kim bu riske girer? Böyle bir riske girmek için insanın kendini nasıl ateşe atması gerektiğini bir şeytan bilir! Ve şu bizim insanlık, sevgili gezegen-kardeşlerimiz..." Vayngarten ellerini salladı ve zeytin karası gözleriyle Malyanov'a baktı. "Biraz daha sıcak çay koy bana," dedi. "Kamuya duyurma... Kamuya duyurma; bu, biliyor musunuz, iki ucu boklu değnektir..." Ve kıllı elinin tersiyle burnunu silip gürültüyle çayını höpürdetmeye koyuldu.

"Peki, başka kim çay istiyor?" diye sordu Malyanov.

Veçerovski'ye bakmamaya çalışıyordu. Zahar'a doldurdu, Glukhov'a doldurdu. Kendisine doldurdu. Oturdu. Veçerovski'ye çok üzülmüştü ve onun yanında korkunç huzursuz hissediyordu. Valka doğru söylemişti: Bilim adamı saygınlığı çok nazik bir şeydir. Tek bir başarısız konuşma, ve nerede kaldı senin saygınlığın, Filip Pavloviç?

Veçerovski koltuğunda kıvrandı, yüzünü avuçlarının arkasına gizledi. Bu dayanılmazdı. Malyanov konuştu:

"Biliyor musun, Fil, bütün önerilerin... Bu senin hareket programın... Teorik olarak bunlar belki de doğrudur. Ama şimdi bizim teoriye ihtiyacımız yok. Şu anda bizim, mevcut somut şartlarda gerçekleştirebileceğimiz bir programa ihtiyacımız var. Sen diyorsun ki: 'Birleşik insanlık.' Biliyor musun, belki de senin programına uyan bir insanlık vardır, ama bu bizimki değil; dünya insanlığı değil, demek istiyorum. Bizimkisi böyle bir şeye inanmaz. Onlar bir yüksek uygarlığa ne zaman inanırlar, biliyor musun? Bu yüksek uygarlık bizim seviyemize inip vızırdayan uzay gemilerinden kafamıza bomba yağdırmaya başladıklarında. O zaman inanırız, birleşiriz ve herhalde hemen değil ama başlangıçta, birbirimizle omuz omuza veririz."

"Aynen öyle!" dedi Vayngarten tatsız bir sesle ve kısa bir kahkaha attı.

Herkes susmuştu.

"Benim şefim ise bir kadın," dedi Zahar. "Çok tatlı, akıllı, ama bunu ona nasıl anlatırım? Kendim hakkında, yani..."

Ve herkes tekrar bir süreliğine çaylarını höpürdeterek sustu. Sonra Glukhov alçak sesle konuşmaya başladı:

"Bu çay harika olmuş! Ustasınız, Dimitri Alekseyeviç. Çoktandır böylesini içmemiştim... Evet, evet, evet... Elbette, bütün bunlar zor, müphem... Ama öte yandan gökyüzü, ay, bakın, böyle bir çay, sigara... İnsana bunlardan başka ne gerekir ki? Televizyonda polisiye dizileri, gayet de iyi... Bilmiyorum, bilmiyorum... Siz, Dimitri Alekseyeviç, yıldızlarla, nebulalarla ilgili bir şeyler yapıyorsunuz... Ama sizin için bunun ne anlamı var ki? Bir düşünsenize? Öylesine bakıyorsunuz, ha? Elinizdekine ise öylesine bakmayın... Çay için, televizyon izleyin... Gökyüzü öylesine bakmak için değil. Gökyüzü, ona hayran olmamız için."

Zahar'un oğlu, çınıltılı bir ses ve tören havasında duyurdu:

"Seni yılan!"

Malyanov, oğlanın Glukhov'u kastettiğini düşündü. Ama hayır. Oğlan yetişkinlere has bir şaşkınlıkla Veçerovski'ye bakıyor ve onu çikolatayla kirlenmiş parmağıyla tehdit ediyordu. "Sessiz, sessiz..." diye beyhude yere azarlayarak mırıldanıyordu Gubar, Veçerovski ise aniden ellerini yüzünden çekti ve sinirli pozunu takındı, uzun bacaklarını uzatıp üst üste atarak koltuğa yayıldı. Kırmızı yüzü gülümsüyordu.

"Yoldaş Vayngarten'in hipotezinin bizi çıplak gözle bile görülebilecek bir çıkmaza sürüklediğini kanıtladığıma memnunum," dedi. "Şu, sözümona dünya okyanuslarının en derinlerinde gizlenmiş efsanevi Dokuzlar Birliği ya da herhangi bir başka türlü akıllı güç hakkındaki hipotezlerin de bizi aynı çıkmaza sürükleyeceğini görmek pek kolay. Eğer hepiniz şimdi bir dakikalığına susup hükümeti benim sözlerimle ikna etmek üzerine düşündüyseniz bu gayet iyi demektir."

Malyanov, bir şey düşünmeksizin kaşığı bardakta sallayıp düşünüyordu: Seni piç, hepimizi kandırdın! Niye? Bu gösteri de niyeydi?... Vayngarten doğruca önüne bakıyordu, gözleri yuvarlanıp duruyordu; yağlı, terli yanakları tehditkâr, seği-

riyordu. Glukhov şaşkınlıkla, sırayla diğerlerine bakıyordu, Zahar ise sadece sabırla bekliyordu, belli ki bu dramatizasyon onda etkili olmamıştı.

Veçerovski yeniden konuşmaya başladı:

"Dikkat buyurun. Fantastik bazı durumları açıklamak için mülahazalarda bulunmaya çalıştık; bunlar fantastik olsalar da çağdaşlarımızın anlayışlarına aitlerdi. Ancak bu hiçbir işe yaramadı. Kesinlikle, hiçbir işe. Valya bunu bize son derece ikna edici olarak gösterdi. Bu nedenle, belli ki, çağdaşlarımızın kavrayışlarına uygun mülahazalara girişmenin hiçbir anlamı olmayacaktır. Mesela, tarırı hipotezi... veya... veya başka bir şey. Sonuç?"

Vayngarten yüzünü gömleğinin yeniyle, sinirli bir şekilde sildi ve şevkle çayına atıldı. Malyanov kırgın bir sesle sordu:

"Yani bizi aptal yerine mi koyuyordun?"

"Başka ne yapabilirdim ki?" diye cevap verdi Veçerovski, lanet kırmızı kaşlarını tavana kaldırırken. "Yetkililerin işe yaramayacağını size göstermek için? Meseleyi sizin koyduğunuz gibi koymanın anlamsız olduğunu göstermek için? Dokuzlar Birliği veya Fu Manchu... Ne farkı var ki? Buradaki tartışma ne? Ne cevap verirseniz verin, bu cevaptan hiçbir pratik hareket programı çıkartamazsınız. Eviniz yandığında, ya da fırtınada yıkıldığında, ya da sel alıp gittiğinde eve ne olduğunu değil, şimdi nerede yaşayacağınızı, nasıl yaşayacağınızı ve ondan sonra ne yapacağınızı düşünmelisiniz..."

"Demek istiyorsun ki..." dedi Malyanov.

"Demek istiyorum ki," dedi Veçerovski, sertçe, "başınıza gelenlerin HİÇBİR İLGİNÇLİĞİ YOK. Burada ilginç bir şey yok, incelenecek bir şey yok, analiz edilecek bir şey yok. Bütün bu sebep arayışlarınız, tembel merakından başka bir şey değil. Nasıl bir presin altında ezildiğinizi değil, basınç altında nasıl davranacağınızı düşünmelisiniz. Ve bunu düşünmek de, Asoka Krallığıyla ilgili fanteziler kurmaktan çok daha güçtür, çünkü bundan böyle her biriniz YALNIZSINIZ. Kimse size yardım etmeyecek. Kimse size akıl vermeyecek. Kimse sizin

adınıza karar vermeyecek. Ne bir akademisyen, ne hükümet, ne de ilerici insanlık... Valya bunu yeterince iyi anlattı."

Kalktı, kendine çay koydu ve tekrar koltuğuna döndü; dayanılmaz inançlı, kendinde, diplomatik bir kabuldeymiş gibi çekici şekilde kaygısız. Elindeki fincanı öyle bir tutuyordu ki sanki kraliçeyle beş çayındaymış gibiydi...

Oğlan okuduğu ansiklopediden yüksek sesle bir alıntı yaptı:

" 'Eğer hasta, doktorunun tavsiyelerini dinlemezse, ilaçlarını almazsa, alkol kullanımına devam ederse, yaklaşık beş-altı yıl sonra hastalığın ikinci aşaması başlar, onu da üçüncü ve son aşaması izler...' "

Zahar aniden içini çekti:

"Ama neden? Neden ben, neden biz?"

Veçerovski hafif bir tıkırtıyla fincanı altlığına koydu, altlık masada, yanındaydı.

"Çünkü karanlık bir çağda yaşıyoruz," diye açıkladı, pembe-gri atı andıran dudaklarına kar beyazı bir mendille pıt pıt dokunurken. "Çağımız hâlâ yüksek silindir şapkalar takıyor ve biz de koşmaya devam ediyoruz, eylemsizlik saati ve gündelik uğraşlarımıza veda saati çaldığında ayrılık ânı da gelir ve artık hiçbir şeyin hayalini görmeyiz..."

"Cehennem ol," dedi Malyanov, Veçerovski ise şık bir Marslı gibi çınıltıyla güldü.

Vayngarten dolu kül tablasından uzunca bir izmarit çekti, kalın dudaklarının arasına yerleştirdi, bir kibrit çaktı ve bir süre öylece, gözlerini ateşe dikerek baktı.

"Gerçekten..." dedi. "Eğer güçleri insanlığınkinden büyükse, ne güce sahip oldukları önemsiz değildir..." Sigarasını yaktı. "Tuğlaların arasındaki bir yaprak biti veya iki bozukluk arasındaki bir yaprak biti... Ama ben yaprak biti değilim. Ben seçim yapabilirim."

Zahar umutla ona baktı, ama Vayngarten sustu. Seçim yapmak, diye düşündü Malyanov. Söylemesi kolay: Seçim yapmak...

"Söylemesi kolay: Seçim yapmak!" diye başladı Zahar, ama Glukhov da konuşmaya başlamıştı ve Zahar bu defa umutla ona baktı.

"Ama bu çok açık!" dedi Glukhov, alışılmadık bir duyguyla. "Neyi seçmeniz gerektiği açık değil mi? Hayatı seçmek gerek! Başka neyi? Teleskopunuzu değil, aletlerinizi değil... Bırakın teleskopunuz boğazlarında kalsın! Nebula gazlarınız da! Yaşamak gerek, sevmek gerek, doğayı hissetmek gerek; hissetmek diyorum, onun içinde eşinmek değil! Bir ağaca, bir çalıya baktığımda hissediyorum, biliyorum ki bu benim dostumdur, birbirimiz için varız, birbirimize muhtacız..."

"Şimdi?" diye yüksek sesle sordu Veçerovski.

Glukhov kekeledi.

"Affedersiniz," diye mırıldandı.

"Sizinle tanışmıştık, Vladlen Semenoviç," dedi Veçerovski. "Hatırlıyor musunuz? Estonya, matematik dili okulu... Fin hamamı, bira..."

"Evet, evet," dedi Glukhov, gözlerini indirerek. "Evet."

"O zamanlar tamamen farklıydınız," dedi Veçerovski.

"Eh, o zamanlar..." dedi Glukhov. "Baronlar da ihtiyarlıyor, biliyorsunuz..."

"Baronlar savaşır da," dedi Veçerovski. "Demek ki çok uzun zaman önceydi."

Glukhov sessizce ellerini uzattı.

Malyanov bu girizgâhtan hiçbir şey anlamamıştı, ama içinde bir ses, sanki sadece birbirleriyle konuşmuyorlarmış gibi tatsız bir şey söylüyordu. Zahar ise kendince bir şeyler anlamıştı, bu kısa sohbetten kendine bir kırgınlık payı çıkarmıştı, bir çeşit hakaret gibi bir şey, çünkü aniden, neredeyse haykıracakmış gibi sert bir hareketle Veçerovski'ye döndü:

"Snegovoy diye birini öldürmüşlerdi! Sizin için söylemesi kolay, Filip Pavloviç, sizi gırtlağınızdan yakalamadılar, gayet iyisiniz!"

Veçerovski başını salladı.

"Evet," dedi. "Ben iyiyim. Ben iyiyim, Vladlen Semenoviç de iyi. Değil mi, Vladlen Semenoviç?"

Kalın, eski moda gözlüklerinin arkasında kırmızı, tavşan gözleri olan bu küçük, rahat adam ellerini tekrar sessizce salladı. Sonra kalktı ve kimseye bakmadan konuştu:

"Affedersiniz, dostlarım, gitmem gerek. Geç oldu..."

Sekizinci Bölüm

Parça 15... Belki geceyi benim orada geçirmek istersin?" diye sordu Veçerovski.

Malyanov bulaşıkları yıkarken teklifi düşündü. Veçerovski cevap almak için acele etmiyordu. Tekrar büyük odaya girdi, bir süre oyalandı, sonra ıslak bir gazete kâğıdının içinde bir çöp yığınıyla döndü ve çöpü kovaya boşalttı. Sonra bir bez aldı ve mutfak masasını silmeye koyuldu.

Aslında bugünkü bütün olaylardan ve konuşmalardan sonra Malyanov kendini yalnız kalmış hissetmiyordu. Ama öte yandan, daireyi bırakıp gitmek de hoş değildi ve doğrusunu söylemek gerekirse utanç vericiydi. Yoksa beni yıkılmış bir adam gibi görürler, diye düşündü. Dostumun bile olsa başka bir evde gecelemeye de dayanamıyorum zaten. Veçerovski'nin evi bile olsa. Aniden ferah bir kahve kokusu aldı. Kırmızı bir taç yaprağı kadar hoş kırmızı bir fincan; içinde de "à la Veçerovski" büyülü bir içecek. Ama düşünürsen, gece kahve içmiyorsun sen... Kahve sabah içilir.

Son tabağı da yıkadı, kurutucuya koydu, muşambadaki su birikintilerini rastgele sildi ve büyük odaya gitti. Veçerovski koltukta oturuyordu, yüzünü pencereye çevirmişti. Pencereden görünen gökyüzü altın pembesiydi; bir hilal, minare gibi, on iki katlı bir binanın tepesinde asılmıştı. Malyanov koltuğuna geçti, pencereye döndü ve yayıldı. Şimdi Fil'in topladığı masayı onunla paylaşıyorlardı; defterler düzenli bir yığın olmuştu, bir haftalık toz birikintisinden de eser kalmamıştı, üç kurşunkalem ve bir tükenmez kalem, takvimin

yanına, muntazam dizilmişti. Malyanov bulaşıklarla uğraşırken Veçerovski de odaya tamamen görülmedik bir parlaklık kazandırmıştı; yapılması gereken bir tek elektrikli süpürge gezdirmekti, yine şık ve nazikti; krem rengi takım elbisesinde tek bir leke yoktu. Tamamen şaşırtıcı olan, hiç terlememiş olmasıydı. Malyanov ise, İrka'nın önlüğü üzerinde olmasına rağmen, tıpkı Vayngarten gibi sırılsıklamdı. Eğer bir kadının önlüğü bulaşıklardan sonra ıslak olursa, bu, kocasının sarhoş olduğu anlamına gelir. Ya kocanın önlüğü ıslak olursa?

Susmuşlar ve on iki katlı binanın arkasında birbiri ardınca sönen lambalara bakıyorlardı. Kalyam belirdi, sakince miyavlıyordu, Veçerovski'nin dizlerine atladı, yerleşti ve mırlamaya başladı. Veçerovski, pencereden gözlerini almadan, uzun ince elleriyle sakince okşamaya başladı.

"Tüy döküyor," diye uyardı Malyanov.

"Önemli değil," diye cevap verdi Veçerovski, sakince.

Tekrar sustular. Şimdi, terli ve kırmızı yüzlü Vayngarten, yanında şu felaket çocukla birlikte korkudan ölecek gibi görünen Zahar ve aynı zamanda gizemli Glukhov yokken, yanında sadece sonsuzcasına sakin, sonsuzcasına kendinden emin Veçerovski varken, ve hiç kimseden doğaüstü bir karar beklemezken, Malyanov'a, şimdi bütün bu olanlar bir rüya, en fazla eksantrik bir hikâye gibi geliyordu, ve bunlar gerçekten olduysa bile, çoktan olmuştu, hatta aslında tamamen olmamıştı bile, başlar başlamaz bitmişti. Malyanov bu yarı kurgusal kişiliğe belirsiz bir ilgi hissediyordu; en sonunda alacağı on beş yıldan başka bir şey değildi...

Parça 16... Snegovoy'u hatırladı; pijamasında bir tabanca, kapısı mühürlü.

"Dinle," dedim. "Gerçekten Snegovoy'u öldürdüler mi?"

"Kim?" diye sordu az sonra Veçerovski.

"Şey..." diye başladım ve sustum.

"Duruma bakılırsa Snegovoy kendini vurdu," dedi Veçerovski. "Dayanamadı."

"Neye dayanamadı?"

"Baskıya. Kendi seçimini yaptı."

Bu eksantrik bir hikâye değildi. İçimde gene o bildik korkuyu hissettim, ayaklarımı altıma aldım, kollarımı dizlerimde kavuşturdum. Öyle büzüldüm ki kaslarım çatırdadı. Bu bendim, bunlar benim başıma gelmişti. Sarı çizmeli Mehmet Ağanın değil, benim başıma. Veçerovski'nin keyfi yerindeydi...

"Dinle," dedim dişlerimin arasından. "Bu Glukhov'la meselen neydi? Öyle konuşmanız çok tuhaftı."

"Beni öfkelendirdi," diye cevap verdi Veçerovski.

"Neden?"

Veçerovski sustu.

"Yalnız kalmaya dayanamıyor, "dedi.

"Anlamıyorum," dedim, biraz düşünüp.

"Kendi seçimini yapmasına kızmıyorum," dedi Veçerovski ağır ağır, yüksek sesle düşünüyormuş gibi. "Ama neden sürekli kendi davranışını haklı çıkarmaya çalışıyor? Ve bununla yetinmiyor, başkalarını da kafalamaya çalışıyor. Güçlü insanların arasında olmaktan utanıyor, başkalarının da güçsüz olmasını istiyor. O zaman kendisi için daha kolay olacağını düşünüyor. Belki de haklıdır, ama böyle bir tavır beni çileden çıkarıyor..."

Onu dinliyordum, ağzımı açtım, o susunca dikkatlice sordum:

"Glukhov'un da... baskı altında olduğunu mu söylemek istiyorsun?"

"Baskı altındaydı. Ama şimdi tamamen ezilmiş halde."

"Dur, dur... Müsaade et!"

Yüzünü ağır ağır bana çevirdi.

"Anlamıyor musun?" diye sordu.

"Neyi anlayayım? Kendisi anlattı... Kulaklarımla işittim... Çok açık değil mi, bu adam ne bir şey hayal etmiş ne de rüya görmüş... Apaçık!"

Ama bu şimdi bana da pek açık görünmüyordu. Hatta tam tersi.

"Demek ki anlamıyorsun," dedi Veçerovski, merakla bana

bakarak. "Hım... Ama o Zahar anladı." Bu akşam ilk defa piposunu aldı ve acele etmeden tüttürmeye koyuldu. "Anlamaman tuhaf... Neyse, duyguların darmadağınıktı. Kendin tahmin et bakalım: Adam polisiyeleri seviyor, televizyon karşısında oturmayı seviyor, en sevdiği televizyon dizisi de bugündü... Ve aniden, hiç tanımadığı insanlarla sohbet etmek için bilmediği bir yere seğirtiyor. Niçin? Baş ağrılarından şikâyet etmek için mi?" Bir kibrit çaktı ve piposunu puflayarak yakmaya koyuldu. Sarı-kırmızı ateş aşağıya doğru eğilen gözlerinde dans ediyordu. Ballı dumanı içine çekti. "Ama sonra, ansızın onu hatırladım. Daha doğrusu ansızın değil... Ve şiddetle değişti. Gayet canlıydı, enerjikti, konuşkandı, dili iğneliydi... Ama bir anda Rousseauculuk bitti, votka canlısı olmaktan çıktı. İlkin onun için sadece üzülüyordum, ama yeni dünya görüşünü reklam etmeye koyulduğunda çileden çıktım."

Sustu ve alışılmadık şekilde piposuna yoğunlaştı.

Gücümü tekrar toparladım. Nasıl görünüyor bakalım. Adam eziğin tekiymiş. Yaşıyordu, ama aynı adam değildi. Maddi olarak bitmiş... Manevi olarak bitmiş... Ona ne yapmışlardır acaba? Dayanamadığı bir şeyler... Kimsenin dayanamayacağı bir baskı...

"Yani Snegovoy'u da mı suçluyorsun?" diye sordum.

"Kimseyi suçlamıyorum," diye itiraz etti Veçerovski.

"İyi de... Glukhov seni kudurttu..."

"Beni anlamıyorsun," dedi Veçerovski, hafif bir sabırsızlıkla. "Beni öfkelendiren Glukhov'un tercihi değil. Kendi başına, çaresiz, umutsuz kalmış bir adamın yaptığı seçimden niye kuduracağım ki? Beni öfkelendiren, Glukhov'un bu seçimden sonraki davranışı. Tekrar ediyorum: Yaptığı seçimden utanıyor; bu yüzden, sadece bu yüzden! Başkalarını da inançlarından ayartmaya çalıştığı için. Yani, özünde, bu karşı konulmaz basınca ancak böyle karşı koyabileceğini sandığından. Beni anlıyor musun?"

"Zihnimle, anlıyorum," dedim.

Glukhov'u tamamen anlamanın mümkün olduğunu, ve

anlaşıldığı takdirde affedileceğini, aslında Glukhov'un analiz edilebilirliğin ötesinde olduğunu, bir tek merhamete layık olduğunu da eklemek istedim, ama daha fazla konuşamayacağımı hissetmiştim. Titriyordum. Çaresiz ve umutsuzdum... Çaresiz ve umutsuz... Neden ben? Neden? Onlara ne yaptım ki?... Konuşmayı sona erdirmem gerekiyordu ve her kelimeden sonra dişlerimi sıkarak konuştum:

"Nihayetinde, hiçbir insanın da dayanamayacağı bir baskı var..."

Veçerovski bir cevap verdi, ama onu ne işittim, ne de anladım. Şimdi, daha düne kadar bir insan, toplumun bir üyesi olduğumu, kendime has kaygılarım ve sıkıntılarım bulunduğunu, ama toplum tarafından konulan kuralları takip ettiğim sürece (ve bu da hiç zor sayılmazdı, şimdiden bir alışkanlık haline gelmişti), olası bütün tehlikelerden polis, ordu, sendikalar, kamusal düşünce, dostlar ve aile tarafından korunmakta olduğumu ve nihayet çevremdeki her şeyin karmakarışık olduğunu, bir çatlağa gizlenmiş yayın balığının yalnızlığına düştüğümü, çevremde ise korkunç ve ayırt edilemeyen, iri dişlere bile ihtiyacı olmayan gölgelerin yürüdüğünü ve süzüldüğünü, beni un ufak, dümdüz etmek, hiçliğe çevirmek için bunların yüzgeçlerinin hafif bir hareketinin yeteceğini düşündüm ansızın... Ve anlamam gerekiyordu ki, bu çatlakta oturduğum sürece dokunulmazdım. Hatta daha da korkuncu; beni insanlıktan ayırmışlardı, tıpkı koyunu sürüden ayırdıkları gibi ve bilinmeyen bir yere, bilinmeye bir nedenle sürmüşlerdi, bunu fark etmeyen sürü ise sakince yoluna devam ediyordu ve uzaklaşıyor, uzaklaşıyordu... Eğer bunlar şu Marslılar olsaydı, eğer uzaydan, okyanusun derinlerinden, dördüncü boyuttan korkunç, tahripkâr bir saldırı olsaydı, benim için ne kadar kolay olurdu! Pek çoklarından biri olur çıkardım o zaman, kendime bir yer bulabilirdim, insan saflarında olabilirdim! Ama herkesin gözleri önünde helak olup gideceğim, kimse fark etmeyecek bile ve öldüğümde, toza karıştığımda, ilkin herkes çok şaşıracak, sonra da omuz silkecekler. Tanrı'ya şükür, İrka burada değil. Tanrı'ya şükür,

bundan etkilenmedi... Delilik bu, delilik! İnanılmaz saçma! Başımı bütün gücümle salladım ve saçlarımı çekiştirdim. Ve bütün bu kâbus, nebuladaki madde ile uğraştığım için mi?!

"Belli ki, evet," dedi Veçerovski.

Korkuyla ona baktım, ama sonra çığlığımın ancak kendi kulaklarıma yetiştiğini hissettim.

"Dinle, Fil, bu çok anlamsız!" dedim umutsuzlukla.

"İnsanlara has bir görüş açısından, anlamsız," dedi Veçerovski. "Ama senin çalışmalarına karşı olanlar insanlar değil ki."

"Kim peki?"

"Aynı balık gene oltaya vurdu!" dedi Veçerovski, üstelik bu üslup hiç de onun tarzı değildi, bu yüzden bir kahkaha attım. Sinirli bir kahkaha. Histerik. Ve cevap olarak onun şu Marslı kihkihini işittim.

"Dinle," dedim. "Hepsi de cehennem olsun. Hadi çay içelim!"

Veçerovski'nin şimdi gitmesi gerektiğini, yarın sınavları olduğunu ya da kitabındaki bir bölümü bitirmesi gerektiğini söyleyeceğinden çok korktum ve aceleyle ekledim:

"Hadi, ha? Bir yerlere bir kutu çikolata sıkıştırmıştım. Vayngarten'i tıka basa doyurayım diye... Hadi!"

"Memnuniyetle," dedi Veçerovski ve ayağa kalktı.

"Biliyor musun, düşünüyorsun, düşünüyorsun," dedim, mutfağa gidip, çaydanlığa su doldurup ocağa koyarken. "Düşünüyorsun, düşünüyorsun, gözlerin kararıyor. Böyle olamaz, olamaz. Snegovoy'u da böyle şeyler yıktı işte, şimdi bunu tam olarak anlıyorum. Dairesinde yalnız başına oturuyordu, bütün ışıklarını yakmıştı, ama ne işe yarardı ki bu? Bu karanlığı lambalarla aydınlatamazsın. Böylece, düşündü, düşündü ve sonra kafasında bir şey tıkırdadı; ve son... İnsan mizah anlayışını kaybetmemeli. Bu gerçekten de gülünçtü; böyle bir güç, böyle bir enerji... ve bütün bunlar sadece bir insanı bir yıldız nebulaya dönüştüğünde ne olduğunu öğrenmekten alıkoymak için... Bunu bir düşün, Fil! Gülünç, değil mi?"

Veçerovski, alışkın olmadığım bir ifadeyle bana bakıyordu.

"Biliyor musun, Dima," dedi, "bu durumun gülünç yanları hiç aklıma gelmemişti."

"Hayır, gerçekten... Ama bunu düşündüğünde... Toplanıp şöyle düşünmeye başlıyorlar: Halkalı solucanları incelerken yüz megavat verelim, şu projeyi gerçekleştirirken yetmiş beş gigavat, Malyanov'u engellemek için ise on megavat yeter. Birisi itiraz ediveriyor: On megavat az. Onu delirtmek için telefonla aramak gerek; birincisi bu. İkincisi de, ona konyak ve bir kadın vermeli..." Kollarımla dizlerimi sarmış oturuyordum. "Hayır, gerçekten gülünç bu."

"Evet," diye onayladı Veçerovski. "Biraz gülünç... Çok değil. Senin itirazların, Dima, çok zayıf. Şu senin M-delikleri de çok tuhaftı zaten."

"Ne delikleri!" dedim. "Delik melik yoktu. Ve olmayacak da. Başımın etini yemeyi bırakın sayın yönetici, ben bir şey görmedim, duymadım, orada olmadığımı onaylayacak bir tanığım da var... Zaten halihazırda planlanmış olan çalışma alanım da İK-spektometreleriydi, geri kalan her şey entelektüel bir gezintiden ibaretti, Galileo kompleksiydi..."

Sustuk. Çaydanlık "pf-pf-pf" diye ses çıkararak kaynamaya başladı.

"Peki," dedim. "Zayıf bir itiraz. Kabul. Ama kabul etmelisin ki bütün bu tatsız ayrıntıları bir kenara koyup da bakarsan, acayip ilginç bir şey ortaya çıkıyor. Yani, onlar gerçekten de varlar sanki. İnsanlar öyle gevezelikler etmişler, öyle tahminler yapmışlar, öyle yalanlar söylemişler ki... Şu aptal fincan altlığını, Babil'in asma katlarını keşfetmişler. Ama şimdi altında ezildiğimiz bu şeyler hep vardı. Tabii kuşkusuz bizim düşündüğümüz şekilde değil... Bu arada, ben her zaman, onlar sonunda ortaya çıktıklarında kesinlikle hiçbir şeye benzemediklerinin görüleceğine ve onları keşfetmek zorunda kalacağımıza inanıyordum..."

"Onlar dediğin de kim?" diye sordu Veçerovski. Sönmüş piposunu yakıyordu.

"Uzaylılar," dedim. "Ya da, bilimsel ifadeyle, yüksek bir uygarlık."

"A-a," dedi Veçerovski. "Anlıyorum. Gerçekten de, kimse onların sıradışı hareketler yapan polis memurlarına benzeyeceğini düşünmemişti."

"Peki, peki," dedim. Kalktım ve çay koymak için masayı hazırladım. "Benim itirazım pek zayıf, ama belli ki seninki öyle değil."

"Olabilir," diye onayladı Veçerovski. "Bana göre mevcut olmayan bir şeyi hayal etme gücünden tamamen yoksunum. Filogiston, örneğin, bir termojen... ya da, diyelim ki her yeri kaplayan eter... Hayır, hayır, çayı tazele, lütfen... Ve cimrilik etme."

"Nasıl yapacağımı biliyorum," diye atıldım. "Bu filogistonu da nereden çıkardın?"

"Filogistona hiç inanmadım. Yüksek bir uygarlığa hiç inanmadım. Hem filogiston, hem de yüksek uygarlık; fazlasıyla insani bunlar. Baudelaire'deki gibi. Fazlasıyla insani, yani hayvani. Aklın ürünü değil, akılsızlığın ürünü."

"Dur bakalım!" dedim, bir elimde çaydanlık, diğerinde de bir paket Seylan çayıyla. "Yüksek bir uygarlıkla karşı karşıya olduğumuzu kendin söylemiştin..."

"Hiç de değil," dedi Veçerovski, soğuk bir tavırla. "Yüksek bir uygarlıkla karşı karşıya bulunduğunuzu siz ifade ettiniz. Ben ise bu koşulları sadece sizi meselenin kaynağına yönlendirmek için kullandım..."

Büyük odadaki telefon çalmaya başladı. Titredim, çaydanlığın kapağını düşürdüm.

"Tüh..." diye mırıldandım, bir Veçerovski'ye, bir kapıya bakarak.

"Git, git," dedi Veçerovski sakince, ayağa kalkarken. "Çayı ben yaparım."

Ahizeyi hemen almadım. Korkuyordum. Özellikle böyle bir saatte birini aramak... Belki de, sarhoş Vayngarten'dir? Yalnız başına oturuyor... Ahizeyi aldım.

"Evet?"

Vayngarten'in sarhoş sesi geldi:

"Tabii ki uyumuyor... Selam, yüksek aklın kurbanı! Ne var ne yok?"

"İyilik," dedim, müthiş rahatlayarak. "Senden?"

"Bizde her şey yolunda..." diye açıkladı Vayngarten. "Avs... Avstoria... Astoria'ya gitmiştik. Astoria, anlıyor musun? Yarım şişe aldık, yetmeyeceğini düşündük. Sonra bir yarım şişe daha aldık... İki yarım şişeyi eve getirdik... Yani diyeceğim, tam bir şişe... Şimdi de kendimizi harika hissediyoruz. Gelsene!"

"Olmaz," dedim. "Veçerovski de burada. Çay içiyoruz."

"Kim çay içerse çaylanır," diye açıkladı Vayngarten ve kahkaha attı. "Peki. Bir şey olursa ara..."

"Anlamadım, yalnız mısın, Zahar da yanında mı?"

"Oğlan da; üç kişiyiz," dedi Vayngarten. "Çok hoş... Yani, eğer bir şey olursa atla gel. Bekliyoruz..." Ve telefonu kapadı.

Mutfağa döndüm. Veçerovski çay koyuyordu.

"Vayngarten mi?" diye sordu.

"Evet. Bu çılgınlığın ortasında bile bazı şeylerin her zamanki gibi kalmış olması çok hoş. Deliliğin değişmez istikrarı. Sarhoş bir Vayngarten'in böyle iyi olabileceğini daha önce hiç düşünmemiştim."

"Ne dedi sana?" diye sordu Veçerovski.

"Dedi ki: Kim çay içerse çaylanır."

Veçerovski hoşnut bir şekilde kıkırdadı. Vayngarten'i seviyordu. Çok kendince, ama seviyordu. Vayngarten'i *enfant terrible* sayıyordu: büyük, terli, gürültücü bir *enfant terrible*.

"Bekle," dedim. "Şekerler nerede? İşte!"

Buzdolabını didik didik ettim ve lüks bir "Harika Hanım" kutusu çıkardım.

"Gördün mü?"

"O!" dedi Veçerovski, saygıyla.

Kutuya hürmetlerimizi sunduk.

"Yüksek uygarlıktan selam," dedim. "Evet! Ne diyordun? Aklımdan çıkıvermiş... Evet! Bütün bunlardan sonra gene aynı şeyi iddia ediyordun..."

"Hımm..." dedi Veçerovski. "İddia ediyorum. Her zaman, yüksek bir uygarlığın mevcut olmadığına inandım. Ve şimdi, senin de ifade ettiğin gibi bunca şeyden sonra, neden mevcut olmadığını tahmin ediyorum."

"Bekle, bekle..." Çaydanlığı kaldırdım. "Niye böyle diye başlayacaksın, ama bunların hepsi teori... Bana şunu söyle... Eğer yüksek bir uygarlık yoksa... Eğer bunlar, kelimenin en genel anlamında uzaylılar değilse, kimler o zaman?" Hiddetlenmiştim. "Bir şeyler biliyor musun, yoksa sadece paradokslarla eğlenerek dil egzersizi mi yapıyorsun? Bir adam kendini vurdu, bir diğerinden denizanası yaptılar... Ne zırvalıyorsun sen?"

Hayır, çıplak gözle bile Veçerovski'nin paradokslarla eğlenmediği ve zırvalamadığı belliydi. Yüzü aniden karardı ve bir yorgunluk kapladı, sonra da devasa, ama dikkatle gizlenmiş bir gerilim belirdi... ya da belki bir çeşit inat; sert, öfkeli bir inat. Kendine benziyor olmaktan çıkmıştı. Genelde yüzü, uyuklayan bir aristokratın ifadesizliğiyle hep bir parça solgundu, şimdi ise taş gibi sert görünüyordu. Tekrar korkuya kapıldım. Bu anda, ilkin Veçerovski'nin beni aslında moral olarak desteklemek üzere burada oturduğunu düşünmüştüm. Beni geceyi dairesinde geçirmem ve daha önce de orada oturup çalışmam için davet etmesinin nedeni bu değildi. Ve çok korkmuş olsam da, ansızın onun için bir acıma hissettim, üstelik bu duygunun hiçbir temeli yoktu, sadece belirsiz birtakım sezgiler ve yüzündeki değişiklik...

Sonra ansızın, nedensiz yere, Veçerovski'nin üç yıl önce bir süreliğine hastaneye yatırıldığını ve çabucak taburcu edildiğini hatırladım...

Parça 17... bilinmeyen, iyi huylu bir tümördü. Bir yıllık bir geçmişi var. Ben ise onu ancak geçen sonbaharda fark ettim, her gün onunla karşılaşıyordum, onunla birlikte kahve içiyor, onun Marslı kahkahasını dinliyordum, sorularını dinlemekten şikâyet ediyordum. Ve hiçbir şeyden, en ufak bir şeyden bile kuşkulanmamıştım...

Ve şimdi beklenmedik bir acıma duygusuna kapılmıştım,

kendimi tutamıyordum ve bunun anlamsız olduğunu, bir cevabı bile olmadığını bile bile, konuşuyordum:

"Fil," dedim, "sen de baskı altında mısın?"

Elbette soruma hiç dikkat etmedi. Beni dinlemiyordu. Yüzündeki gerilim kaybolmuştu, tekrar o aristokrat ifadesizliğine gömülmüştü, kırmızı göz kapakları gözlerine iniyordu ve piposunu tüttürmeye kaldığı yerden devam ediyordu.

"Zırvalamıyorum ben," dedi. "Siz kendiniz zırvalıyorsunuz. Şu yüksek uygarlığı kendiniz keşfettiniz ve bunun çok basit bir şey olduğunu anlayamıyorsunuz; çağdaş bir mit bu, daha karmaşık bir şey değil."

Ellerim karıncalanıyordu. Daha karmaşık? Yani, daha mı kötü? Daha kötüsü ne olabilir ki?

"Astronomsun sen," diye devam etti ayıplarcasına. "Ksenoloji'nin temel paradoksunu biliyor olmalısın..."

"Evet, biliyorum," dedim. "Gelişiminin zirvesindeki her uygarlık, çok büyük olasılıkla..."

"Falan filan," diye sözümü kesti. "Kaçınılmaz olarak faaliyetlerinin izlerini gözlemlemiş olmamız gerekirdi, ama bunları gözleyemiyoruz. Neden? Çünkü yüksek bir uygarlık yok. Çünkü nedense hiçbir uygarlık, yüksek uygarlığa dönüşmüyor."

"Evet, evet," dedim. "Akıl kendini nükleer bir savaşla yok eder. Saçmalık."

"Elbette saçmalık," diye onayladı sakince. "Ayrıca da gündelik algılarımız çerçevesinde son derece basit, son derece ilkel..."

"Dur bakalım," dedim. "Şu ilkellik meselesini papağan gibi tekrar edip duruyorsun. Elbette, nükleer bir savaş ilkelliktir. Ama aslında, hiç de basit olmayabilir... Genetik hastalıklar, varoluş yorgunluğu, oryantasyonların değişmesi... Bunlarla ilgili koca bir literatür var. Örneğin ben, yüksek bir uygarlığın ortaya çıkışının kozmik bir karakter taşıyacağını düşünüyorum, yani onları doğal kozmik görüngülerden ayırt edemeyiz. Ya da, örneğin, bizim durumumuzu ele al: Neden bu, yüksek bir uygarlığın ortaya çıkışı olmasın ki?"

"İnsani bu, fazla insani," dedi Veçerovski. "İnsanlığın, kâinatı çözmenin eşiğinde olduğunu gözlemlediler, rekabetten korkarak onu durdurmaya karar verdiler. Böyle mi?"

"Neden olmasın?"

"Çünkü bu bir kurgu. Parlak ve basit kapaklı, ucuzcularda satılan bir kurgu. Bir ahtapota smokin giydirmeye çalışmak gibi. Ve öylesine bir ahtapota da değil, aslında hiç olmayan bir ahtapota..."

Veçerovski çaydanlığı itti, dirseklerini masaya koydu ve çenesini avuçlarının arasına alarak, kırmızı kaşlarını kaldırıp başımın üzerinde bir yerlere bakmaya başladı.

"Baksana, nasıl eğlenceli oluyor," dedi. "Daha iki saat önce hepimiz de anlaşmıştık; üzerimizde hangi kuvvetin etkili olduğunun önemi yok, önemli olan baskı altında nasıl davranacağımız. Ama görüyorum ki bunu kesinlikle düşünmüyorsun, ısrarla yeniden ve yeniden bu gücü tanımlamaya çalışmaya geri dönüyorsun. Ve bunun için de ısrarla yüksek bir uygarlık hipotezini öne sürüyorsun. Bu hipoteze karşı kendi küçük itirazlarını unutmaya hazırsın ve şimdiden unuttun bile. Ben ise neden böyle davrandığını anlıyorum. Bilinçaltında bir yerlerde, her yüksek uygarlığın, sonuçta bir uygarlık olduğu ve iki uygarlığın daima anlaşabileceği, bir tür uzlaşma bulabilecekleri, kurtları besleyip kuzuları koruyabilecekleri düşüncesi yatıyor... En kötü durumda bile karşılaştığımız bir düşmandır; ama azametli güce yenilmek, zaferi hak eden karşıtının önünde asaletle geri adım atmak ve belki (şeytanın oyunu bu da!) makul itaatkârlığın için bir ödül almak pek tatlıdır... Bana öyle bakma lütfen. Bunun senin bilinçaltında olduğunu söylüyorum. Bunun sadece sende olduğunu mu sanıyorsun? Bu çok insani. Tanrı'yı reddettik, ama destek olmadan, mitlerden bir koltuk değneği olmadan kendi ayaklarımız üzerinde duramıyoruz hâlâ. Ama durmalıyız! Bunu öğrenmeliyiz. Çünkü siz de, sizin gibilerin durumunda sadece dostlardan yoksun değilsiniz. Öylesine yalnızsınız ki, düşmanlarınız bile yok sizin! İşte anlamak istemediğiniz bu."

Veçerovski sustu. Bu beklenmedik konuşmayı sindirmeye çalışıyordum, ağzım köpürerek itiraz edecek, mücadele edecek argümanlar bulmaya çalışıyordum... Ne tür argümanlar? Bilmiyorum. Haklıydı: Bunu hak eden bir düşman karşısında geri çekilmek utanılacak bir şey değildi. Yani, bu onun düşündüğü değil. Benim düşündüğüm. Yani düşünmüyorum, sadece şimdi düşündüm; o bunu söyledikten sonra. Kırılıp geçilmiş bir ordunun, ateş altında yürüyen generali gibi hissediyordum kendimi; kılıcımı ona vermek için muzaffer komutanı arıyordum. Ve kendi lanet durumumdan rahatsızlığım, düşmanımı bulamamaktan duyduğum rahatsızlıktan daha azdı.

"Ne demek 'düşman yok'?" dedim sonunda. "Birinin işine yarıyor ki bunlar oldu!"

"Peki kimin işine yarıyor," dedi bir tür uyuşuklukla Veçerovski, "bir taşın yeryüzünün yüzeyine 9.81 metre bölü saniye karelik bir ivmeyle düşmesi?"

"Anlamadım," dedim.

"Tam olarak bu ivmeyle düşmez mi?"

"Evet..."

"Ve sen yüksek bir uygarlığı burada hesaba katmıyorsun. Bu olguyu açıklayabilmek için..."

"Dur bir... İyi de..."

"Bir taşın tam olarak bu ivmeyle düşmesi kimin işine yarar? Kimin?"

Kendime çay doldurdum. Sanki bütün yapmam gereken iki kere ikiyi bulmaktı, ama bunlardan hiçbir şey anlamamıştım.

"Yani bir tür temel kuvvetle karşı karşıya bulunduğumuzu mu söylemek istiyorsun? Bir doğa görüngüsüyle?"

"Eğer senin için böylesi daha anlamlıysa, evet," dedi Veçerovski.

"Sen var ya, dostum!" Ellerimi çırptım, bardağa çarptım ve çay masaya döküldü. "Hay aksi..."

Ben masayı temizlerken Veçerovski de deminki gibi tembelce devam ediyordu:

"Yörüngeyi reddetmeye kalk; ve her şeyin merkezine dünyayı değil de güneşi koy bakalım. Her şeyin ne kadar basitleştiğini göreceksin."

Islak bezi lavaboya attım.

"Yani kendine has bir hipotezin var," dedim.

"Evet, var."

"Açıkla o zaman. Bu arada, niye hemen açıklamadın ki onu? Vayngarten buradayken."

Veçerovski kaşlarını kaldırdı.

"Biliyorsun... Her yeni hipotezin, daima büyük tartışmalara yol açan dezavantajları vardır. Ben ise tartışmayı hiç istemiyordum. Sadece senin bir seçimle karşı karşıya olduğunu ve bu seçimi kendinin, tek başına yapman gerektiğine seni ikna etmek istiyordum. Belli ki bunu başaramadım. Öte yandan benim hipotezim, tamamlayıcı bir argüman olarak görünebilirdi, çünkü onun özü... daha doğrusu, onun biricik pratik sonucu, senin şimdi sadece dostların değil, düşmanların da olmadığını ortaya koyuyor. Belki de hata yapmıştım. Belki de boğucu tartışmalara girişmek gerekiyordu, ancak böylelikle kendi durumunu daha açık olarak kavrayabilirdin. Benim görüşüme göre, mesele şöyle düşünülebilir..."

Veçerovski'nin hipotezini anlamadığımı söylemem mümkün değil, ama onu sonuna kadar kavradığımı da söyleyemem. Hipotezinin beni ikna ettiğini söyleyemem, ama öte yandan başımıza gelen her şey, ona tam oturuyordu. Dahası, kâinatta olmuş olan, olmakta olan ve olacak olan her şey ona tamamen oturuyordu ve eğer böy e söylemek mümkünse, bu da hipotezin zayıf tarafını oluşturuyordu. Onda, bir sicimin aslında sicimden başka bir şey olmadığının kabulü vardı.

Veçerovski, homeostatik bir kâinat anlayışı önü sürüyordu (ve tam olarak bu arkaik ve şiirsel kelimeyi kullanmıştı). "Kâinat kendi yapısını korur"; temel aksiyomu buydu. Onun sözleriyle, enerjinin ve maddenin korunumu yasaları genel olarak yapının korunumu yasasının kısmi görünümleriydiler. Azalmayan entropi yasası homeostatik kâinatla çelişiyordu ve bu yüzden evrensel değil, kısmi bir yasaydı. Bu yasayla

ilişik ve tamamlayıcı olan, aklın aralıksız yeniden-üretimi yasasıydı. Bu iki kısmi yasanın birleşme ve çelişmesi, evrensel olarak kabul edilen yapının korunumu yasasını ortaya koyuyordu.

Eğer sadece azalmayan entropi yasası mevcut olsaydı, kâinatın yapısı kaybolur ve kaos egemen olurdu. Ama öte yandan, eğer sadece aralıksız gerçekleşen ve her şeye muktedir olan akıl mevcut ya da hep baskın olsaydı, kâinatın verili homeostatik yapısı gene parçalanırdı. Bu kuşkusuz, kâinatın daha iyi ya da daha kötü olması anlamına gelmezdi, sadece farklı olurdu; homeostatiklik ilkesiyle çelişirdi, zira o zaman sürekli olarak gelişen 'akıl'ın sadece tek bir amacı olabilirdi: Doğanın doğasını değiştirmek. Bu nedenle, homeostatik bir kâinatın özü, entropinin artışıyla aklın gelişimi arasında bir dengeyi sürekli kılmaktır. Ve bu nedenle yüksek bir uygarlık mevcut olamaz, zira yüksek bir uygarlık derken kastettiğimiz, öyle bir dereceye kadar gelişmiş olan akıldır ki, bu şimdiden, kâinat ölçeğinde, azalmayan entropi yasasına hâkim olmuştur. Ve şimdi başımıza gelen ise, homeostatik kâinatın, insanlığın yüksek bir uygarlığa evrilmesi tehdidine karşı gösterdiği ilk tepkiden başka bir şey değildir. Kâinat kendini savunuyor.

Malyanov ve Glukhov'un neden gelecek kataklizmin ilk lokmaları olduklarını bana sorma, diyordu Veçerovski. Glukhov ve Malyanov'un kutsal araştırmalarına giriştikleri kâinatın bu köşesindeki 'homeastatis'i etki altına almış bulunan hangi doğal uyarımlar olduğunu bana sorma. Homeostatik kâinatın hareket mekanizmasını da sorma bana; bununla ilgili bir şey bilmiyorum, tıpkı kimsenin, örneğin enerjinin korunumu yasasının işleyişiyle ilgili bir şey bilmiyor olduğu gibi. Bütün süreçler, enerjinin korunumunda olduğu gibi işliyor. Bütün süreçler, Malyanov ve Glukhov'un, milyonlarca ve milyonlarca başka insanlarınkiyle birleşen şu çalışmaları, bir milyar yıl sonra kıyamete neden olmasın diye işliyor. Demek istiyorum ki, bütün kâinatı kapsayan bir kıyamet değil, bugün gözlemlemekte olduğumuzu, bir milyar

yıldır mevcut olanı ve Malyanov ile Glukhov'un, bundan hiç kuşku duymaksızın, entropiye hâkim olmaya yönelik mikrokozmik girişimleriyle tehdit etmekte oldukları bu kâinatı kapsayan bir kıyamet...

Anladığım şey bu işte; üstelik, onu doğru mu anladığımı, ya da tamamen mi doğru anladığımı, hatta belki bütünüyle yanlış mı anlamış olduğumu bilmiyorum. Onunla tartışmaya da koyulmadım. Bu olmaksızın yeterince kötüydü zaten, ve şu haliyle bile kendini öyle umutsuzcasına ortaya koyuyordu ki, ne diyeceğimi, buna nasıl yaklaşacağımı ve genel olarak nasıl yaşayacağımı bilmiyordum. Tanrım! D. A. Malyanov, homeostatik kâinata karşı! Taşın altındaki ot değil bu. Güneşin merkezindeki bir virüs değil...

"Dinle," dedim. "Eğer her şey böyleyse, sen ne konuşuyorsun ki? Şu benim M-deliklerinin cehenneme kadar yolu var... Seçim! Nasıl bir seçim olabilir ki?"

Veçerovski ağır hareketlerle gözlüklerini çıkardı ve serçe parmağıyla, burnunun huzursuz kemerini ovalamaya koyuldu. Çok uzun, yorucu olacak kadar uzun süre sustu. Ben de bekliyordum. Çünkü altıncı duyumla anlıyordum ki eğer bir çıkış, bir yol, bir şu kahrolası seçim olmasaydı, Veçerovski beni, homeostatik modeline kurban olarak atamazdı, bunu asla yapmazdı, asla söylemezdi bunları. Ve burnunu ovuşturmayı bitirdi, gözlüklerini tekrar taktı ve sakince konuştu:

"Bana, bu yolun beni ölüm okyanusuna götüreceğini söylediler, ve ben de yarı yoldan geri döndüm. O zamandan beri önümde hep kör, çapraşık ve terkedilmiş patikalar beliriyor..."

"Ee?" dedim.

"Tekrar mı edeyim?" diye sordu Veçerovski.

"Tekrar et."

Tekrar etti. İçimden ağlamak geliyordu. Aceleyle kalktım, çaydanlığı yeniden doldurdum ve ocağa koydum.

"Şu çayın var olması iyi şey," dedim. "Yoksa çoktan sarhoş düşüp masanın altında ulurdum..."

"Ben kahve tercih ediyorum," dedi Veçerovski.

Dış kapıda bir anahtarın kilidi çevirdiğini işittim. Sanırım bembeyaz kesildim, belki de mosmor, çünkü Veçerovski aniden endişeyle bana atıldı ve sessizce konuştu:

"Sakin ol, Dima, sakin ol... Ben yanındayım."

Onu zorlukla duyuyordum.

Girişteki ikinci kapı açıldı, bir elbise hışırdadı, hızlı adım sesleri işittim, Kalyam umutsuzca çığlık attı ve hâlâ antik bir anıt gibi otururken İrka'nın nefesi kesilmiş sesini işittik: "Kalyamuşka..." Ve hemen arkasından:

"Dimka!"

Koridora nasıl çıktığımı hatırlamıyorum. İrka'ya sarıldım, kucakladım, sıkı sıkıya tuttum, kendime bastırdım (İrka, İrka!), tanıdık parfümünü içime çektim. Yanakları ıslaktı, tuhaf bir şekilde mırıldanıyordu: "Hayattasın, Tanrım... Ben de sanmıştım ki! Dimka!" Sonra kendimizi toparladık. Hiç değilse ben. Yani, burada olduğunu ve ne mırıldandığını tamamen anlamıştım. Şekilsiz dehşetim, tamamen somut, dünyevi bir korkuya dönüşmüştü. Kucaklarımdan yere indirdim onu, geri çekildim, gözyaşları içindeki yüzüne baktım (makyajsızdı) ve sordum:

"Ne oldu, İrka? Neden buradasın? Ya Bobka?"

Bence beni dinlemiyordu. Ellerime sarıldı, sıtmalı birininkine benzeyen gözlerini yüzüme dikmişti ve tekrar edip duruyordu:

"Neredeyse çıldırıyordum... Geç kaldığımı düşünüyordum... Öyle bir şeydi ki..."

Ellerimizi bırakmadan mutfağa gittik, onu taburesine oturttum, Veçerovski de sessizce kaynayan çaydanlıktan koyu bir çay doldurdu. İrka hırsla içti, yarısını ceketine döktü. Berbat görünüyordu. Öyle süzülmüştü ki, onu zorlukla tanıyordum. Gözleri kızarmıştı, saçları taranmamıştı, örgüleri dağınıktı. Titredim ve musluğa yaslandım.

"Bobka'ya bir şey mi oldu?" dedim, dilim zorlukla dönüyordu.

"Bobka'ya mı?" diye tekrarladı, amaçsızca. "Bobka'nın bununla ne ilgisi var? Neredeyse senin yüzünden çıldırıyor-

dum... Ne oldu burada?" Tekrar bağırmaya başladı. "Hasta mısın?" Gözleri tekrar üzerimde gezindi. "Öküz kadar sağlıklısın!"

Çenemin düştüğünü hissettim ve ağzımı kapadım. Bir şey anlamıyordum. Veçerovski gayet sakin sordu:

"Dima'yla ilgili kötü bir haber mi almıştın?"

İrka, gözlerini üzerimde gezdirmeyi bıraktı ve ona döndü. Sonra sıçradı, girişe koştu ve hemen, çantasını karıştırarak döndü.

"Bakın... Bakın, ne aldım..." Bir tarak, ruj, birkaç kâğıt parçası ve para yere döküldü. "Tanrım, nerede bu... Evet!" Çantasını masanın üzerine attı, titreyen elini ceketinin cebine soktu (ilk baktığında bulamamıştı) ve buruşmuş bir telgraf çıkardı. "İşte!"

Telgrafı aldım. Okudum. Bir şey anlamamıştım. "... Snegovoy'a yetiş..." Yeniden göz gezdirdim, sonra umutsuzlukla konuştum:

" 'DİMA KÖTÜ ACELE EDİN SNEGOVOY'A YETİŞİN.' Snegovoy mu?" dedim. "Neden Snegovoy?"

Veçerovski telgrafı dikkatle elimden aldı.

"Bu sabah gönderilmiş," dedi. "Anladığım kadarıyla tamamen düzgün..."

"Ne zaman gönderilmiş?" diye sordum yüksek sesle, sağır gibi.

"Bu sabah. Dokuzu yirmi iki geçe."

"Tanrım! Bana neden böyle bir oyun oynadın?" dedi İrka.

Dokuzuncu Bölüm

Parça 18... benimkinden. Tabii havaalanında bilet de alamamış. Elinde telgrafı sallayarak şefin odasına dalmış, o da İrka'ya bir kâğıt vermiş, ama kâğıt işe yaramamış; havaalanında uçak yokmuş, sonra gelen biri ise başka tarafa gidiyormuş. Sonunda umutsuzluk içinde Harkov'a giden bir uçağa binmiş. Orada her şey yeniden başlamış, üstelik bir de bardaktan boşanır gibi bir yağmur varmış, ancak akşamleyin Moskova'ya buzdolabı ve tabut taşıyan bir kargo uçağına binmeyi başarmış. Moskova'da işler biraz kolaylaşmış. Domodedov Havaalanı'ndan Şeremetyev Havaalanı'na gitmiş, sonunda Leningrad'a kokpitte uçmayı başarmış. Bütün bu süre boyunca tek lokma yememiş, bu zamanın yarısında da gözyaşları içindeymiş. Uyumak üzereyken bile sabah ilk iş polisle beraber postaneye gidip bunun hangi sürüngenlerin işi olduğunu açığa çıkaracağını söylüyordu. Doğal olarak ben de, elbette bunun peşini bırakmayacağımızı, böyle şakalar yapanları eşek sudan gelene kadar dövmek hatta tutuklamak gerektiğini söylüyordum, ve elbette, postanelerin günümüzde böylesi telgrafları onay olmaksızın almadıklarını, Tanrı'ya şükür günümüzde böylesi şakalar yapmanın olanaksız olduğunu ve muhtemelen telgrafı da zaten kimsenin göndermediğini ama Odesa'daki postanenin kendisinin bastığını söylemeye kalkmadım.

Uyuyamamıştım. Zaten sabah olmuştu. Sokaklar aydınlanmıştı, sımsıkı kapalı perdelere rağmen oda da aydınlanmıştı. Hareketsiz, bir süre yattım, aramıza uzanmış olan

Kalyam'ı okşadım ve İrka'nın sakin, düzenli soluk alışlarını dinledim. Daima derin ve severek uyurdu. Ona uykusuzluk çektirecek hiçbir tatsızlık yoktu dünyada. En azından, şimdiye kadar yoktu...

Telgrafı okuyup nihayet anladığımdan beri bütün ağırlığıyla üzerime yüklenen bu iğrenç atalet duygusu beni bırakmıyordu. Bütün kaslarım felç geçirmiş gibiydi ve içeride, göğsümde ve karnımda kocaman, şekilsiz ve soğuk bir topak vardı. Bu topak hareket etmeye koyulduğunda ürpermeye başlıyordum.

İlkin, İrka uykusunun en derin yerine kapılıp ben onun düzgün soluk alışlarını işittiğimde bir anlığına ferahlamıştım; yalnız değildim, yanımda biri vardı, en sevdiğim biri. Ama göğsümdeki soğuk kurbağa kıpırdıyordu ve ben bu ferahlama duygusuyla birlikte dehşete kapılmıştım ve düşünüyordum. Onun içine yuvarlanıyordum, beni söküp koparıyordu bu duygu: İrka'nın burada bulunmasından, ateş altındaki siperde benimle birlikte olmasından mutlu olabilirdim. Hayır, sabah ilk iş Odesa'ya dönüş biletini almaya gideceğiz! Herkesi itekleyeceğim, dağıtacağım, gişeyi giden yolu dişlerimle açacağım...

Zavallı güzelim, bu sürüngen yüzünden, benim yüzümden, İrka'nın yüzündeki tek bir göz kırpışına bile değer olmayan yıldızlar arası madde yüzünden, ne çok şey çekmesi gerekmişti. Ve şimdi ona da musallat olmuşlardı. Beni dizlerimin üzerine çöktüremeyince ona musallat oldular... Neden? İrka ne işlerine yarayacaktı ki? Bu pislikler, daha ne kadar adileşebilirlerdi... Oturdum. Eğer İrka'nın başına bir şey gelirse, kendimi asla affetmem. Ama hayır, başına bir şey gelmeyecek. Onu sadece beni korkutmak için kullanıyorlar. Benim zavallı gergin sinirlerimle oynuyorlar; bir bu türlü, bir öbür türlü...

Aniden ölü Snegovoy gözlerimin önünde belirdi; büyük, çizgili bir pijamayla Moskova caddesinde yürüyor, kirli, soğuk, kafatasında pıhtılaşmış kanlı bir delikle; postaneye gidiyor ve telgraf gişesi önündeki kuyrukta bekliyor, sağ elin-

de tabancası var, sol elinde ise telgraf; çevredeki kimse fark etmiyor onu, gişe memuru kız ölü parmaklarından telgrafı alıyor, fişini yazıyor, para almayı unutmadan diyor ki: "Sıradaki."

Bu hayali uzaklaştırmak için başımı salladım, sakince koltuktan indim ve bir tek donla ayaklarımı yere vurarak mutfağa yürüdüm. Burası tamamen aydınlıktı, avluda kırlangıçların cıvıltıları ve kapıcının süpürgesi duyuluyordu. İrkina'nın çantasını aldım, eşeledim, içinde kırılmış iki sigara olan buruşuk bir paket buldum ve masaya oturup sigara yaktım. Çoktandır sigara içmiyordum. İki yıldır, herhalde, belki de üç... Bütün irademle düşünüyordum. Evet, Malyanov kardeş. Şimdi iradenin bütün gücü gerekiyor işte. Lanet olsun, berbat bir oyuncuyum, yalan söylemeyi beceremiyorum. Oysa İrka'nın bir şey bilmesi gerekmiyor. Bununla ilgisi yok. Bunun üstesinden kendim gelmeliyim, kendim halletmeliyim. Bana kimse yardım edemez, ne İrka, ne bir başkası.

Hem zaten yardım ne işe yarar ki? diye düşündüm ansızın. Yardım da nesi? Eğer bundan kaçınmam mümkün olursa, İrka'ya yaşadıklarımı anlatmayacağım işte, bir tek bu. Onu üzmek istemiyorum. Onu mutlu etmeyi seviyorum, ama üzmeye dayanamıyorum. Eğer bütün bunlar olmasaydı, ona M-deliklerini nasıl bir mutlulukla anlatırdım, hemen anlardı beni, bir teorisyen olmasa ve her zaman aptallığından yakınsa bile kafası aydınlık onun... Peki şimdi ne diyeceğim ona?

Ama tatsızlık var, tatsızlık var. Farklı düzeylerde tatsızlıklar var. Şikâyet etmenin günah değil de, hatta hoş olduğu hafif tatsızlıklar var. İrka derdi ki: Bir düşün ne saçmalık olduğunu, o zaman her şey daha kolay olur. Eğer tatsızlıklar daha büyükse, onlardan bahsetmek hiç de erkekçe değildir. Onlardan ne anneme, ne de İrka'ya söz ettim. Ama bir de öyle büyük tatsızlıklar vardır ki, bunlar bir parça anlaşılmaz oluverirler. Her şeyden önce, ben bunu isteyeyim ya da istemeyeyim, İrka ateşe benimle birlikte atlar. Çok adaletsiz bir şey var burada. Öldürene kadar dövüyorlar beni ama hiç değilse ne için olduğunu, kim olduğunu biliyorum... Ve en

genelde, dayak yediğimi biliyorum. Bunlar aptal bir şaka, kaderin bir cilvesi değil. Bence, en iyisi, beni hedeflediklerini bilmek. Doğru, her çeşit insan vardır ve onların çoğunluğu da hiçbir şey anlamamayı tercih eder. Ama İrka, bence, öyle değil. Pervasızdır o, onu tanıyorum. Bir şeyden korkuyorsa, bu korkuyla karşılaşmak için kendini doğruca onun üzerine atar. Ona söylememek onursuzluk olur. Ve bir seçim yapmam gerekiyor. (Yeri gelmişken, bunu düşünmeye çalışmadım henüz, ama düşünmem gerekecek. Yoksa seçimimi yaptım mı? Hiç farkında olmadan seçimimi yaptım mı? Ve eğer seçim yaparsam... Farz edelim ki bu seçim bir tek bana bağlı. Peki sonra ne olacak? Bir şeyi seçiyorum, ve üzerimize öyle basit bombalar da değil, atom bombaları atmaya başlıyorlar. Başka bir şeyi seçiyorum... İlginç, Glukhov, İrka'nın hoşuna gider miydi acaba? Genel olarak tatlı, hoş bir adam, sakin, yumuşak... Bir televizyon da alabiliriz... Bobka çok sevinir, her cumartesi kayak yapmaya, sinemaya gideriz... Şöyle ya da böyle, her şey bir tek bana bağlı değil. Bombaların altında oturmak kötü ve on yıl sonra evli olduğun adamın bir denizanası olduğunun ortaya çıkması da hoş değil... İrka'nın beni sevdiğini nereden biliyorum ki? Bunu bilmiyorum. Ayrıca, belki o da bunu bilmiyor...

Sigaramı bitirdim, tabureye tünedim ve izmariti kül tablasında söndürdüm. Kül tablasının yanında kimlik vardı. Çok hoş... Bütün kâğıtları, bütün bozuklukları topladık, ama kimlik burada kaldı. Siyah-sarı defteri aldım ve ilk sayfasına öylesine bir göz attım. Niye, ben de bilmiyorum. Soğuk bir ter döktüm. İnna Fedorovna Sergeyenko. Doğum yılı, 1939... Bu da ne? Fotoğraf İrkina'nın... Hayır, o değil. İrka'ya benzeyen bir kadın, ama İrka değil. İnna Fedorovna Sergeyenko diye biri.

Kimliği dikkatle masanın kenarına koydum, kalktım ve parmak uçlarımda odaya yürüdüm. Tekrar buz gibi ter döktüm. Çarşafın altında yatan kadının yüzünü sıkıca örten kuru bir derisi vardı; beyaz ve keskin üst dişleri görünüyordu, gülüyormuş ya da acılı bir tebessüm içindeymiş gibi. Çarşafın

altındaki bir cadıydı. İstemsizce çıplak omuzlarını tuttum ve sarstım. İrka hemen uyandı, gözlerini açtı ve masumiyetle konuştu: "Dimkin, neyin var? Bir yerin mi ağrıyor?" Tanrım, İrka! Elbette İrka. Nedir bu delilik? "Horluyor muydum?" diye sordu İrka uykulu bir sesle ve tekrar uykuya daldı.

Parmak uçlarımda mutfağa döndüm, kimliği kendimden öteye itekledim, paketteki son sigarayı çıkardım ve yaktım. Evet, şimdi böyle yaşıyoruz işte. Hayatımız böyle olacak. Bundan sonra böyle.

İçimdeki buzdan hayvan biraz daha kıpırdandı ve durdu. Yüzümdeki tiksinti verici teri sildim, aniden anımsadım ve tekrar İrkina'nın çantasına eğildim. Kimliği oradaydı. İrina Ermonaevna Malyanova. Doğum yılı 1933. Hay aksi... Peki, bunu yapmalarına ne gerek vardı? Tesadüf değil bu. Kimlik, telgraf, İrka'nın zorlu yolculuğu, hatta tabutlarla dolu bir uçakta uçmuş olması bile tesadüf değil... Yoksa tesadüf mü? Doğa ana kör, beyni olmayan unsurlardan ibaret... Ve bu da Veçerovski'nin tezini gayet iyi destekliyor. Çünkü, eğer bir mikro-isyanla uğraşan homeostatik bir kâinat varsa, her şey böyle görünüyor olmalı... Havluyla sinek avlayan biri gibi: korkunç, vızıldayan, havayı yaran darbeler, kırılmış vazolar raflardan uçuyor, avize düşüyor, masum gece pervaneleri yok yere kurban oluyor, patisi ezilen kedi kuyruğunu kısmış, koltuğun altına kaçıyor... Etkisiz bir aşırı güç kullanımı. Gerçekten bir şey anlamıyorum. Belki de şimdi şehrin diğer tarafında bir ev yıkıldı; beni hedef almıştı aslında, ama piyango o eve çıktı, benim payıma ise sadece bu kimlik düştü. Ve bu, geçen gün M-deliklerini düşündüğüm için mi oldu? Bunları İrka'ya anlattığımı bir düşünsene...

Dinle, belki artık böyle yaşayamam. Kendimi hiçbir zaman korkak saymadım, ama hayat böyle işte, bir dakika huzur yok, kendi karından bile korkuyorsun onu cadı yerine koyup... Veçerovski ise Glukhov'u ayıplıyor. Demek beni de ayıplayacak. Her şeyin değişmesi gerek. Her şey başka türlü olacak. Başka dostlar, başka bir iş, başka bir hayat... Hatta belki başka bir aile... O zamandan beri önümde hep kör çap-

raşık patikalar beliriyor. Kör patikalar... Glukhov... Ve sabahları tıraş olurken aynada yüzüme bakmaktan utanacağım. Aynadaki çok küçük ve çok uysal bir Malyanov olacak.

Yani elbette, yeryüzündeki her şeye alışmak mümkün, her şeye. Her kayba. Ama bir düşünsene, bu nasıl büyük bir kayıp olacak! On yılımı harcadım bunun için. On yıl da değil, bütün hayatımı. Çocukluktan, okul ortamından, kendi yaptığım teleskoptan, birilerinin gözlemlerindeki Wolf sayılarının hesaplanmasından... Şu benim M-deliklerim; onlar hakkında da bir şey bilmiyorum: Onlarla ne yapabilirdim, kim ilgilenir benden sonra onlarla, devam ederler mi, gelişir mi, birileri katkıda bulunur ve gelecek yüzyıla miras kalır mı? Belki büyük şeyler de doğar bunlardan; ben de büyük şeyler kaybederim, eğer bunun, bütün kâinatın kendisine karşı isyana kalkıştığı bir sarsıntının embriyosu olduğu ortaya çıkarsa. Bir milyar yıl, uzun bir süre. Bir milyar yıl sonra, bir çamur damlasından uygarlık doğacak...

Ama ayaklar altına alınacağım. İlkin huzur vermeyecekler, işkence edecekler, çıldırtacaklar, eğer bunlar işe yaramazsa ayaklar altına alacaklar... Ah, anacığım! Saat altı. Güneş şimdiden her yeri ısıtıyor.

Ve sonra, neden bilmiyorum, göğsümdeki soğuk hayvan kayboldu. Kalktım, sakince yürüdüm, odaya girdim, sandalyeme tünedim, kâğıtlarımı ve kalemimi aldım. Sonra mutfağa döndüm, yayıldım, oturdum ve çalışmaya koyuldum.

Doğru dürüst düşünemiyordum, kafam saman doluydu sanki, göz kapaklarım yanıyordu; acıyla ve özenle müsveddeleri inceledim, artık gerekli olmayan her şeyi attım, geri kalanı düzene soktum, sıradan bir defter aldım, acele etmeksizin, kelimeleri zevkle, özenle, dikkatle seçerek her şeyi kopyalamaya koyuldum; bir makalenin ya da raporun son halini yazıyormuşum gibi.

Çokları çalışmanın bu aşamasını sevmezler, ama ben severim. Terimlerimi acele etmeden, en kibar ve iktisatlı ifadeler üzerinde kafa yorarak süslemek, müsveddelerde gizli hataları bulmak, grafikler çizmek, tabloları formüle etmek

hoşuma gider. Özetlerin yapılması, kendine ve kendi emeğinin ürününe hayranlıkla bakma zamanı, bir bilim adamının asil ve pis işidir.

Ve İrka yanımda belirip çıplak kollarıyla boynuma sarılana ve sıcak yanaklarını yanağıma değdirene kadar kendime, kendi emeğimin ürününe hayranlıkla baktım.

"E-e?" dedim ve gerindim.

Bu benim İrka'mdı, her zamanki gibi, hiç de dün olduğu gibi mutsuz bir korkuluğa benzemiyordu. Yüzü pembeydi, tazeydi, gözleri parlak ve neşeliydi. Tarlakuşum. İrka, tarlakuşum benim. Ben baykuşum, o tarlakuşu. Böyle bir sınıflandırmayı bir yerlerde duymuştum. Tarlakuşları erken yatarlar, kolayca ve zevkle uykuya dalarlar, yine kolayca ve zevkle uyanırlar, hemen şarkı söylemeye başlarlar ve yeryüzünde onları öğle vaktine kadar uyutacak hiçbir şey yoktur.

"Gene mi uyumadın?" diye sordu, cevabımı beklemeden balkon kapısına gitti. "Neye sesleniyorlar böyle?"

Avludaki sıradışı gürültüyü ancak o zaman fark ettim; polis geldikten sonraki, ambulans henüz yoldayken bir olay yerinde biriken kalabalığın gürültüsü gibi.

"Dimka!" diye bağırdı İrka. "Baksana! Mucize gibi!"

Kalbim yerinden çıktı. Bu mucizeleri biliyorum ben. Sıçradım...

Parça 19... kahve. Ve İrina neşeyle, her şeyin harika olduğunu bildirdi. Nihayet yeryüzündeki her şey harikaydı. Odesa'daki on gün boyunca can sıkıntısından patlamıştı, çünkü Odesa bu yaz her zamankinden daha kalabalıktı, beni özlemişti ve oraya dönmeye de niyeti yoktu, özellikle de şimdi bilet bulunmadığından. Zaten annesi de ağustos sonunda Leningrad'a gelmeye niyetlenmişti, Bobka'yı da yanında getirecekti. Ve şimdi İrka işe dönüyor; hemen şimdi, kahvesini içer içmez. Tatile birlikte gideceğiz, martta ya da nisanda; Kirovsk'a gideceğiz, dağlarda kayak yapmaya.

Sonra domatesli menemen yedik. Ben domatesli menemeni hazırlarken İrka da koca daireyi bir sigara bulma umu-

duyla altüst ediyordu, bulamadı ve aniden hüzne kapıldı, yüzü karardı, biraz daha kahve yaptı ve Snegovoy'u sordu. Ona İgor Petroviç'ten duyduklarımı, keskin köşelerini yumuşatarak ve bütün hikâyeyi, normal trajik bir olaymış gibi göstermeye çalışarak anlattım. Ben bütün bunları anlatırken güzel Lidoçka'yı hatırladım, ağzımı açıyordum ki tam zamanında çenemi tuttum.

İrka, Snegovoy hakkında bir şeyler konuştu, bir şeyleri hatırladı, ağzının köşesi hüzünle büzüldü ("... şimdi kimseden sigara isteyemeyeceğim!"), ben ise küçük yudumlarla kahvemi içiyordum ve şimdi ne yapacağımı bilmeksizin düşünüyordum; İrka'ya her şeyi anlatmalı mıyım? Tabii, ne Lidoçka, ne de sipariş hakkında konuşmaya gerek yok, çünkü Lidoçka da, siparişler de son derece belirsiz, daha doğrusu fazlasıyla belirgin, çünkü şimdiden epey zaman geçtiği halde İrka ne arkadaşına, ne de kendi siparişlerine değindi. Elbette, İrka unutmuş olabilir. Birincisi, heyecandan; ikincisi, zaten her zaman her şeyi unutur; şimdiyse, günahı boynuma, böyle kaygan meselelere hiç dokunmamak en iyisi. Belki de, küçük bir yem atsam iyi olur.

Ve, İrka'nın Snegovoy hakkında konuşmayı bıraktığı ve Bobka'nın, ondan sonra da kaynanamın bir çukura nasıl düştüğü gibi daha neşeli konulara giriştiği uygun anı seçerek, önemsemez bir tonla sordum:

"Şu senin Lidoçka ne âlemde?"

Benim bu küçük yemim, berbat ve hödükçe bir laf alma girişimi olarak vuku buldu. İrina'nın gözleri irileşti.

"Hangi Lidoçka?"

"Şu seninki... ilkokuldan..."

"Ah, Ponomareva? Nereden aklına geldi o?"

"Öylesine..." diye geveledim. "Öylesine geldi işte." Ve bir karşı soru düşündüm. "Odesa, 'Potemkin Zırhlısı'... Mavnalar, iri kefaller... Bütün bunlar hatırlattı işte, ne bileyim! Niye takıldın ki buna?"

İrka bana bakarak birkaç kez göz kırptı, sonra konuştu:

"Karşılaştım. Öyle güzel olmuş ki, peşindeki erkekleri sopayla kovalamak gerek..."

Sessizlik oldu. Of, yalan söylemeye dayanamıyorum... Güya yem attım; alnımın çatından kurşun yedim sanki. İrka'nın sorgulayan bakışları altında, boş fincanı masaya koydum ve yapmacık bir tonla konuştum: "Bizim ağaç ne âlemde?" Balkon kapısına yaklaştım ve dışarı baktım. Peki, şöyle ya da böyle, bu Lidoçka meselesinin ne olduğu çok açık. Kesinlikle. Peki, bizim ağaç ne âlemde ki gerçekten?

Ağaç yerindeydi. Kalabalık dağılmıştı. Ağacın yanında sadece kapıcı Kefir, üç temizlikçi, su tesisatçısı ve iki de polis kalmıştı. Ayrıca sarı bir devriye arabası da vardı. Hepsi de (araba dışında, elbette) ağaca bakıyor ve belli ki şimdi ne olacağını ve bunun ne anlama geldiğini konuşuyorlardı. Polislerden biri kasketini çıkarmıştı, kazınmış kafasını mendille siliyordu. Avlu şimdiden sıcacık olmuştu, şimdi sıcak asfalt, toz ve benzin kokusuna yeni, orman kokusu gibi, tuhaf bir koku daha karışıyordu. Kafası tıraşlı polis aniden kasketini giydi, mendilini kaldırdı, alçak bir yere oturdu ve parmağıyla toprağı karıştırmaya koyuldu. Balkondan uzaklaştım.

İrka banyodaydı. Çabucak masayı topladım, bulaşıkları yıkadım. Son derece uykusuzdum, ama uyuyamayacağımı biliyordum. Herhalde gerçekten de bu hikâye bitene kadar uyuyamazdım. Veçerovski'yi aradım. Telefon çalarken Veçerovski'nin evde olmayacağını, bugün doktora öğrencilerinin sınavı olduğunu hatırladım; ama ben daha bu düşüncenin sonuna gelmeden Veçerovski ahizeyi kaldırdı.

"Evde misin?" diye sordum aptalca.

"Ne diyebilirim ki sana..." diye cevap verdi Veçerovski.

"Peki, peki," dedim. "Ağacı gördün mü?"

"Evet."

"Ne düşünüyorsun?"

"Sanırım öyle," dedi Veçerovski.

Banyo tarafına doğru eğildim ve sesimi alçaltarak konuştum:

"Bence, bu benim."

"Öyle mi?"

"Hı-hı. Müsveddeleri temize çekmeye karar vermiştim."

"Bitti mi?"

"Hepsi değil. Şimdi oturup bitirmeye çalışacağım."

Veçerovski sustu.

"Peki neden?" diye sordu.

Afalladım.

"B-bilmiyorum... Bir anda hepsini temize çekmek istedim... Bilmiyorum. Belki de kederden. Peki sen bugün bir yere gitmiyor musun?"

"Sanırım, hayır. İra nasıl?"

"Cıvıldıyor," dedim. İstemsizce gülümsemiştim. "İrka'yı bilirsin. Kazdan süzülen su gibi."

"Ona anlattın mı?"

"Ne diyorsun! Tabii ki, hayır."

"Niye, 'tabii ki, hayır'?"

İç çektim.

"Biliyor musun, Fil, bunu ben de düşündüm, anlatsam mı, anlatmasam mı... Bilmiyorum. Bilmiyorum."

"Eğer ne yapacağını bilmiyorsan," dedi Veçerovski, "hiçbir şey yapma."

Bunu o söylemeksizin de bildiğimi söylemek istedim, ama İrka banyoda duşu kapadı, ben de aceleyle konuştum:

"Peki, çalışmaya gidiyorum. Bir şey olursa ara, evde olacağım."

İrka giyindi, makyajını yaptı, burnuma bir öpücük kondurdu ve aceleyle çıktı. Yüzükoyun yatağa uzandım, başımı ellerimin üzerine koydum ve düşünmeye başladım. Kalyam çabucak yetişti, üzerime tırmandı, sırtıma uzandı. Yumuşak, sıcak ve nemliydi. Uyuyakaldım. Baygınlık gibi bir şeydi. Bilincim kayboldu, sonra aniden geri geldi. Kalyam sırtımda değildi, kapı çalıyordu; ta ta-ta ta-ta diye. Yataktan fırladım. Kafam açıktı, kendimi kavgaya hazır hissediyordum. Ölüme ve ölümden sonra kazanacağım şana hazırdım sanki. Yeni bir döngünün başladığını anlıyordum, ama artık korkmuyordum; cüretli, öfkeli bir kararlılık içindeydim.

Oysa kapıdaki Vayngarten'di. Olanaksız bir şey: dünkünden daha terli, daha dağınık, daha irileşmiş gözlerle, daha hırpanîydi.

"Bu ağaç nasıl oldu?" diye daha eşikte beni sorgulamaya koyuldu. Ve bir başka olanaksız şey daha: Fısıldıyordu.

"Normal konuşabilirsin," dedim. "İçeri gir."

Girdi, dikkatle yürüyor ve çevresine bakınıyordu, içlerinde kocaman müsvedde klasörü olan iki ağır alışveriş filesini dolaba tıkıştırdı ve ıslak avuçlarıyla ıslak boynunu sildi. Kalyam'ı ayağımla girişe itekledim ve kapıyı kapadım.

"E-e?" dedi Vayngarten.

"Gördüğün gibi," diye cevapladım. "Odaya gidelim."

"Bu ağaç senin işin mi?"

"Benim."

Oturduk. Ben masaya, o da yanımdaki koltuğa. Alt düğmeleri iliklenmemiş naylon ceketinin altından, ağ atletinin zorlukla örttüğü kocaman, kıllı göbeği fırlamıştı. Hırıldadı, pufladı, kurulandı, sonra koltuğa yerleşmeye çalıştı, arka cebinden bir sigara paketi çıkardı. Bu sırada alçak sesle kendi kendine küfür ediyordu.

"Demek ki savaş devam ediyor..." dedi sonunda, kıllı burun deliklerinden iri dumanlar salarak. "Ayakların üzerinde ölmek, diz çökerek yaşamaktan daha iyidir; tram-tararam! Aptal!" diye kükredi. "Aşağıya hiç inmedin mi? İki ayaklı masadan başka bir şey değilsin sen! Hiç değilse nasıl büyüdüğünü gördün mü? Sanki patlamış gibi! Ya senin kıçında büyüseydi? Tram tararam tram ve tararam!"

"Neye bağırıyorsun?" dedim. "Sakinleştirici lazım mı?"

"Votka yok mu?" diye sordu.

"Yok."

"Peki şarap?"

"Hiçbir şey yok. O bana getirdiğin ne?"

"Benim Nobel Ödülü'm!" diye bağırdı. "Nobel'imi getirdim! Ama sana değil, aptal... Senin kendi derdin sana yeter!" Öfkeyle ceketinin üst düğmelerini çözmeye koyuldu, düğmeleri çekiştirirken küfrediyordu. "Bu günlerde fazla aptal

yok," diye açıkladı. "Günümüzde çoğunluk, tamamen haklı olarak yoksul ve hasta olmaktansa zengin ve sağlıklı olmanın daha iyi olduğunu düşünüyor. Bize fazla bir şey gerekmiyor: bir araba ekmek, bir araba havyar; hadi havyar siyah, ekmek de beyaz olsun... On dokuzuncu yüzyılda değiliz, moruk," dedi samimiyetle. "On dokuzuncu yüzyıl ölüp gitti, gömüldü, ondan kalan tek şey de leş kokusu, babalık, başka bir şey değil. Bütün gece uyuyamadım. Zahar horluyor, onun canavar oğlu da öyle, bense uyuyamıyorum, bilincimde on dokuzuncu yüzyılın kalıntılarına veda ediyorum. Yirminci yüzyıl, ihtiyar, hesap yüzyılı, duygu değil! Duygu dediğin de zaten bildiğimiz gibi bilgi eksikliğinden başka bir şey değil. Gurur, onur, gelecek kuşaklar; bunların hepsi eski asilzade boşboğazlığı. Athos, Porthos, Aramis. Ben bunu yapamam. Yapmayı bilmem, tram-tararam! Değer problemi mi? Buyurunuz! Dünyadaki en değerli şey benim kişiliğim, ailem ve dostlarım. Geri kalan her şeyi şeytan alsın. Geri kalan benim sorumluluklarımın ötesinde. Kavga mı? Tabii ki. Kendim için. Ailem için, dostlarım için. Sonuna kadar, merhamet etmeden. Ama insanlık için? Dünyalıların onuru için? Galaktik bir saygınlık için? Şeytan alsın! Kelimeler için dövüşmem ben! Düşünecek daha önemli şeylerim var! Ama sen, nasıl istersen. Aptallara akıl vermiyorum."

Sıçradı ve koca bir balon gibi mutfağa gitti. Lavabonun üzerindeki musluktan su gürültüyle fışkırdı.

"Bütün gündelik hayatımız," diye seslendi mutfaktan, "birbirini takip eden bir alışveriş zinciri! Kârsız bir alışveriş yapmak için tamamen aptal olmak gerek! Bunu on dokuzuncu yüzyılda bile biliyorlardı..." Sustu, suyu içerken yutkunduğunu işitiyordum. Sonra musluk sustu ve Vayngarten tekrar odaya geldi, ağzını siliyordu. "Veçerovski'nin sana verdiği akıl bir işe yaramaz," diye açıkladı. "İnsan değil o, robot. Ayrıca da yirminci yüzyıldan değil, on dokuzuncu yüzyıldan bir robot. Eğer on dokuzuncu yüzyılda robot yapmayı biliyor olsalardı, tıpkı Veçerovski gibi yaparlardı... Eğer istersen beni adi biri say. İtiraz etmem. Ama üzerimden silindir gibi geçil-

mesine de izin vermem! Kimseye. Ne olursa olsun. Canlı bir it, ölü aslandan daha iyidir; canlı bir Vayngarten de ölü bir Vayngarten'den çok çok daha iyidir. Vayngarten'in görüşü bu işte; ve inanıyorum ki onun ailesinin ve dostlarının görüşü de bu..."

Sözünü kesmedim. Bu koca ağızlıyı çeyrek yüzyıldır tanıyorum ve herhangi bir yüzyılda da değil, yirminci yüzyılda. Böyle bağırıyor, çünkü kafasındaki her şey yerli yerine oturmuş. Sözünü kesmenin anlamı yok, işitmez. Vayngarten kafasındakileri yerli yerine koyana kadar onunla bir denginizmiş gibi, çok sıradan bir insanla tartışıyormuşsunuz gibi tartışabilirsiniz, hatta onu tamamen başka bir şeye ikna da edebilirsiniz. Ama kafasındaki her şeyi yerli yerine oturtmuş Vayngarten kasetçalara dönüşür. Sonra bağırır ve örneği görülmemiş bir alaycı oluverir; belki de bu, zorlu çocukluk yılları yüzünden böyledir.

Bu yüzden, sessizce onu dinliyor, bandın bitmesini bekliyordum; bana en çok şaşırtıcı gelen, canlı ve ölü Vayngarten'le ilgili çok fazla konuşmuş olmasıydı. O korkmazdı, benim gibi değildi yani. Her çeşit Vayngarten'i görmüştüm: âşık Vayngarten, avcı Vayngarten, hayvanın biri olan Vayngarten, kafa bulan Vayngarten. Sadece bir Vayngarten'i hiç görmemiştim: korkmuş Vayngarten. Sigara paketine uzanmak için birkaç saniyeliğine kendini kapatana kadar onu bekledim ve öylesine soruverdim:

"Ne oldu sana, korkuttular mı?"

Sigara paketini hızla bıraktı ve masanın öte yanından bana iri işaret parmağını gösterdi. Bunu sormamı bekliyor gibiydi. Cevap, daha önceden kasete alınmıştı; sadece jestleriyle değil, sözleriyle de:

"Tabii ya, beni korkuttular," dedi, işaret parmağını burnumun altında sallayarak. "On dokuzuncu yüzyıl değil bu. On dokuzuncu yüzyılda korkutuyorlardı. Yirminci yüzyılda böyle aptallıklarla uğraşmıyorlar. Yirminci yüzyılda satın alıyorlar. Beni korkutmadılar, satın aldılar, anlıyor musun, ihtiyar? Seçim işte! Ya seni pestilin çıkıncaya kadar eziyorlar, ya da

iki akademi üyesinin almak için birbirlerini yedikleri yeni bir enstitüyü sana veriyorlar. Bu enstitüde on Nobel alacağım, anladın mı? Hakikaten, kötü bir alışveriş değil. Sanki doğuştan kazanılmış hakkımmış gibi. Vayngarten'in bilimsel merak özgürlüğü hakkı. Kötü bir alışveriş değil, ihtiyar, benimle tartışma! Rafa kaldırılmış bir hak! On dokuzuncu yüzyıldan! Yirminci yüzyılda kimsenin böyle bir hakkı yok. Böyle bir hakka sahip olunca bütün hayatın boyunca deney tüplerini temizleyen bir laborant olursun. Enstitü dediğin boş bir yer de değil. On yeni fikir ileri süreceğim orada, hatta yirmi, eğer bunlardan bir-ikisi hoşlarına gitmezse tekrar pazarlık edeceğiz! Azmin elinden hiçbir şey kurtulmaz, moruk. Rüzgâra tükürmeyelim. Ağır bir tank doğruca üzerine geliyorsa onun yolundan çekilmeyi bilmek gerekir..."

Bir süre daha bağırdı, sigara içti, hırıltıyla öksürdü, boş bara atıldı ve içeriye göz gezdirdi, hayal kırıklığıyla geri sıçradı ve yeniden bağırdı, sonra sustu, kelimeleri tükendi, koltuğa oturdu, başını yaslayıp tuhaf mimiklerle tavana bakmaya koyuldu.

"Öyle olsun," dedi. "Peki Nobel'ini yanında nereye götürüyorsun? Kazan dairesine götürmen gerekirken beşinci kata tırmanıp buraya getiriyorsun..."

"Veçerovski'ye," dedi.

Şaşırdım.

"Senin Nobel'in Veçerovski'nin ne işine yarayacak?"

"Bilmiyorum. Kendisine sor."

"Dur bakalım," dedim. "Seni mi aradı?"

"Hayır. Ben onu aradım."

"Ve?"

"Ne, ve? Ne, ve?" Koltukta doğruldu ve ceketini iliklemeye başladı. "Bu sabah onu arayıp elimdeki kuşu seçtiğimi söyledim."

"Ve?"

"Ne, ve? Ve... O zaman bütün materyalini bana getir dedi."

Sustuk.

"Neden senin materyalini istediğini anlamıyorum," dedim.

"Çünkü o Don Kişot!" dedi Vayngarten, havlar gibi. "Çünkü kızarmış bir horoz onu hiç gagalamamış! Çünkü hiç çiğneyebileceğinden fazlasını ısırmamış!"

Anlamıştım.

"Dinle, Valka," dedim. "Yapma. Kahrolası, aklını kaybetmiş! Gırtlağına kadar toprağa gömecekler adamı! Kimin işine yarar ki bu?"

"Ne olacak yani?" diye hırsla sordu Vayngarten. "Ne olacak?"

"Yakıver gitsin lanet olası revertaz'ını! Hadi, şimdi yakalım... Banyoda... Ha?"

"Yazık," dedi Vayngarten, ve öte tarafa baktı. "Gücümüz yok, yazık... Birinci sınıf bir iş bu. Ekstra. Lüks."

Çenemi kapadım. Vayngarten ise tekrar aniden koltuktan kalktı, odadan koridora volta atmaya koyuldu, sonra kasetçalar tekrar çalışmaya başladı. Utanç verici, evet! İnsanın gururu inciniyor, evet! Özellikle bunu kimseye anlatamayınca onuru kırılıyor. Ama bir düşün; gurur dediğin aptallıktan başka bir şey değil ki. Bizim durumumuzdaki insanların ezici çoğunluğu bir saniye bile düşünmezdi. Bizim için aptal derlerdi! Ve doğru da derlerdi! Daha önce hiç geri adım atmadık mı? Binlerce kez! Ve daha binlerce kez atacağız! Ve tanrıların değil, uyuz bürokratların önünde, dokunması bile iğrenç olan bitlerin önünde..."

Önümde yürümesi, terlemesi ve kendini haklı çıkarması beni çileden çıkardı ve ona, geri adım atmanın başka şey, teslim olmanın ise bambaşka bir şey olduğunu söyledim. Ah, nasıl da patladı! Kötü yerden yakalamıştım. Ama üzgün de değildim. Sinir sistemine çomak soktuğum o değildi, kendimdim... Her neyse, kavga ettik ve gitti. Filesini alıp Veçerovski'ye gitti. Yarı yolda, geç vakit geri geleceğini söyledi, ben de ona İrka'nın döndüğünü söyledim; o zaman tamamen kendini kaybetti. İnsanların kendisinden hoşlanmamasını sevmiyordu.

Masaya oturdum, kâğıtlarımı geri çıkardım ve çalışmaya başladım. Aslında çalışmak değil de, düzene sokmak. İlk anda, masanın altında bir bomba patlamasını ya da gırtlağından bağlı mor bir kafanın pencerenin önünde belirmesini bekliyordum. Ama bunların hiçbiri olmadı, işime devam ettim; ancak kapı tekrar çaldı.

Hemen açmadım. Önce mutfağa gidip et ezmek için kullandığımız tokmağı aldım, uğursuz bir şeydi bu; bir tarafı çatallı, diğer tarafı çekiç gibiydi. Bir şey olursa kaşlarının arasına indir... Barışçıl biriyimdir, ne tartışmayı ne de kavga etmeyi severim, Vayngarten gibi değilimdir. Ama canıma yetmişti. Canıma yetmişti.

Kapıyı açtım. Zahar'dı.

"İyi günler, Mitya, Tanrı aşkına bağışlayın," dedi yapmacık bir patavatsızlıkla.

İstemeden aşağıya baktım. Kimse görünmüyordu. Zahar yalnızdı.

"Girin, girin," dedim. "Çok memnun oldum."

"Biliyor musunuz, size bir bakmaya karar verdim..." Utangaç gülümsemesine ve entelektüel görünüşüne hiç uymayan o aynı yapmacık tonla devam etti. "Vayngarten bir yerlere kayboldu, kahrolasıca... Bütün gün onu aradım, yok. Sonra Filip'i görmeye geldim, Palıç'ı... e-e... Sonra şuraya bir bakayım, belki buradadır diye düşündüm..."

"Filip Pavloviç mi?"

"Hayır, hayır, Valentin... Vayngarten."

"O da Filip Pavloviç'e gitti," dedim.

"Öyle mi!" dedi büyük bir hoşnutlukla, Zahar. "Çok oldu mu?"

"Bir saat oluyor..."

Yüzü bir anlığına donakaldı; elimdeki tokmağı görmüştü.

"Yemek mi hazırlıyordunuz?" dedi ve cevabımı beklemeden aceleyle ekledi: "Her neyse, sizi rahatsız etmeyeyim, gidiyorum..." Geri, kapıya yöneldi, ama durdu. "Ah, tamamen unutmuştum... Yani unutmadım da, sadece bilmiyorum... Filip Palıç... Hangi dairede kalıyor?"

Söyledim.

"A-ha, a-ha... Biliyor musunuz, o aradı beni, ben de... sormayı unutuverdim... sohbet sırasında..."

Geri çekildi ve kapıyı açtı.

"Anlıyorum, anlıyorum," dedim. "Sizin oğlan nerede?"

"Benim dertlerim bitti!" diye neşeyle bağırdı, eşiği geçti ve...

Onuncu Bölüm

Parça 20... bu keçi ininde genel bir temizlik yapmak için. Bundan zorlukla kaçınıyordum. Çalışmamı bitirmem konusunda anlaşmıştık; İrka ise, birincisi yapacak hiçbir işi olmadığından, ikincisi sabırsızlandığından, üçüncüsü, küvette uzanıp "Yabancı Edebiyat"ın son sayısını okumaya tahammülü olmadığından çamaşırları topluyor ve Bobkina'nın odasıyla uğraşıyordu. Ben de büyük odayı toplayacaktım, ama bugün değil, yarın. *Morgen, morgen, nur nicht heute.* Hem de tek bir toz kırıntısı kalmamacasına.

Masama yayılmıştım, bir süre her şey sakin ve huzurluydu. Çalışıyordum, zevkle çalışıyordum, ama aralıksız bir zevkle. Daha önce hiç böyle çalışmamıştım. Tuhaf, kasvetli bir hoşnutluk hissediyordum, kendimle gurur duyuyordum, kendime saygı duyuyordum. Geri çekilmekte olan yoldaşlarını korumak için makineli tüfek başında kalan bir asker de böyle hissetmeliydi sanki: Yalnız, burada sonsuza kadar kalacağını bilerek, artık kirli tarlalardan, düşman üniformaları içinde kaçışan siluetlerden ve ağır, kasvetli gökyüzünden başka hiçbir şey görmeyerek, ama doğrusunu yaptığını, bunun başka yolu olmadığından emin olarak ve bununla gurur duyarak. Ve beynimin içinde bir muhafız, ben çalışırken, dikkatle ve keskin bir kavrayışla çevreyi dinliyor ve bakıyordu; hiçbir şeyin sona ermediğini, her şeyin devam ettiğini ve ellerimin altında, dolapta o korkunç bir tarafı dişli diğer tarafı çekiç şeklinde tokmağın olduğunu hatırlıyordu. Bu muhafız ansızın başımı kaldırttı bana, çünkü odada bir şeyler oluyordu.

Aslında özel bir şey olmuyordu. İrka masanın önünde duruyor ve sessizce bana bakıyordu. Ve kuşkusuz bu anda, bir şey olmuştu, tamamen beklenmedik ve vahşi bir şeydi bu; çünkü İrka'nın gözleri kare gibiydi ve ağzı da açılmıştı. Ben daha bir kelime söyleyemeden İrka önüme, kâğıtlarımın üzerine pembe bir paçavra fırlattı, bunu otomatik bir hareketle aldım ve bir sutyen olduğunu gördüm.

"Bu da nesi?" diye sordum, bir İrka'ya, bir sutyene bakıyordum, şaşkına dönmüştüm.

"Bir sütyen," dedi yabancı bir sesle İrka ve sırtını bana dönerek mutfağa gitti.

Korkunç önsezilerle buz kesmiştim, dantelli pembe paçavrayı elimde çeviriyor ve bir şey anlamıyordum. Neydi bu? Nereden çıkmıştı? Sonra aniden, Zahar'a musallat olan çılgın kadınları hatırladım. İrka için korkuyordum. Sütyeni bir kenara attım, yerimden sıçradım ve mutfağa koştum.

İrka, masaya dayalı taburede oturuyordu, başını ellerinin arasına almıştı. Sağ elinin parmakları arasında bir sigara tütüyordu.

"Dokunma bana," dedi sakin ve korkutucu.

"İrka!" dedim acınacak halde. "İrka! İyi misin?"

"Hayvan..." dedi belli belirsiz, elini saçlarından çekti ve titreyen parmaklarıyla sigarayı dudaklarına götürdü. Ağladığını gördüm.

Ambulans mı çağırsam? İşe yaramaz bu! Sakinleştirici? Bromit? Tanrım, yüzü öyle korkunç ki... Bir bardak alıp musluktan su doldurdum.

"Şimdi her şeyi anladım..." dedi İrka, kesik kesik içini çekip bileğiyle bardağı uzaklaştırırken. "Telgrafı da anladım, her şeyi de... İşte buradayız... Kim o kadın?"

Oturdum ve bardağı kafama diktim.

"Kim?" diye sordum aptal gibi.

Bir an, bana vurmak istediğini düşündüm.

"Böyle asil bir adilik çok lazımdı değil mi," dedi tiksintiyle. "Evlilik yatağımızı kirletmek istemedin... Ah, ne büyük asalet... Oğlumuzun odasında eğlendin..."

Suyu bitirdim ve bardağı masaya koymaya çalıştım, ama ellerim beni dinlemiyordu. Doktor! Bu kelime dört dönüyordu başımın içinde. İrina'm benim, küçük İrina'm, bir doktor çağırmalıyım!

"Peki," dedi İrka. Bana bakmıyordu. Kapıya bakıp sigara içiyordu, nefes çekip duruyordu. "Peki, devam etmeyeceğiz. Sen hep aşkın bir sözleşme olduğunu söylerdin. Bütün bunlar sende pek güzel dururdu: aşk, onur, dostluk... Ama sütyeni arkanızda bırakmayı unutmamayı bile akıl edemediniz... Belki iyi ararsak orada külot da bulunur?"

Bir flaş patlamış gibiydi. Şimdi her şeyi anlıyordum.

"İrka!" dedim. "Tanrım, beni öyle korkuttun ki..."

Tabii ki bu, hiç de onun duymadığı beklediği şey değildi, çünkü aniden yüzünü bana çevirdi, beyaz, gözyaşları içindeki tatlı yüzünü, ve öyle bir beklentiyle, öyle bir umutla baktı ki bana, neredeyse ben de gözyaşlarına boğulacaktım. Sadece tek bir şey istiyordu: Her şeyin açıklanmasını, her şeyin saçma, hata, absürt bir tesadüf olduğunun ortaya çıkmasını.

Bu, bardağı taşıran son damlaydı. Artık dayanamıyordum. Artık bütün bunları kendime saklamak istemiyordum. Ve son iki günün dehşet ve çılgınlığını onun önüne seriverdim.

Aslında bilmiyorum, belki de başlangıçta hikâyem bir fıkra gibiydi. Ama konuştum, konuştum, hiçbir şeye aldırmadım, onun sivri diliyle müdahale etmesine izin vermedim, sadece anlattım, düzensizce, kronolojiye aldırmadan ve yüzündeki inanmama ve umut ifadesinin nasıl ilkin şaşkınlığa, sonra huzursuzluğa, sonra korkuya ve en son da acımaya dönüştüğünü gördüm.

Açık kapının önünde, büyük odada oturuyorduk; o koltukta, ben de yanında, halıda, yüzümü dizlerine bastırarak; dışarıda bir fırtına vardı, mor bir bulut çatıların üzerine düştü, yağmur boşalttı ve azgın şimşekler yirmi katlı apartmanın tepesine iniyor ve binanın içinde kayboluyordu. İri, soğuk damlalar pencerenin pervazına düşüyor, odaya sıçrıyor, uğuldayan rüzgâr sarı perdeyi savuruyordu, bizse hareketsiz oturuyorduk ve o sakince saçlarımı okşuyordu. Ve ben

büyük bir ferahlık hissediyordum. Sözüm bitti. Sırtımdaki yükün yarısı gitti. Ve şimdi yüzümü onun güneş yanığı, yumuşak dizlerine bastırarak nefes alıyordum. Gök gürültüsü neredeyse aralıksızdı ve konuşmak güçtü, zaten içimden konuşmak gelmiyordu artık.

Sonra o konuştu:

"Dimka. Beni düşünmemeliydin. Ben yokmuşum gibi karar almalıydın. Çünkü ne olursa olsun hep yanında olacağım. Ne karar alırsan al."

Sıkıca kucakladım onu. Aslında böyle diyeceğini ve kelimelerin anlamsız olduğunu biliyordum, ama gene de mutluydum.

"Affet beni," diye devam etti, sonra sustu, "ama hâlâ tam olarak aklım almıyor... Hayır, inanıyorum sana, inanıyorum... Ama bütün bunlar öyle korkunç ki... Belki daha... şey, daha... basit, daha anlaşılır bir açıklama aramak gerekiyordur..."

"Aradık," dedim.

"Hayır, aslında böyle demek istemiyorum... Tabii ki Veçerovski haklı... ama şu... ne diyordu... homeostatik kâinat meselesinde değil... Meselenin bu olmadığında haklı. Gerçekten, ne fark eder ki? Eğer kâinatsa teslim olmak gerekiyor ama uzaylılarsa mücadele mi etmek gerek? Ama sen beni dinleme. Böyle konuşuyorum, çünkü kafam karışık..."

Korkuyla titriyordu. Kalktım, koltukta yanına sıkıştım ve kucakladım. Şimdi yalnızca tek bir şey istiyordum: Ne kadar çok korktuğumu tekrarlamak. Kendim için ne çok korktum, onun için ne çok korktum, ikimiz için ne çok korktum... Ama bu tabii anlamsız ve belki de zalimceydi.

Bana öyle geliyordu ki, eğer o olmasaydı ne yapacağımı çok iyi bilirdim. Ama vardı. Ve benimle gurur duyduğunu da biliyordum, her zaman öyleydi. Epey sıkıcı bir adamım ben, çok da şanssız, ama o benimle gurur duyuyordu işte. Bir zamanlar iyi bir sporcuydum, çalışmayı hep bilmişimdir, kafam iyi çalışır, gözlemevinde dururken de iyiyim, dostlarımın arasında da iyiyim, neşelenmeyi bilirim, hazırcevap

olmayı bilirim, tartışmayı bilirim... Ve o bütün bunlardan gurur duyuyordu. Birazcık da olsa, gurur duyuyordu işte. Bazen bana nasıl baktığını görüyordum... Bir denizanasına dönüştüğümde gerçekten nasıl davranırdı, bilmem. Belki de onu doğru bir şekilde sevememiştim bile, ve bunu yapmayı hiç beceremeyecektim...

Ve benim düşüncelerime cevap verir gibi, canlanıp ansızın sordu:

"Hatırlıyor musun, bütün sınavlarımızı geride bıraktık ve artık, ölene kadar başka sınav vermemize gerek yok diye sevinmiştik bir zamanlar? Demek ki, hepsi değilmiş. Demek ki bir tane daha kalmış."

"Evet," dedim, ve bunu düşündüm: Sadece bu sınav kaldı, beş mi almak iyi yoksa iki mi, kimse bilmiyor. Ve neye beş, neye iki verdikleri de belirsiz.

"Dimka," diye mırıldandı, yüzünü bana çevirerek. "Gerçekten onların peşine düşmesine neden olacak kadar büyük bir şey keşfetmiş olmalısın... ne olursa olsun, gurur duymalısın... Hepiniz duymalısınız... Kâinat ananın dikkatini çektiniz!"

"Hım..." dedim, ve düşündüm: Artık Vayngarten ve Gubar'ın gurur duyacağı bir şeyleri yok; bana gelince, hâlâ büyük bir belirsizlikle karşı karşıyayım.

Ve bir kez daha düşüncelerimi dinlemiş gibi konuştu:

"Ne karar alacağının önemi yok. Önemli olan, böyle keşifleri yapabiliyor olman... Söylesene, neyle ilgili bu? Yoksa bu da mı yasak?"

"Bilmiyorum," dedim ve yeniden düşündüm: Sadece beni rahatlatmaya mı çalışıyor, yoksa gerçekten böyle mi düşünüyor; yoksa zavallıcık, beni teslim olmaya itecek kadar çok mu korktu; ya da sadece, içmek zorunda kalacağımı bildiği hapı mı tatlandırıyor? Belki de tersine, beni mücadeleye itiyordur, gururumu okşuyordur bunun için?

"Domuzlar," dedi sakince. "Onlara rağmen ayrılmayacağız. Değil mi? Bunu yapamayacaklar. Değil mi, Dimka?"

"Tabii ki," dedim ve düşündüm: Mesele de bu ya, güzelim. Şimdi, sadece bu.

Fırtına yatıştı. Bulut acele etmeksizin döndü, kuzeye yöneldi, geride yağmurun hafifçe yağdığı gri, puslu bir gökyüzü bıraktı.

"Yağmur getirdim," dedi İrka. "Oysa cumartesi birlikte Solneçnoe'ye gitmeyi ummuştum."

"Cumartesiye çok var," dedim. "Belki de gideriz..."

Her şey söylenmişti. Şimdi Solneçnoe, Bobka'nın kitaplığı, yine bozulan çamaşır makinesi hakkında konuşmak gerekiyordu. Bütün bunlar hakkında konuştuk. Ve bu sıradan bir akşama benzer bir illüzyondu, ve bu illüzyonu uzatmak, güçlendirmek için çay içmeye karar verdik. Yeni bir Seylan çayı paketi açtık, gayet titiz ve bilimsel bir tavırla kaynar su döküldü çaydanlıktan, masanın üzerinde törensel bir Harika Hanım kutusu duruyordu, sonra ikimiz kaynama anını kaçırmamak için suyu dikkatle takip ederek çaydanlığın başında durduk, fincanları ve tabaklarını yerleştirdik; ben sakince sipariş fişini, Lidoçka hakkındaki notu ve İ. F. Sergeyenko'nun kimliğini aldım, buruşturdum ve belli etmeden çöp kutusuna tıkıştırdım.

Ve harika bir çaydı bu; gerçek çay, 'bir içecek olarak çay'. Her şeyi konuştuk, en önemlisi dışında; İrka'nın şimdi ne düşündüğünü düşünüp durdum, çünkü öyle bir hali vardı ki, sanki bütün bu korkuyu unutmuştu, bu konuda düşündüğü her şeyi bana söylemişti, şimdi ise beni bir kez daha kendi seçimimle karşı karşıya koyarak, her şeyi ferahlıkla unutmuştu.

Ardından, şimdi ütü yapacağını söyledi ve benim onun yanında oturup neşeli bir şeyler anlatmamı istedi. Bulaşıkları toplamaya koyuldum, bu sırada kapı çaldı.

"Ah dağlar sadece dağ olsaydı" diye şarkı söylüyordum alçak sesle, hole yöneldim, omuzlarımın üzerinden İrka'dan tarafa baktım (gayet sakin, kuru temiz bir bezle masayı siliyordu). Kilidi çevirirken benim tokmağı hatırladım, ama büyük odaya gidip onu almak şimdi bana gülünç ve rahatsız edici göründü, ve kapıyı açtım.

Üzerinde ıslak bir yağmurluk olan uzun boylu, ıslak sarı saçlı genç bir delikanlı kayıtsızca seslendi: "Telgraf, imzalar mısınız..." Elindeki kurşunkalem parçasını aldım, makbuzu duvara yaslayıp söylediği yerlere tarihi ve saati yazdım, sonra kurşunkalem ve makbuzu geri verdim, teşekkür ettim ve kapıyı kapadım. İyi bir şey beklememek gerektiğini biliyordum. Girişte, elli mumluk lambanın altında telgrafı açtım ve okudum.

Telgraf eşimin annesindendi. "BOBKA İLE YARIN GELİYORUZ 425 NO'LU UÇUŞ BOBKA SESSİZCE HOMEOPATİK KÂİNAT'I İHLAL EDİYOR ÖPÜYORUM ANNEN." Telgrafın altında bir şerit yapıştırılmıştı: "HOMEOPATİK KÂİNAT KALSIN." Telgrafı okudum ve tekrar okudum, sonra ağır ağır dörde katladım, ışığı kapadım ve koridora çıktım. İrka sırtını banyo kapısına yaslamış beni bekliyordu. Telgrafı uzattım: "Annen ve Bobka yarın geliyorlar..." Ve doğruca masama gittim. Müsveddelerimin üzerinde Lidoçka'nın sütyeni duruyordu. Sütyeni dikkatle pencere pervazına kaldırdım, kâğıtları topladım, düzene koydum ve defterin arasına soktum. Sonra kâğıtlar için yeni bir dosya çıkardım, her şeyi ona koydum, bağını bağladım, dosyanın kapağına, ayakta dururken, kaba harflerle şöyle yazdım: "D. Malyanov. Galaksideki yıldızlar ve yıldızlararası madde arası ilişki sorunu üzerine." Yazdığımı okudum, düşündüm ve "D. Malyanov"u güzelce karaladım. Sonra dosyayı koltuğumun altına alıp çıktım. İrka bu sırada banyo kapısına yaslı, telgrafı göğsüne bastırarak duruyordu. Ona yaklaşırken eliyle sanki beni durdurmak ya da minnetini göstermek ister gibi zayıf bir hareket yaptı. Ona bakmadan "Veçerovski'ye gidiyorum," dedim. "Birazdan dönerim."

Merdivenlerden acele etmeden, basamak basamak, koltuğumun altından kayıp duran dosyayı çekiştirerek çıktım. Nedense merdivenlerin ışığı yanmıyordu, karanlıktı, sessizdi, sadece çatıdan açık pencerelere damlayan suyun sesi duyuluyordu. Çöp borusunun yanında âşıkların öpüştüğü al-

tıncı katta durdum ve aşağı, avluya baktım. Dev ağacın kara yaprakları ıslak ıslak parlıyordu, avlu boştu, yağmur damlalarıyla üzerinde halkalar oluşan gölcükler de ışıldıyordu.

Merdivenlerde kimseye rastlamadım, sadece yedinci ve sekizinci katların arasında küçük, zavallı bir adam kamburunu çıkarıp basamaklara oturmuştu; yanında da gri, eski bir şapka vardı. Dikkatle çevresinden dolandım ve çıkmaya devam ederken adam aniden seslendi:

"Oraya gitmeyin, Dimitri Alekseyeviç..."

Durdum ve ona baktım. Glukhov'du.

"Şimdi gitmeyin oraya," diye tekrar etti. "Yapmayın."

Kalktı, şapkasını aldı, belini tutarak güçlükle doğruldu, yüzünün ya kirden ya da kurumdan kapkara olduğunu gördüm, gözlükleri eğilmişti, küçük ağzı ise sanki şiddetli bir ağrı çekiyormuş gibi çarpılmıştı. Gözlüğünü düzeltti ve dudaklarını güçlükle kıpırdatarak konuştu:

"Bir dosya daha. Beyaz. Bir teslim bayrağı daha."

Susuyordum. Tozunu almak istermiş gibi, şapkasını hafifçe dizlerine vurdu, sonra gömleğinin yeniyle sildi. O da susuyor, ayrılmıyordu. Tekrar konuşmasını bekliyordum.

"Biliyor musunuz," dedi sonunda, "teslim olmak her zaman tatsızdır. Geçtiğimiz yüzyılda insanların teslim olmaktansa kendilerini vurduklarını söylerler. İşkenceden ya da toplama kamplarından korktukları için değil, işkence altında çözülmekten korktukları için değil, sadece utandıkları için."

"Çağımızda da oluyor bu," dedim. "Ve hiç de nadir değil."

"Evet, elbette," diye onayladı alçak sesle. "Elbette. İnsanın aslında hiç de her zaman sandığı kişi olmadığını anlaması çok tatsız bir şey. İnsan her zaman olduğu kişi olarak kalmak istiyor, ama teslim olursan bu mümkün değil. Ve o zaman da... Ama yine de bir fark var. Çağımızda, başkalarının önünde utandıkları için kendilerini vuruyorlar: toplumun önünde, dostlarının önünde... Ama geçen yüzyılda, kendilerinden utandıkları için kendilerini vuruyorlardı. Anlıyor musunuz, çağımızda nedense, insanın kendisiyle her zaman barışık olması gerektiği düşünülüyor. Belki de öyledir. Ne-

den bilmiyorum. Ne olduğunu bilmiyorum... Belki de dünya daha karmaşık olduğu içindir? Belki de, gurur ve onur gibi kavramların yanı sıra, insanın kendini ikna edebilmesi için daha birçok başka şey de mevcut olduğu içindir..."

Canlanarak bana baktı, omuzlarımı silktim:

"Bilmiyorum. Belki de."

"Ben de bilmiyorum," dedi. "Belki de deneyimli bir teslim olucuyumdur ben, ne çok düşündüm bunu, yalnızca bunu, ne çok ikna edici argüman buldum... Tam sükûnete erişiyorsun, kendini ikna ediyorsun, sonra yeniden başlıyor... Elbette, yirminci yüzyılla on dokuzuncu yüzyıl arasında bir fark var. Ama yara, yaradır. Yaralar iyileşiyor, kapanıyor ve tam onları tamamen unutuyorsun ki, hava değişiyor ve ağrımaya başlıyorlar. Her zaman böyle, her yüzyılda."

"Anlıyorum," dedim. "Bütün bunları anlıyorum. Ama yara, yaradır. Ve bazen başka birinin yarası daha ağrılıdır."

"Tanrı aşkına!" diye fısıldadı. "Ben bunda değilim... Hiçbir zaman maceralara girişmedim. Sadece konuşuyorum işte. Sakın benim sizi caydırmaya çalıştığımı, size öneride bulunduğumu düşünmeyin. Çünkü bunlar, asıl bana lazım... Biliyor musunuz, düşünüp duruyorum... Kimiz biz, neyiz? Ya gerçekten de, çağımız ve ülkemiz bizi çok iyi eğitti ya da biz tam tersiyiz. İrsiyet, mağara adamlığı? Neden böyle çok acı çekiyoruz? Bunu çözemiyorum."

Sustum. Uyuşuk, güçsüz bir hareketle gülünç şapkasını gözlerine indirdi ve konuştu:

"Her neyse, hoşçakalın, Dimitri Alekseyeviç. Belki de sizinle bir daha görüşmeyeceğiz, ama ne olursa olsun tanıştığıma çok memnunum. Ayrıca çayı da harika yapıyorsunuz..."

Önümde eğildi ve merdivenlerden inmeye başladı.

"Asansörü çağırabilirsiniz," dedim arkasından.

Geri dönmedi, cevap vermedi. Durup basamaklardaki ayak seslerini dinledim, ses giderek daha aşağılardan geliyordu, ta aşağıda kapı çatırdayarak açılana kadar dinledim. Sonra kapı çarptı ve yeniden sessizlik çöktü.

Kolumun altındaki dosyayı yokladım, son merdiven boş-

luğunu geçtim ve korkuluklara tutunarak katı da çıktım. Veçerovski'nin kapısında içeriye kulak vererek durdum. İçeride biri vardı. Sesleri işitiyordum. Tanıdık değillerdi. Belki geri dönüp daha sonra gelmek gerekirdi, ama buna gücüm yoktu. Bitmeliydi. Çabucak bitmeliydi.

Zile bastım. Sesler devam ediyordu. Bekledim, tekrar zile bastım ve ayak sesleri duyulup Veçerovski'nin soran sesini işitene kadar basılı tuttum:

"Kim o?"

Veçerovski kapıyı her zaman herkese hiçbir şey sormadan açtığı halde nedense şaşırmadım. Ben de sormazdım. Tanıdıklarım da.

"Benim. Aç."

"Bekle," diye seslendi ve bir süre sessizlik oldu.

Şimdi sesler de duyulmuyordu, sadece aşağıda, uzakta biri, çöp bacasını açmaya çalışıyordu. Glukhov'un "oraya şimdi gitmeyin" dediğini hatırladım. "Oraya gitmeyin, Warmold. Sizi zehirlemek istiyorlar." Nereden hatırlıyordum bunu? Acayip tanıdık bir şey... Peki, hayırlısı artık. Gidecek başka yerim yok. Ve zamanım da. Kapının arkasında tekrar ayak seslerini işittim, kilit döndü, kapı açıldı.

İstemsizce sendeledim ve geri bir adım attım. Böyle bir Veçerovski'yi daha önce hiç görmemiştim.

"Girin," dedi hırıldayarak ve yana çekildi, bana yolu açtı...

On Birinci Bölüm

Parça 21... ve sen de getirdin," dedi Veçerovski.

"Bobka," dedim ve dosyayı masanın kenarına koydum.

Başını salladı ve yanağındaki kurum lekesini kirli eliyle bulaştırdı.

"Bunu bekliyordum," dedi. "Ama bu kadar erken değil."

"İçeride kim var?" diye sordum, sesimi alçaltarak.

"Kimse," diye cevap verdi. "İkimiz. Biz ve kâinat." Kirli avuçlarına baktı ve yüzünü buruşturdu. "Bağışla, gidip yıkayayım..."

Gitti, ben de koltuğun kıyısına oturup çevreme bakındım. Oda, sanki barut fıçısı patlamış gibi darmadağındı. Duvarlarda ince kurum lekeleri vardı. Havada süzülen ince kurum bulutları... Ve tavanda da pis sarı bir iz. Bir de rahatsız edici, keskin ve yakıcı bir kimya kokusu. Yerdeki karolar tuhaf, yuvarlak izlerle bozulmuştu. Pencerenin pervazında da başka bir dev leke vardı, sanki kamp ateşi yakılmış gibi. Evet, Veçerovski'nin sağlığına verilmiş bir parti.

Masaya baktım. Kâğıtlarla doluydu. Bunların ortasında, Vayngarten'in o dev çalışma klasörlerinden biri açılmıştı, bir diğeri de onun yanında hâlâ bağlı duruyordu. Ve bir de eski moda, epeyce yırtık pırtık, kapağı mermer desenli bir klasör vardı, üzerine daktilo harfleriyle "ABD-Japonya. Kültürel ilişki. Malzemeler" etiketi yapıştırılmıştı. Doğru anladıysam üzerlerinde elektronik şekiller olan kâğıtlar her tarafa saçılmış haldeydi, bunlardan birinin üzerinde eğri-büğrü eski tarz el yazısıyla "Gubar Z. Z." yazıyordu, altında ise daktilo

harfleriyle "Fading". Benim yeni, beyaz dosyam da kenardaydı. Dosyamı aldım ve dizlerimin üzerine koydum.

Banyodaki su sesi kesildi, az sonra Veçerovski seslendi:

"Dima, buraya gel. Kahve içelim."

Ancak mutfağa gittiğimde kahve falan yoktu, masanın ortasında bir konyak şişesiyle özgün biçimlerde iki kadeh duruyordu. Veçerovski sadece yıkanmakla kalmamış, üzerini de değiştirmişti. Şık ceketinde, yaka cebinin altında dev, yuvarlak bir delik vardı; krem rengi pantolonu ise is lekeleriyle kaplı yumuşak bir pijamaya dönüşmüştü. Kravatsızdı. Yıkanmış yüzü alışılmadık ölçüde beyazdı, çilleri daha belirgin görünüyordu ve ıslak kırmızı saçlarının buklesi iri, yumrulu alnına dökülmüştü. Yüzünde bu solgunluktan başka sıradışı bir şey daha vardı. İşte o zaman, kaşlarının ve kirpiklerinin yandığını fark ettim. Evet, Veçerovski'ye adamakıllı bir parti vermişlerdi.

"Sakin sinirlere," dedi, konyak doldururken. "Şerefe!

Bu "Ahtamar"dı; bizim buralarda çok nadir bulunan, efsanevi Ermeni konyağı. Bir yudum aldım ve tadını çıkardım. Harika bir konyak. Bir yudum daha aldım.

"Teşekkür ederim, Dima," dedi Veçerovski.

"Neden?" diye sordum.

"Soru sormuyorsun," dedi Veçerovski, kadehin arkasından bana bakarak. "Herhalde güçtür bu. Değil mi?"

"Hayır," dedim. "Sorum yok. Kimseye." Dirseğimi beyaz dosyaya dayadım. "Cevabım var. Sadece bir tane... Dinle: Seni öldürecekler."

Alışkanlıkla yanmış kaşlarını kaldırdı, kadehinden bir yudum aldı.

"Sanmıyorum. İsabet ettiremezler."

"Aceleleri yok. Sonunda düşürecekler."

"Á la guerre comme á la guerre," diye itiraz etti ve kalktı. Hadi bakalım, sinirlerimiz sakinleşti, kahve içip tartışabiliriz.

Omuzlarını oynatarak kahve makinesini özenle hazırlarken yuvarlak sırtına baktım.

"Benim tartışacak bir şeyim yok," dedim. "Benim Bobka'm var."

Ve bu kendi kelimelerim, ansızın içimde bir şeylerin düğmesini açtı. Telgrafı okuduğumdan beri bütün düşüncelerim ve duygularım anestezi geçirmiş gibiydi, şimdi ise buzları aniden çözüldü ve yeniden çalışmaya başladılar: korku, utanç, umutsuzluk, güçsüzlük duygusu geri döndü ve dayanılmaz bir çıplaklıkla, tam da o andan itibaren benimle Veçerovski arasında asla aşılamayacak bir ateş ve duman hattı çizildiğini kavradım; artık bütün hayatım boyunca onun arkasında kalmalıydım, Veçerovski ise devam etti, şimdi benim savaştan bilmediğim mayınları, tozu ve kiri geçiyor, zehirli cehennem kızıltısında gizleniyor, ve onunla ben artık sadece tesadüfen merdivenlerde karşılaştığımızda selamlaşacağız... Ama bu hattın gerisinde, Vayngarten, Zahar ve Glukhov'la ben kalacağım; çay içeceğiz, belki de bira ya da votka, birayla bir şeyler atıştıracağız, entrikalar ve atamalar hakkında konuşacağız, araba almak için para biriktireceğiz ve planladıklarımızı açgözlülük ve sıkıntıyla gerçekleştirmeye çalışacağız... Vayngarten ve Zahar'ı da bir daha hiç görmeyeceğim. Birbirimize söyleyecek bir şeyimiz kalmayacak, buluşmaktan utanacağız, iğrenerek bakacağız birbirimize ve utancımızı gizlemek için votka ya da Porto şarabı almamız gerekecek, midemiz bulanmasın diye... Elbette İrka benimle kalacak ve Bobka da hayatı boyunca sağlıklı olacak, ama asla olmasını istediğim gibi büyümeyecek. Çünkü artık bunu istemeye hakkım yok. Çünkü artık benimle gurur duyamayacak. Çünkü ben, "bir zamanlar büyük bir keşif yapmış, ama senin aşkına..." bir baba olacağım. Şu lanet M-deliklerinin salak kafama girdiği o ana lanet olsun!

Veçerovski önüme kahve fincanını koydu, kendisi de karşıma oturdu ve gayet şık bir hareketle kadehinde kalan konyağı kahvesine karıştırdı.

"Buralardan gitmeye hazırlanıyorum," dedi. "Öncelikle enstitüden ayrılacağım. Uzaklara bir yere gideceğim, Pamir'e.

Güz-kış döneminde orada meteoroloğa ihtiyaçları olduğunu biliyorum."

"Sen meteorolojiden ne anlarsın?" diye sordum aptalca, ama düşündüm: BUNDAN Pamir'de de kurtulamayacaksın, seni Pamir'de de ele geçirecekler.

"Yetenek gerektirmeyen aptal bir iş," dedi Veçerovski. "Özel bir nitelik aramıyorlar."

"Aptalca," dedim.

"Niye ki?" diye sorguladı Veçerovski.

"Aptal bir girişim," dedim. Ona bakmıyordum. "Büyük bir matematikçiyken sıradan bir teknisyene dönüşürsen bunun ne yararı olur ki? Seni bulamayacaklarını mı düşünüyorsun? Bulacaklardır, görürsün!"

"Peki sen ne öneriyorsun?" diye sordu Veçerovski.

"Bütün şunları çöp bacasından at," dedim dilim zorlukla dönerken. "Hem Vayngarten revertaz'ını, hem bütün şu 'Kültürel Değişim'i, hem bunu..." Masanın düzgün yüzeyinden kendi dosyamı ona doğru itekledim. "Hepsini at ve kendi işinle uğraş!"

Veçerovski susarak kalın camlarının arkasından bana baktı, yanık kirpiklerini kırpıyordu, sonra kaşlarının kalanını ördü ve gözlerini fincanına dikti.

"Özgün bir uzmansın sen," dedim. "Avrupa'da en iyisisin."

Veçerovski susuyordu.

"Kendi çalışman var!" diye bağırdım, boğazıma bir şeylerin sıkıştığını hissediyordum. "Çalış! Çalış, kahrolası! Neden bizim işlerimize karıştın ki?"

Veçerovski uzun ve derin bir nefes aldı, bana yan döndü, başını ve sırtını duvara yasladı.

"Demek ki anlamadın..." dedi ağır ağır; sesinde alışık olmadığım ve tamamen yersiz bir kendini beğenmişlik, hoşnutluk vardı. "Benim çalışmam..." Başını çevirmeksizin gözlerini benden tarafa yuvarladı. "İki haftadır benim çalışmam yüzünden peşimdeler. Bununla sizin hiç ilginiz yok, zavallı kuzucuklarım, finocuklarım. Kendimi müthiş kontrol ettim, değil mi?"

"Kendini bitirdin," dedim ve gitmek için kalktım.

"Otur!" dedi sertçe, oturdum.

"Kahvene konyak koy," dedi, koydum.

"İç," dedi, ve hiç tat almaksızın fincanı ağzıma götürdüm.

"Numaracı züppe," dedim. "Sende Vayngarten'den bir şeyler var."

"Var," diye onayladı. "Sadece Vayngarten'den de değil, senden, Zahar'dan, Glukhov'dan... En çok da Glukhov'dan." Kendine dikkatle yeniden kahve doldurdu. "En çok da Glukhov'dan," diye tekrar etti. "Sakin bir hayat arzusu, sorumsuzluk arzusu... Ot ve çalı oluverelim, su ve çiçek oluverelim... Belki de seni öfkelendiriyorum?"

"Evet," dedim.

Başını salladı.

"Bu çok doğal. Ama yapabileceğin bir şey yok. Her şeyi, bütün olan biteni sana açıklamak istiyorum. Belki de çıplak ellerle tanklara karşı gittiğimi söyleyip itiraz edeceksin. Böyle bir şey değil. Doğanın yasalarıyla uğraşıyoruz. Doğanın yasalarına karşı savaşmak aptallık. Ve doğanın yasaları karşısında teslim olmak da utanç verici. Nihayetinde bu da aptallık. Doğanın yasalarını incelemek ve öğrenip kullanmak gerekli. İşte tek yaklaşım bu. Bir tek bununla uğraşmaya hazırlanıyorum."

"Anlamıyorum," dedim.

"Şimdi anlayacaksın. Doğru, bu yasa kendini öylesine ortaya koymadı. Daha doğrusu onunla ilgili bir şey işitmedik. Belki de, Newton'un kutsal kitaptaki 'Kıyamet'i açıklamaya kalkması, Arşimet'in de sarhoş bir asker tarafından biçilmesi tesadüf değildir... Her neyse, bunlar rastgele düşünceler... Sıkıntı şurada ki, bu yasa kendini tek bir şekilde ortaya koyuyor: Dayanılmaz bir baskı olarak. İnsanın psikolojisini ve hatta hayatını tehlikeye sokan bir baskı. Ama ne yazık ki yapacak bir şey yok. Nihayetinde bu, bilim tarihinde özgün bir durum değil. Radyoaktivite araştırmalarında, fırtınaların etkisiz kılınmasında, bomboş gezegenlerin çokluğuna dair öğretilerde de aynı tehlike vardı... Belki de zamanla bu baskı-

yı zarar vermeyecek alanlara taşımayı öğreneceğiz, ve belki, onu kendi amaçlarımız için kullanmayı bile... Ama şimdi yapacak bir şey yok, riske girmek gerek ve bu da, bilim tarihinde ne ilk, ne de sonuncu olacak. Şunu anlamanı istiyorum: Özünde bu durumda prensip olarak yeni ve sıradışı hiçbir şey yok."

"Neden bunu anlamam gerekiyor?" diye sordum merhametsizce.

"Bilmiyorum. Belki de, rahatlayacaksın. Ve sonra, şunu da anlamanı istiyorum: Bu, bir günlük ya da bir yıllık bir şey değil. Sanırım yüzyıllık bile değil. Aceleye gerek yok." Güldü. "Önümüzde bir milyar yıl var. Ama şimdi başlayabiliriz ve başlamalıyız. Ve senin... Senin beklemen gerek. Bobka çocukluktan çıkana kadar. Sen bu düşünceye alışana kadar. On yıl, yirmi yıl; önemli değil."

"Tabii ki önemli," dedim, yüzümde iğrenç, çarpık bir sırıtma hissederek. "On yıl sonra bu işe uygun olmaktan çıkacağım. Yirmi yıl sonra ise herkes üzerime tükürecek."

Hiçbir şey söylemedi, omuzlarını silkti ve piposunu doldurmaya koyuldu. Susuyorduk. Evet, tabii, bana yardım etmek istiyordu. Önümde bazı perspektifler çizmek, korkağın biri olmadığımı ve kendisinin de kahraman olmadığını göstermek. İki bilim adamı olduğumuzu ve önümüzde bir konu bulunduğunu, mevcut şartlarda benim değil ancak onun bu konuyla ilgilenebileceğini. Ama rahatlamadım. Çünkü Pamir'e gidecek ve orada Vayngarten Revertazı'yla, Zahar Fading'leriyle, kendi soyut matematiğiyle ve daha başka şeylerle uğraşacak, ve ona şimşekler fırlatacaklar, hayaletler gönderecekler, donmuş dağcılar gelecek yanma, özellikle de kadın dağcılar, üzerine çığ yuvarlayacaklar, çevresini ve zamanını yıkıp harap edecekler ve nihayet, ona orada ulaşacaklar. Ya da ulaşamayacaklar. Ve belki, şimşek topları ve donmuş dağcıların istilası görüngüsünün yasalarını ortaya koyacak... Ve belki, bunların hiçbiri olmayacak, sakince bilmecelerimizle uğraşacak ve M-delikleri teorisinin sonuçlarıyla ABD ve Japonya arasındaki kültürel etkileşim hakkındaki oylumlu bir

analizin sonuçları arasında ne tür bir kesişme noktası olduğunu arayacak; bu da herhalde çok tuhaf bir kesişme noktası olacak, ve tamamen mümkün ki bu kesişme noktasında bütün bu tehditkâr kavrayışın anahtarını, belki bunu yönetmenin de anahtarını gözlemleyecek... Bense evde duracağım, sabahları Bobka ve kayınvalidemi göreceğim ve hep birlikte kitap rafları almaya gideceğiz.

"Gebertecekler seni orada," dedim umutsuzca.

"Kesin değil bu," dedi. "Hem zaten yalnız da olmayacağım... Sadece orası değil... Sadece ben değil..."

Birbirimizin gözlerinin içine baktık, kalın camlı çerçevelerinin arkasında ne bir gerilim, ne umarsız bir korkusuzluk, ne şehit olmak için yanan bir ateş vardı; sadece kızıl bir sükûnet ve her şeyin tam da böyle olması gerektiğine dair, kızıl bir kendine güven.

Ve başka bir şey söylemedi, ama bana sanki konuşmaya devam ediyormuş gibi geliyordu. Aceleye gerek yok, diyor. Kıyamete daha bir milyar yıl var, diyor. Eğer teslim olmaz ve anlar, anlar ve teslim olmazsan bir milyar yılda çok, hem de çok şeyler olur. Ve bana öyle geliyordu ki, şöyle konuşuyordu: "Mumun çıtırtısı altında kâğıdı karalamayı biliyordu! Uğruna kara derenin yanında öleceği bir şey vardı..." Ve onun beynindeki hoşnut baykuş çığlığı, Wells'in Marslılarınınki gibi bir çığlık kulaklarımda çınlıyordu.

Ve gözlerimi kapadım. Kamburumu çıkarıp oturdum, beyaz dosyamı her iki elimle karnıma bastırıyordum ve kendi kendime tekrar ediyordum; on defa, yirmi defa tekrar ettim: "... O zamandan beri önümde hep kör çapraşık patikalar beliriyor..."

Kıyamete Bir Milyar Yıl için Sonsöz

23 Nisan 1973 tarihinde, çalışma günlüğümüze şu notlar düşülmüştü:

Arkadi, bir taslak yazmak için Aurora Yayınları'na gitti.

1. "20. yüzyılda Faust." Cehennem ve Cennet bilimin gelişimini engellemek istiyor.
2. Kıyamete Bir Milyar Yıl Kala ("Son Hüküm'den önce").
   Sabotajcılar
   Şeytan
   Uzaylılar
   Spiridon Octopi
   Dokuzlar Birliği
   Kâinat

Tüm bunların ardından, gelecekte ortaya çıkacak romanın kurgusuna özünü veren ve kitabın son haline çok benzeyen taslak yazıldı. Romanımızın "iskelet"ini tek bir çalışma günü içerisinde çıkarmamız nadir görülen bir şeydi.

Kitabın detaylarını belirleme işini, hatta onlarca sayfa tutan kaba bir taslağını yazmayı, mayıs ayı buluşmasında gerçekleştirmeye başlamıştık bile, ancak ara vermek zorunda kaldık. İlk olarak *Dövüşen Kediler*'in senaryosu, ardından da *Cehennemden Gelen Çocuk* adlı novellamızı yazmamız gerekti. 1974 Haziran'ında on sayfayı yeniden yazdık, bundan sonra *Milyar*'ın üzerine düşüp, kitabı aralık ayında tamamladık.

Bugün, şundan tam olarak eminim ki yaklaşık bir yıllık gecikme bizim yararımıza oldu. 1974 ilkbaharında BN*, Kheifets vakası denen bir olayın içine sürüklendi: Bu onun, cesur "yetkili makam"larımızla yaptığı ilk yüze yüze görüşmeydi; neyse ki yalnızca şahit olarak görüşmeye çağrılmıştı. Bu yüzleşme (pek çok detay S. Vititski'nin** *Kaderi Arayış* adlı kitabında anlatılmaktadır) BN'nin üzerinde köklü izler bıraktı ve *Milyar*'ın tüm atmosferini tamamıyla özel bir şekilde tamamıyla özel bir tona boyadı (en azından onun için). *Milyar* BN için (ve haliyle, iletişim kanallarının kanunlarına göre AN*** için de) işkence ve aptala, körleşmişlere; şeref, asalet ve yardımseverlikten yoksun; sadece ne olursa olsun kafasına koyduğu amacı gerçekleştirmeye çalışan ve yenilgi kabul etmeyen baskıcı güçlere karşı insanlığın, "en büyük çocuk olma hakkı"nı korumak adına sonu gelmez umutsuz çabasının simgesi haline geldi. Bu romanı yazarken, yarattığımız Homeostatik Kâinat'ın gerçek ve zalim ön-görüntüsünü net bir biçimde gördük; hatta kendimizi de altmetnin bir parçası olarak varsaydık ve kayıplar üzerinden, kısmen ya da tamamen özsaygımızdan dolayı hem gerçekçi hem de gerçek dünyadaki gibi tek bir çıkışı olan, kendi icat ettiğimiz durumlara ve kendimize karşı acımasız olmaya çalıştık. John Updike'ın yazdığı gibi, "Eğer kendiniz olamaya cesaretiniz varsa, bedeli başkaları öder."

Şaşırtıcı bir şekilde, romanın altmetni dikkatlice gizlenmiş gibi dursa da, bu altmetin kontrolsüzce kendisini gösterip durdu ve yetkilileri rahatsız etti. İşte bu yüzden romanımızı bitirmemizi sabırla bekleyen hatta bize komisyon ve avans veren Aurora; iyi yorumlara, sataşmaların kabul edilmez oluşunun mutlak imkânsızlığına, yazarlara karşı başlangıçtaki iyi niyetlerine rağmen kitaptaki eylemlerin kapitalist

* Boris Natanoviç Strugatski. *-yhn*

** S. Vititski, kardeşlerden Arkadi öldükten sonra Boris'in tek başına yazdığı eserlerde kullandığı müstear isimdir. *-yhn*

*** Arkadi Natanoviç Strugatski. *-yhn*

bir ülkeye ("örneğin ABD") yöneltilmesini istedi. Yazarlar bu isteği geri çevirince, pişmanlıkla ama kararlı bir şekilde romanı yayımlamayı hemen reddettiler.

Kitabı, *Znaniensila* adlı dergide, görece olarak küçük değişiklikler yapmayı kabul ederek yayımlatmayı başardık. Doğal olarak, sansürün ilk kurbanı, yazarlar tarafından okuyucuların ahlâkının üzerine atılan zehirli bir bomba olarak tanımlanan, Lidoçka'nın sütyeniydi. Ama hatırladığım kadarıyla en çok ("BOBKA SESSİZCE HOMEOPATİK KÂİNAT'I İHLAL EDİYOR") yazan uyarı telgrafının çıkarılmasının kararlı ve kesin ısrarına şaşırmıştık. Bu telgrafla ilişkilendirebileceğimiz yüksek merciin hangisi olduğu, hangi "kontrolsüz birlik"le ilişkilendirileceği hâlâ editoryal bir sır olmayı koruyor. İlk olarak Homeostatik Kainat'ı çıkarmamızı istediler, ancak biz ve editörümüz nispeten ufak bir taviz vererek onların bu isteğini savuşturduk. Verdiğimiz taviz ise "homeostatis" kavramından kurtulmak (bir sebepten ötürü yetkililer bunun sosyo-mistik bir önemi olduğunu düşünüyordu) ve bunun yerine "Yapının Muhafazası" kavramını (görünen o ki bu kavram tüm o sosyo-mistik ruhtan uzaktı) tanıtmaktı. Ayrıca "kriminal dedektif" yerine de "vekil dedektif" yazmamız gerekiyordu. Ya da tam tersi, pek hatırlamıyorum. Bu dedektif sıfatlarından biri yüksek makamlardakine uygun gelmemişti. Hangisiydi? Neden? Tanrı bilir. Ya da şeytan, bu onun işi gibi sanki.

Bir fikrim vardı: Tüm karakterlerin bir prototipi olacaktı. Görülmedik şeydi! Hiç kimse tamamen uydurma karakter olmayacaktı, Dedektif Zıkov dışında. Hatta o bile Porfiri Petroviç'in (bkz. *Suç ve Ceza*) ve Kheifets olayında görevli dedektifin bir karışımı. Belki de bu yüzden *Milyar*, hep en sevilen kitaplarımızdan biri oldu. Çünkü hayatımızın bir kesitiydi, gerçekçiydi, fazlasıyla kişiseldi ve gerçek olaylarla gerçek insanları bir araya getiriyordu. Ve hepimizin de bildiği gibi, başarıyla atlattığımız tatsız bir durumu hatırlamaktan daha keyifli bir şey yoktur.

Boris Strugatski

"Bu kitap kesinlikle harika."

–Ursula K. Le Guin

"Okuduğum en iyi, en etkileyici kitaplardan biri."

–Theodore Sturgeon

"FANTASTİK OLAYLARI FANTASTİK OLMAYAN VARSAYIMLARLA NASIL AÇIKLARSIN?"

Arkadi ve Boris Strugatski, entelektüel açıdan kışkırtıcı, inanılmaz eğlenceli, cesur ve eleştirel kitaplarıyla "Sovyetler döneminin en büyük bilimkurgu yazarları" sıfatını hak eden yegâne ikili. Henüz taslak halindeyken sansürün hışmına uğrayan *Kıyamete Bir Milyar Yıl* ise yazarların en sıradışı ve aykırı romanlarından biri.

Bir astrofizikçi olan Dimitri Malyanov, kendisine Nobel Ödülü'nü kazandıracağına inandığı projesi üzerine yoğunlaşmak için ailesini Odesa'ya, eşinin annesinin evine gönderir.

Ancak bir sorun vardır; yalnız kalmasına rağmen sürekli rahatsız edilir. Önce içi votka ve havyar dolu bir kutu, ardından da mini etekli güzel bir kadın kapısında beliriverir. Bu ziyaretler, biliminsanı olan arkadaşlarının da geçerken uğramasıyla sonu gelmez bir hal alır. Hepsi de çok büyük bir keşfin eşiğinde olduklarını ama aniden dikkatlerinin dağıldığını iddia etmektedir.

Acaba karanlık bir güç, bilimsel gelişmeleri engellemek mi istemektedir? Yoksa tüm bunların daha doğal bir açıklaması mı vardır?

Kıyamete Bir Milyar Yıl, edebiyatın "Sorun sende değil, kâinatta!" deme biçimi.

Bilimkurgu Klasikleri - 2
Çeviren: Hazal Yalın

ithaki
www.ithaki.com.tr
facebook.com/ithakiyayin
twitter.com/ithakiyayinlari

12 TL

Internet Satış:
www.ilknokta.com

9 786053 754855